

LUUMÄEN KUNTA TILINPÄÄTÖS 2025

KUNNANHALLITUS 30.3.2026, § 56

KUNNANVALTUUSTO 8.6.2026, §

Y-TUNNUS: 0162631-2, LUUMÄKI

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS	1
1.1. Kunnanjohtajan katsaus	1
1.2. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.2.1. Toiminnan tavoitteiden toteutuminen kunnassa	4
1.2.2. Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen	5
1.2.3. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
1.2.4. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	9
1.2.5. Luumäen kunnan kehitystä kuvaavat muuttajat	15
1.2.6. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	22
1.2.7. Kunnan henkilöstö	23
1.2.8. Ympäristöasiat	23
1.2.9. Viestintä ja markkinointi	25
1.2.10. Muut ei-taloudelliset asiat	27
1.2.11. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	28
1.2.12. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	28
1.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	32
1.3.1. Hallinto ja johtaminen	32
1.3.2. Taloudenpito, rahoitus, investoinnit ja hankinnat	32
1.3.3. Omaisuuden käyttö	33
1.3.4. Tiedonhallinta ja tietosuojat	33
1.3.5. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja kehittämistoimenpiteet	34
1.4. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	35
1.4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	35
1.4.2. Toiminnan rahoitus	36
1.5. Rahoitusasema ja sen muutokset	38
1.6. Kokonaistulot ja -menot	41
1.7. Kuntakonsernin toiminta ja talous	42
1.7.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	42
1.7.2. Konsernin toiminnan ohjaus	42
1.7.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	43
1.7.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	44
1.7.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	44
1.7.6. Konsernitilinpäätös	44
1.8. Tilikauden tuloksen käsittely	49
1.9. Talousarvion toteutuminen	50
2. KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN	53
2.1. Kunnanhallitus	53
2.1.1. Lautakunta yhteensä	53
2.1.2. Kunnanvaltuusto	53
2.1.3. Tarkastuslautakunta	53
2.1.4. Kunnanhallitus	54
2.1.5. Elinvoiman edistäminen ja kuntakehitys	54
2.1.6. Hallintopalvelut / yleishallinto	55
2.2. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	55
2.3. Tekninen lautakunta	59
2.4. Ympäristölautakunta	61
3. TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	63
3.1. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	63
3.2. Verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen	63
4. INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	65

5. RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	67
6. YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA.....	68
7. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	69
7.1. Kunta	69
7.1.1. Tuloslaskelma.....	69
7.1.2. Rahoituslaskelma	70
7.1.3. Tase	71
7.2. Konserni	73
7.2.1. Konsernituloslaskelma	73
7.2.2. Konsernin rahoituslaskelma	74
7.2.3. Konsernitase	75
8. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	77
8.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	77
8.2. Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	77
8.3. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	78
8.4. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	79
8.5. Tasetta koskevat liitetiedot	81
8.5.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	81
8.5.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	83
8.5.3. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	84
8.5.4. Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen	85
8.5.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot	85
9. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET JA MUUT ERIYTETYT LASKELMAT	87
9.1. Vesilaitoksen toimintakertomus	87
9.2. Vesilaitoksen tuloslaskelma.....	89
9.3. Vesilaitoksen rahoituslaskelma	90
9.4. Vesilaitoksen tase	91
9.5. Muut eriytetyt laskelmat.....	92
9.5.1. Työllistämisyksikkö ja kiinteistönhuolto	92
9.5.2. Tilapalvelut.....	92
10. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	93
11. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT	94

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Etelä-Karjalan menestystekijät ovat samat kuin ennenkin: strateginen sijainti, vahva metsäteollisuus ja biotalous, LUT-yliopiston vetämä energia- ja cleantech-osaaminen, Saimaa-matkailu, sekä hyvä elämänlaatu ja luonto. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja rajan sulkeminen ovat kuitenkin muuttaneet kokonaisuutta dramaattisesti ja pitkäaikaisesti.

Rajakaupan ja Venäjä-liikenteen katoaminen, samanaikainen väestön väheneminen ja ikääntyminen, syntyvyyden lasku, talouden toimialariippuvuus ja osajien pysyvyyden haasteet sekä matkailun kausiluonteisuus ovat esimerkkejä siitä, minkä edessä Etelä-Karjala todellisuudessa on.

Alueella on kuitenkin merkittäviä mahdollisuuksia. Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT on kansainvälisesti tunnettu energia-, kiertotalous- ja ympäristöteknologiassa. Tutkimuksen ja yritysten yhteistyö tukee vihreän siirtymän innovaatioita. Yliopiston sateenvarjon alla syntyy uusia yrityksiä, jotka tuottavat alueelle investointeja. Suuret yritykset kuten UPM ja Stora Enso jatkavat pitkän teollisen perinteen varassa ja omaavat merkittävää osaamista bio- ja metsäteollisuudessa. Laajat metsävarat tukevat biotuotteiden, pakkausmateriaalien ja biokemikaalien kehitystä. Etelä-Karjalan kunnissa on loistavat mahdollisuudet luonto-, hyvinvointi- ja mökkimatkailuun ja esimerkiksi etätyöhön kehittyvien tietoliikenneyhteyksien ansiosta. Koronapandemian jäljiltä on yhä havaittavissa siirtymää rauhallisemmille seuduille pois kasvukeskuksista luonnon läheisyyteen. LUT:n kainalossa toimiva Business Mill tukee alueen yrityksiä ja auttaa rahoituskysymyksissä. Lappeenrannan Yrityspalvelut toimii Luumäen alueella ennen kaikkea aloittavien yritysten tukena.

Kevään 2025 alue- ja kuntavaaleissa Luumäellä tapahtui merkittävä valtapoliittinen muutos. Kokoomus, SDP ja perussuomalaiset tekivät yhteistyötä luottamuspaikkojen jaossa, mikä vähensi keskustan perinteistä valta-asemaa kunnassa.

Syksyllä 2025 kunnanvaltuusto päätti talouden tasapainottamiseksi tuloveroprosentiksi 9,3 % vuodelle 2026.

Laajoja kaavoitushankkeita valmisteltiin huolellisesti, näistä laajimpana Suurikankaan tuuli- ja aurinkovoimaosayleiskaava, joka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa helmikuussa 2026.

Vuoden 2025 investoinnit onnistuivat pääosin suunnitellusti ja varatuissa määrärahoissa pysyttiin hyvin.

Kunnassa on vuosia toiminut tilatyöryhmä, jonka toiminta päädyttiin aktivoimaan Taavetin kouluksessa ilmi tulleiden sisäilmaongelmien vuoksi. Tilatyöryhmän oheen perustettiin olosuhteiden parantamiseksi varten sisäilmatyöryhmä, johon kutsuttiin käyttäjien, päättäjien ja virkahenkilöiden lisäksi asiantuntijoita opiskeluterveydenhuollosta, ympäristöterveydenhuollosta, rakennetutkimukset tehosta yrityksestä ja työterveyshuollosta. Työryhmien esityksestä aloitettiin valmistella suunnitelmia koulukeskuksen laajasta kunnostuksesta tai korjaamisesta. Työ jatkuu vuoden 2026 aikana. Osa koulun toiminnoista siirretään syksyllä 2026 väistötiloihin.

Verotulot ja valtionosuudet eivät kattaneet vuoden 2025 menoja, mutta käyttötaloutta ei siitä huolimatta lähdetty korjaamaan edellisvuoden tapaan lisälainanotolla. Aiemmilta tilikausilta taseessa oleva ylijäämä on yhä tulevaisuuden turvana ja sijoitukset ovat tuottaneet kohtuullisen hyvin maltillisella profiililla.

Luumäen talous on edelleen kohtuullisen vakaa, mutta rakenteellisesti haavoittuva. Alijäämäkehitys uhkaa ilman uusia tuloja tai palveluiden sopeutusta tulopohjaan. Kunnan tuleva talous riippuu erityisesti väestökehityksestä, investointien onnistumisesta, velkaantumisen hallinnasta sekä verotulojen kehityksestä. Valtionosuusuudistuksen siirryttyä hamaan tulevaisuuteen sen apuja ei oletettavasti ole tällä vaalikaudella luvassa.

Taavetin torin kehittämistä jatkettiin edelleen rakentamalla omalla työllä uusi huoltorakennus, joka pitää sisällään myös yleisö-wc:t.

Kunnan kruununjalokiven, Kotkaniemen, toiminnassa tapahtui muutos uuden museonjohtajan aloitettua keväällä 2025. Hänen johdollaan erityisesti rahoituksen hankintaan kiinnitetään erityistä huomiota tulevien vuosien kehityksen varmistamiseksi. Tätä tukee hienosti joulun alla tullut tieto eduskunnan ns. joululahjarahoista saadusta 110 000 euron avustuksesta. Myös muuta rahoitusta on jo saatu kiitettävästi vuodelle 2026.

Kotkaniemessä neljättä kertaa järjestetty Kotkaniemi-foorumi keräsi väkeä ja huomiota jälleen kiitettävästi. Kunnan omin voimin myös neljättä kertaa järjestämä Vallijamit lisäsi jälleen kävijämääräänsä.

Vuoden 2025 alusta toteutuneen TE-uudistuksen vaikutukset kunnan talouteen ovat merkittävät. TE-uudistuksen myötä työllisyyden ja elinkeinoelämän edistämisen tehtävät ovat osa nykykunnan vastuita. Kunnan rahoitusosuus työllisyystoimista tarkoitti yhteensä yli 800 000 euron menoerää, joka sisälsi niin ns. sakkomaksut kuin Etelä-Karjalan työllisyysalueen korvauksen. Työllisyyden hoitoon sijoitetut eurot voivat tulla takaisin, mutta kunnan omat keinot tilanteeseen vaikuttamiseen rajautuvat kunnan byrokratian matalan kynnyksen palveluihin ja yritysten toiminnan tukemiseen yhteistyön tukemisessa. Sopimusta Lappeenrannan Yrityspalveluiden ja Business Millin kanssa on syytä jatkaa ja yhteistyötä edelleen syventää. Näiden tahojen tuki yritysten syntymiseen ja rahoitusinstrumenttien hyödyntämiseen tulee käyttää täysimääräisesti hyväksi.

Kunnan tulevien vuosien ollessa tarkan euron vuosia ei pidä unohtaa tärkeintä: kuntalaista ja hänen tarpeitaan. Kunta voi edelleen profiloitua kovan säästämisen lisäksi pehmeän elinvoiman keskeisiin tekijöihin, kuten yhteisöllisyyteen, luottamuspääomaan ja asukkaiden tyytyväisyyteen. Peruspalveluiden sopeutuminen alenevaan väestömäärään ei tarkoita palveluiden laadun alenemista. Tästä huolta pitämällä kunnan houkuttavuus niin pysyvien kuin kesäasukkaiden osalta säilyy ja myös kehittyy.

Luumäen kuluvan valtuustokauden strategiaa on rakennettu syksystä 2025 huolellisesti Hälsa Oy:n ja kuntakonsulttina toimivan hiihtäjälegenda, ex-europarlamentaarikko ja ex-kansanedustaja Marjo Matikainen-Kallströmin kanssa. Erittäin hyvin onnistuneissa työpajoissa kunnan päälinjoista päästiin luottamushenkilöiden ja virkakoneiston kesken yhteisymmärrykseen. Strategian pääotsikko on ”Yhteinen suunta kestäväälle tulevaisuudelle”. Strategiasta ei tehty yksittäisten hankkeiden luetteloa, vaan luotiin yhteinen näkemys siitä, mihin Luumäki keskittyy, millä periaatteilla päätöksiä tehdään ja miten kuntaa kehitetään kestävästi. Strategia ohjaa päätöksentekoa kaikilla tasoilla ja se toimii perustana talousarviolle, investoinneille ja kehittämistyölle. Luumäen kuntastrategia 2026-2030 luo yhteisen suunnan kestäväälle kehittämiselle. Se yhdistää talouden, palvelut, yhteistyön ja uudistumisen kokonaisuudeksi, joka tukee hyvää arkea nyt ja tulevaisuudessa.

Haluan omasta puolestani kiittää Luumäen kuntaa, niin kuntalaisia, luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä, joiden kanssa olen saanut vuoden 2017 alusta olla mukana kunnan pienemmäksi kasvun tarinassa. Mielestäni kunta on tänä aikana kasvanut laadullisesti. Miten? Vastaus on yhteistyöllä. Yhteistyöllä paikallisesti kunnan asukkaiden palvelemiseksi mutta myös maakunnallisesti

koko alueen kehitykseen vaikuttamalla aktiivisen osallisuuden kautta. Olemme tiivis osa tätä maakuntaa ja meillä on paitsi oikeus, myös velvollisuus vaikuttaa alueellisiin ratkaisuihin. Mitä tiiviimmin ja aktiivisemmin tätä yhteistyötä jatketaan myös tulevaisuudessa, sitä varmemmin se edesauttaa Luumäkeä ja kuntalaisia paikallisesti. Tästä esimerkkinä Länsi-Saimaan kuntien yhteinen rakennustarkastaja tai jo vuosia yhteistyössä toteutettu nuorisotyö tai hyvinvointityö. Kuntaraja ei saa olla este kehitykselle ja laadulliselle kasvulle.

Toivotan menestystä kunnalle sekä uudelle kunnanjohtaja Arto Kummalalle Luumäen saattamisessa tuloksekkaasti eteenpäin tuleville vuosille.

Kai Könönen

vt. kunnanjohtaja

1.2. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1. Toiminnan tavoitteiden toteutuminen kunnassa

Strateginen painopistealue	Talousarvio 2025	Tilanne 31.12.2025
2023 - 2025		
Tehdään Luumäki tunnetuksi		
Valtakunnallinen markkinointi	Matkailun kehittäminen ja Luumäen myönteisen näkyyden lisääminen	Eryteisesti Kotkaniemi-foorumi huomioitiin mediassa hyvin. Luumäestä oli 790 juttua verkkomediassa
Teemme rohkeasti kiinnostusta ja viihtyisyyttä parantavia tekoja		
Sähkö- ja biokaasukäyttöisen liikenteen edellytysten parantaminen;	Sähköautoilun infrastruktuurin parantaminen	Luumäen kunta investoi vuoden aikana omien kiinteistöjen latausinfraan ja rakensi latauspisteet Taavetin koululle, taavettihallille, kunnantalolle, Taavetin kirjastolle ja Kangasvarren koululle. Kunta investoi myös sähköliittymään Taavetin torille, johon Helen Oy rakensi useamman latauspisteen.
Vuokra-asuntojen uudisrakentaminen;	Asuntomarkkinoiden ja -alueiden kehittäminen	Tonttikampanjointia suoritettiin vuoden aikana useaan otteeseen. Markkinointia suoritettiin Etelä-Karjalan, Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen alueella.
Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tilaratkaisut/kuljetusratkaisut;	Opetustilojen tulevaisuuden tarpeet selvitetään kokonaisuutena. Selvitys kattaa myös Jurvalan alueen kehittämistarpeet.	Taavetin koulukeskuksen tilatyöryhmä on kokoontunut vuoden aikana useaan otteeseen ja perustettiin myös sisäilmatyöryhmä Taavetin koulukeskuksen osalta. Kuntoarviot, rakenneselvitykset ja sisäilmamittaukset suoritettiin vuonna 2025, jonka pohjalta jouduttiin laatimaan olosuhdearviointi. Väistötilat suunnitelmia aloitettiin tekemään vuoden lopussa ja kilpailutus käynnistetään alkuvuodesta 2026.
Urheilu- ja harrastusmahdollisuudet;	Investointisuunnitelman päivittäminen	Tulevaisuuden investointiohjelmasta halutaan saada investointien pääviivat vähintään valtuustokaudelle. Investointiohjelman laatiminen pitempi aikaiseksi on mahdollista vuonna 2026, kun kiinteistöjen ja kunnallistekniikan korjausvelka on selvillä sekä uusi strategia hyväksytty.
Hyvinvointiaseman tilaratkaisut	Uusien tilojen käyttöönotto, vanhojen tilojen käyttö	Uusi hyvinvointiasema valmistui sopimuksen mukaisesti 2.12.2024. EKHVA muutti tiloihin joulukuussa ja viimeiset toiminnot aloitettiin vuoden 2025 alussa. Vanhoista tiloista on tehty periaatepäätös, että kiinteistö puretaan.
Muutosrohkeuden lisääminen ja toiminnan uudistaminen		
Päättäjien, kuntalaisten, vapaa-ajanasukkaiden vuoropuhelun vahvistaminen;	Hallinnon/päätöksenteon läpinäkyvyyden ja osallistamisen lisäksi	Kuntalaiskyselyt verkossa ja toritapahtumissa.
Luumäelle muuttavien kotouttaminen;	Uuden maakunnallisen toimintamallin käyttöönotto	Kotoutumispalvelut ostetaan Etelä-Karjalan työllisyysalueelta. Kunnassa käy kerran viikossa kotoutumisohjaaja, jonka kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Maahanmuuttajille on järjestetty hankevetoisesti maahanmuuttajailtoja.
Hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen	Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja mielenterveyden parantaminen HYTE-kerroin	Suunnitelmallinen yhteistyö kunnan eri toimijoiden ja järjestöjen kesken. Kunnan hyte-kerroin 58. Kunnan sisäinen tiedonkeruu on kehittynyt ja on alettu kiinnittämään huomiota kertoimeen kuuluvien toimenpiteiden toteuttamiseen.
Palveluiden parantaminen eri kohderyhmissä		
Joukko-, asiointi- ja palveluliikenne	Joukkoliikenneyhteyksien toimivuuden kehittäminen Palveluiden kehittämisessä otetaan huomioon hyvinvointi- ja terveysvaikutukset	Luumäen kunta rakensi Kivimäen kohdalle uudet julkisen liikenteen pysäkit, jotka ovat aktiivisesti alueen käytössä.

1.2.2. Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Luumäen kunnanvaltuusto asetti 9.12.2024 § 39 tilapäisen valiokunnan selvittämään, nauttiko kunnanjohtaja valtuuston luottamusta. Kunnanvaltuusto päätti ilman äänestystä erottaa kunnanjohtajan luottamuspulan vuoksi 13.1.2025 § 4. Kunnanjohtajan tehtäviä hoiti vs. hallintojohtaja Helena Metsämuuronen 14. – 22.1.2025. 23.1.2025 alkaen kunnanjohtajan tehtävää on hoitanut sivistys- ja hyvinvointijohtaja Kai Könönen. Kunnanvaltuusto on määrännyt hänet viran tilapäiseksi hoitajaksi siihen saakka, kun virkaan valittava uusi viranhaltija aloittaa viranhoidon, kuitenkin enintään 30.4.2026 saakka. (Kvalt 10.3.2025 § 10). Entiselle kunnanjohtajalle maksettiin palkka sekä kokouspalkkiot ajalta 1.1.-31.3.2026.

Rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025. Rakentamislain kunnan viranomaistoiminnalle aiheuttamat muutokset ovat huomattavia. Rakentamislain 79 §:n mukaan luvan hakija tai toimenpiteen suorittaja on velvollinen suorittamaan tarkastus- ja valvontatehtävistä sekä muista viranomaistehtävistä kunnalle maksun, jonka perusteet määrätään kunnan hyväksymässä taksassa. Kuntaliiton suosituksen mukaan rakennusvalvonnan toimintamenot suositellaan katettavaksi kokonaan rakentajilta perittävillä maksuilla. Ympäristölautakunta vahvisti uuden lainsäädännön ja Kuntaliiton suosituksen mukaisen uuden rakennusvalvonnan taksan 22.01.2025 § 3.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta eli TE-toimistoilta kunnille 1.1.2025. TE-palveluista tuli vuoden 2025 alussa osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Siirtyvä kokonaisuus voidaan jakaa kahteen osaan: siirtyviin palveluihin, jotka järjestää Etelä-Karjalan työllisyysalue, ja peruskunnan kasvaviin etuuskuluihin. Kuntien kasvaneet kustannukset korvataan kunnille yleiskatteisena peruspalveluiden valtionosuutena. Palveluiden valtionosuusrahoituksen suuruus päivitetään vuosittain valtionosuuslaskelmien yhteydessä. Työttömyysetuuskulujen kasvu korvataan kiinteällä valtionosuuden lisäyksellä, jonka suuruus laskettiin siirtymähetkellä. Kasvaneiden etuuskulujen korvaus ei siten muutu työttömien määrän tai muunkaan kriteerien perusteella, vaan sitä korotetaan ainoastaan kansaneläkeindeksillä vuosittain. Palveluiden rahoitus on osoittautunut jo alkuvuodesta riittämättömäksi, mikä on johtanut tasapainotustarpeisiin työllisyysalueella. Etuuskulujen kompensatio vaikuttaa alustavasti tarkasteltuna liian pieneltä suhteessa kasvavaan työttömyyteen.

Luumäen uusi hyvinvointiasema luovutettiin kunnalle 2.12.2024. Etelä-Karjalan hyvinvointialue (EKHVA) aloitti toiminnan uusissa tiloissa joulukuussa 2024 ja viralliset avajaiset pidettiin 29.1.2025. Hyvinvointiaseman tilat on vuokrattu EKHVA:lle 15 vuoden vuokrasopimuksella. Koska hyvinvointiaseman rakentaminen rahoitettiin Kuntarahoituksen leasingrahoituksella, rakennus ei ole kunnan taseessa.

Eläinlääkäripalveluiden tilat kirjaston rakennuksessa on vuokrattu Lappeenrannan kaupungille 6 vuoden vuokrasopimuksella.

1.2.3. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Anu Koistinen aloitti sivistys- ja hyvinvointijohtajana 1.6.2025 ja tuohon asti virkaa oto-periatteella hoitanut Kai Könönen jatkoi vt. kunnanjohtajana, johon tehtävään kunnanvaltuusto hänet asetti 20.1.2025 enintään 30.4.2026 asti.

Kunnan päätöksenteko-organisaatio**Valtuusto**

Kunnan ylintä päätösvaltaa käytti vuoden 2025 kuntavaaleissa toimikaudeksi 2025–2029 valittu valtuusto, jossa on 23 jäsentä. Valtuutetuista naisia on 35 % (8) ja miehiä 65 % (15). Valtuusto kokoontui seitsemän kertaa ja pöytäkirjaan kirjattiin 57 asiaa (v. 2024, 39 asiaa).

Valtuustokaudeksi 2025–2029 valitun valtuuston poliittinen kokoonpano:

Puolue	Valtuutettujen määrä
Suomen keskusta (KESK)	9 valtuutettua
Kansallinen Kokoomus (KOK)	8 valtuutettua
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	5 valtuutettua
Perussuomalaiset (PS)	1 valtuutettu
yhteensä	23 valtuutettua

Puheenjohtajisto

Rooli	Nimi	Puolue
Puheenjohtaja	Repo Hannu	SDP
I varapuheenjohtaja	Huopainen Markku	KESK
II varapuheenjohtaja	Pesu Antero	KOK

Muut valtuutetut

Hanhisuanto Marko	KOK
Hirvikallio Henri	KESK
Hyppänen Mirkka	KESK
Hämäläinen Petteri	KOK
Ikonen Maria	KOK
Kiviluoma Linda	KOK
Kiviluoma Sami	KOK
Kärmeniemi Päivi	SDP
Laitala Antti	PS
Lempinen Rasmus	SDP
Nurmilaukas Virpi	KESK
Ovaska Katriina	KESK
Paananen Antero	KESK
Pesu Kaisa	KOK
Piitulainen Vesa	SDP
Pukki Jaakko	KESK
Pylväläinen Anne	KESK
Sivonen Sami	SDP
Vanhalakka Mikko	KESK
Vuorinen Juri	KOK

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksessa on yhdeksän jäsentä, joista naisia on 56 % (5) ja miehiä 44 % (4). Valtuuston puheenjohtajisto osallistuu kunnanhallitustyöskentelyyn puhevaltaisena. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja ja valmistelija/sihteerinä hallintojohtaja. Kunnanhallitus kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa ja käsitteli 227 asiaa (v. 2024 kokouksia 11 ja 199 asiaa).

Vuosiksi 2025–2029 valitun kunnanhallituksen poliittiset voimasuhteet:

- Suomen Keskusta (KESK) 3 jäsentä
- Kansallinen Kokoomus (KOK) 3 jäsentä
- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP) 2 jäsentä
- Perussuomalaiset (PS) 1 jäsen

Puheenjohtajisto (31.12.2025)

Rooli	Nimi	Puolue
Puheenjohtaja	Vuorinen Juri	KOK
I varapuheenjohtaja	Ovaska Katriina	KESK
II varapuheenjohtaja	Kärmeniemi Päivi	SDP

Lautakunnat toimikaudella 2025–2029 (31.12.2025)**Keskusvaalilautakunta**

- Puheenjohtaja Kohonen Teemu
- Varapuheenjohtaja Marttila-Inkilä Anne
- Muut jäsenet Kuhmola Timo
Obeng Mari
Rantakaulio Juha

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

- Puheenjohtaja Sivonen Sami
- Varapuheenjohtaja Hirvikallio Henri
- Muut jäsenet Hedenstam Petra
Huuhilo Heidi
Kivimäki Sakari
Näppi Laura
Pesu Kaisa
- Esittelijä Koistinen Anu
- Kh:n edustaja Ovaska Katriina

Tarkastuslautakunta

- Puheenjohtaja Paananen Antero
- Varapuheenjohtaja Pesu Kaisa
- Muut jäsenet Kaita Seikku
Kosonen Virpi
Pihjerta Patrik
- Tilintarkastaja JHT, KHT Tuomela Ulla-Maija, BDO Auditor Oy

Tekninen lautakunta

- Puheenjohtaja Ikonen Maria
- Varapuheenjohtaja Vanhalakka Mikko
- Muut jäsenet Hyppänen Mirkka
Hämäläinen Petteri
Ovaska Mikko
Tikka Pasi
Vallentin Suvi
- Esittelijä: Hiltunen Mikko
- Kh:n edustaja Pylväläinen Anne

Ympäristölautakunta

- Puheenjohtaja Kiviluoma Sami
- Varapuheenjohtaja Pukki Jaakko

- Muut jäsenet   Laine Sanna
                              Obeng Mari
                              Piitulainen Vesa
- Esittelijät   Tuuva Antti
                              Tervonen Juha
- Kh:n edustaja   Nurmilaukas Virpi

Tilivelvolliset

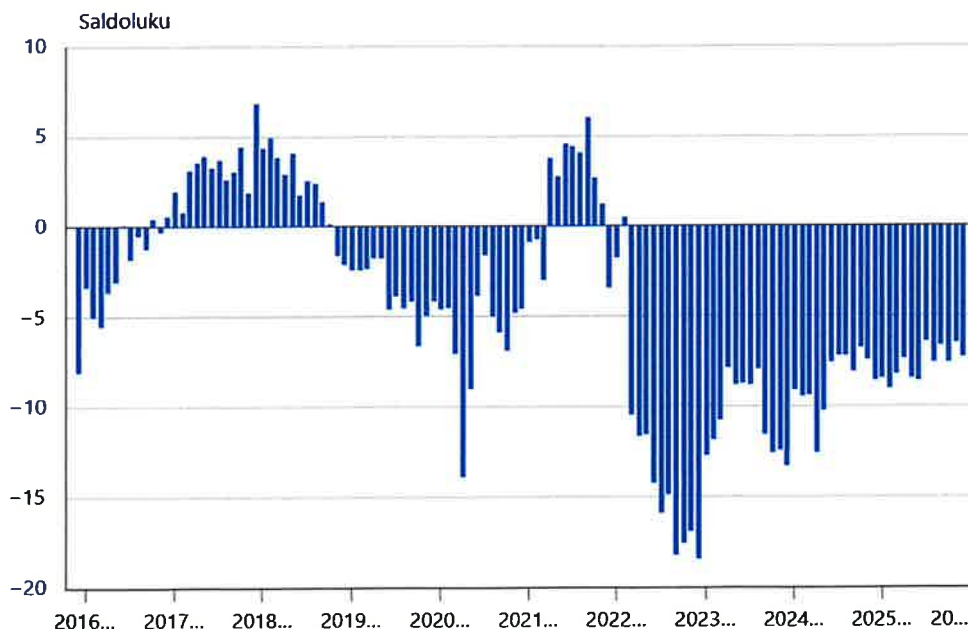
- Elinvoiman edistäminen ja kuntakehitys: Kunnanhallitus, vt. kunnanjohtaja Kai Könönen
- Hallintopalvelut: Kunnanhallitus, hallintojohtaja Kaisa Kausto-Uski
- Sivistys- ja hyvinvointipalvelut: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta, sivistys- ja hyvinvointijohtaja Anu Koistinen
- Tekninen toimiala: Tekninen lautakunta, ympäristölautakunta, tekninen johtaja Mikko Hiltunen

1.2.4. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Vuonna 2025 Suomen talouskasvu oli hidasta tai lievästi negatiivista, korkea korkotaso heikensi investointeja ja rakentaminen väheni. Venäjän edelleen jatkuneen hyökkäyssodan jälkeen rajaliikenne pysyi suljettuna.

Kuntatalouteen vaikuttivat edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen jälkeiset rakenteelliset muutokset. Etelä-Karjalassa taloudelliseen toimintaympäristöön vaikuttivat erityisesti Venäjä-kaupan loppumisen ohella myös väestön ikääntyminen. Samalla vihreän siirtymän investoinnit ja energiahankkeet luovat uusia mahdollisuuksia alueen elinkeinoelämälle.

Kuluttajien luottamusindikaattori (A1) 2015M12-2025M12

Päivitetty: 29.12.2025

Lähde: Suomen pankki

Tilastokeskuksen mukaan Suomen bruttokansantuotteen (BKT) volyymi kasvoi vuonna 2025 vain 0,2 prosenttia, mikä merkitsi hyvin niukkaa kasvua. Vaikka alkuvuodesta odotettiin vahvempaa elpymistä, vuoden 2025 edetessä talous supistui uudelleen ja kasvu jäi odotettua heikommaksi. Talous ajautui vuoden aikana taantumaan kääntyneen suhdanteen vuoksi.

Kehitys loi edelleen epävarmuutta myös kuntien tulevien vuosien veroennusteisiin.

Ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan Etelä-Karjala oli Suomen ja Venäjän välisen rajakaupan aktiivisinta aluetta. Itärajan sulkemisen vaikutukset heijastuvat edelleen rajaseudun elinvoimaan ja talouteen ratkaisevasti. Etelä-Karjalaan toivotaan valtion ja EU:n tukitoimia; erityisesti esillä oli Imatralle esitetyn erityistalousalueen muodostaminen, joka ei kuitenkaan edennyt vuoden 2025 aikana.

(Tilastokeskus)

Verohallinnon vuonna 2025 keräämien verojen nettokertymät olivat yhteensä 83,8 miljardia euroa, joka oli 2,1 miljardia euroa enemmän (+2,6 %) kuin vuonna 2024. Kahtena edellisenä vuotena eli 2024 (+0,1 %) ja 2023 (+0,1 %) verokertymä kasvoi vain niukasti, mikä johtui muun muassa yhteisöverokertymien laskusta vuoden 2022 huippulukemista, arvonlisäverokertymän kasvun vähäisyydestä sekä pienemmistä verolajeista erityisesti varainsiirtoverokertymän laskusta.

Verotulojen kehitys seuraa isossa kuvassa varsin tarkasti nimellisen BKT:n kehitystä. Vuodesta 2019 vuoteen 2025 Verohallinnon kokonaisverokertymä kasvoi yhteensä 13,8 miljardia euroa (noin +19 %), eli saman verran kuin inflaatio oli samaisena ajanjaksona (reaalisesti BKT ei kasvanut 2019–2025 aikavälillä).

(Verohallinto)

Työ- ja elinkeinoministeriön syksyn 2025 työmarkkinaennusteen mukaan työllisyysaste laskee keskimäärin 71,4 prosenttiin vuonna 2025, nousee 71,7 %:iin vuonna 2026 ja edelleen 72,3 %:iin vuonna 2027. Vastaavasti työttömyysaste kasvaa 9,5 prosenttiin vuonna 2025 ja laskee sen jälkeen 9,3 %:iin vuonna 2026 ja 8,8 %:iin vuonna 2027. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa 321 000 henkilöön vuonna 2025 ja 328 000 henkilöön vuonna 2026, mutta laskee 322 000 henkilöön vuonna 2027. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa tänä vuonna 125 000 henkilöön, ensi vuonna 140 000 henkilöön ja 142 000 henkilöön vuonna 2027. Työttömien työnhakijoiden määrä laskee voimakkaammin Pohjois-Suomessa. Uudellamaalla määrä jatkaa kasvuaan vielä vuoteen 2027 saakka. Työvoiman ennustetaan kasvavan tasaisesti vuosina 2025–2027 väestön työvoimaosuuden kasvun ja maahanmuuton seurauksena. Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste perustuu tilastolliseen aikasarja-analyysiin. Siinä hyödynnetään Tilastokeskuksen työvoimatutkimusta, työnvälitystilastoa, kansantalouden tilinpidon tilastoja, väestötilastoja, Maahanmuuttoviraston tilastoja sekä valtionvarainministeriön talousennustetta. Ennuste julkaistaan kahdesti vuodessa.

(Työ- ja elinkeinoministeriö)

Laajan työttömyyden eli työttömien työnhakijoiden ja palveluissa olleiden yhteismäärä Etelä-Karjalan alueella oli joulukuun lopussa 10 615. Tämä oli 224 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Työnhakijoita oli marraskuussa 2025 yhteensä 12 454, mikä oli 4,6 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Koko maassa muutos oli +3,5 %. Työttömyys kasvoi hieman loppuvuonna 2025, mutta vähemmän kuin koko maassa. Työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2025 yhteensä 8 297, mikä oli 2,5 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Koko maassa muutos on 9,3 %. Pitkäaikaistyöttömiä oli joulukuussa 2025 yhteensä 2 344, mikä oli 17,1 % enemmän kuin vuosi sitten.

Joulukuu 2025 (vertailuna joulukuu 2024)

Etelä-Karjalan työllisyyskatsausta

Työvoima 55 369 (55 221)

- **Ulkomaalainen** 2 899 (2 503)
- **Alle 25-v.** 4 799 (4 727)

Työnhakijat 12 454 (11 901)**Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta**

Etelä-Karjala 15,0 % (14,7 %)
 koko maa 13,0 % (12,0 %)
 Ulkomaalaisten 41,4 % (47,3 %)
 Nuorten 22,5 % (20,4 %)

E-K matalin

Lemi 11,2 %

E-K korkein

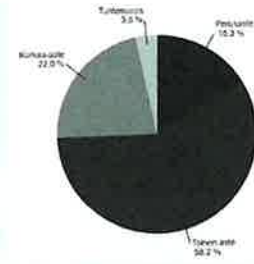
Imatra 18,4 %

Työttömät työnhakijat 8 297 (8 097, +2 %)

- Lomautetut 917 (1 072, -14 %)
- Naiset 3 405 (3 254, +5 %)
- Miehet 4 888 (4 838, +1 %)
- Alle 25-vuotiaat 1 079 (965, +12 %)
- Yli 50-vuotiaat 3 154 (3 213, -2 %)
- Pitkäaikaistyöttömiä 2 344 (2001, +17 %)
- Ulkomaalaiset 1 200 (1 184, +1 %)

Avolmet työpaikat 335 (479, -30 %)**Uudet avoimet työpaikat** 254 (448, -43 %)

Lappeenrannan seutu -45 % (-170 kpl) ja
 Imatran seutu -34 % (-24kpl).

Työttömät työnhakijat koulutuksen mukaan Etelä-Karjala 12/2025**Työttömät työnhakijat, ikärakenne Etelä-Karjala**

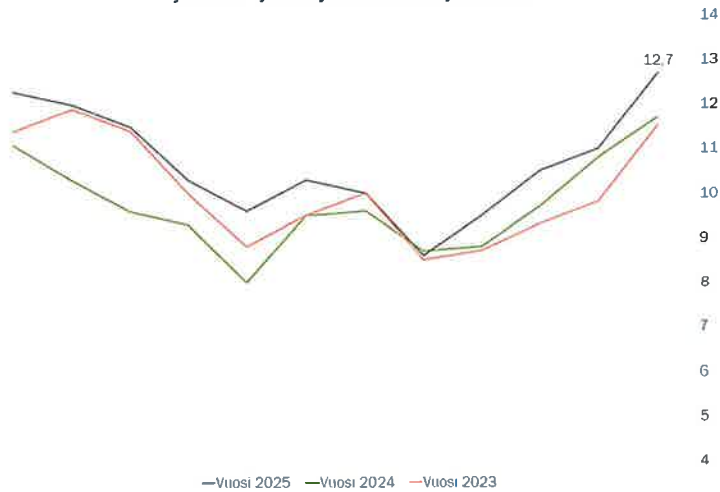
Luumäki

Työllisyyskatsausta joulukuu 2025

			MUUTOS	
	marras.25	marras.24	LKM.	%
Työnhakijat				
Työttömät työnhakijat	234	219	15	6,8
lomautetut	37	32	5	15,6
osa-aikatyössä työllistymistä edistävässä palvelussa	40	28	12	42,9
Kaikki työnhakijat yhteensä	339	295	44	14,9

			MUUTOS	
	marras.25	marras.24	LKM.	%
TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE				
Työttömät naiset	85	92	-7	-7,6
Työttömät miehet	148	127	21	16,5
Alle 25-vuotiaat työttömät	22	16	6	37,5
Yli 50-vuotiaat työttömät	108	107	1	0,9
Pitkäaikaistyöttömät	74	61	13	21,3
Ulkomaalaiset työttömät	43	34	9	26,5

Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta

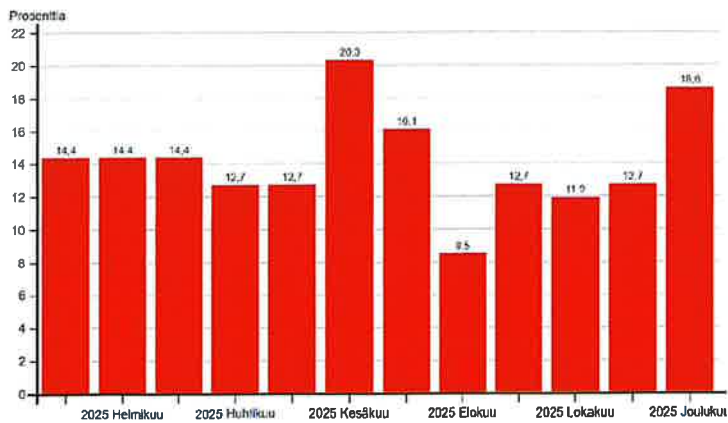
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta

Joulukuu 2025; 12,7 %
Vuoden 2025 ka; 10,7 %

Etelä-Karjala joulukuu 2025;
15% ja vuoden ka. 13,4 %.

Joulukuun 2025 korkein oli
Imatralla 18,4 % ja matalin
Lemillä 11,2 %.

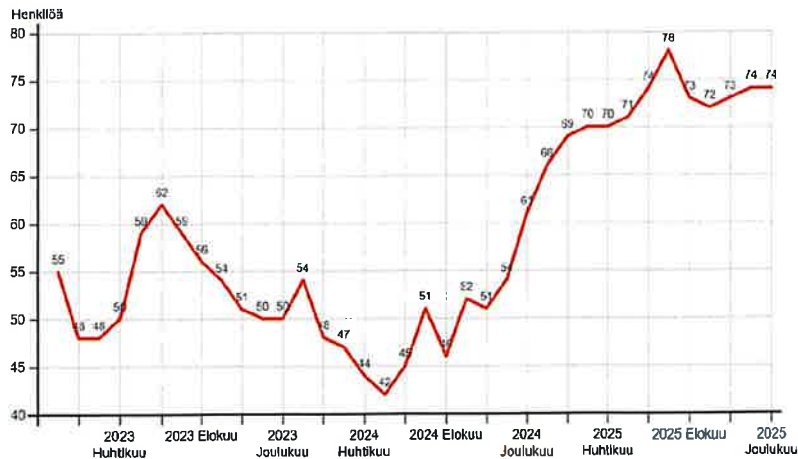
Koko maa joulukuu 2025;
13,0 % ja vuoden 2025 ka.
11,9 %.

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoima
LUUMÄKI 2025

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi loppuvuodesta suhteessa enemmän kuin muiden työttömien koko Kaakon alueella.

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden %-osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta joulukuussa 2025 oli 18,6 %. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli Luumäellä joulukuussa 22 hlö. Alle 25-v. työvoima oli 118 hlö.]

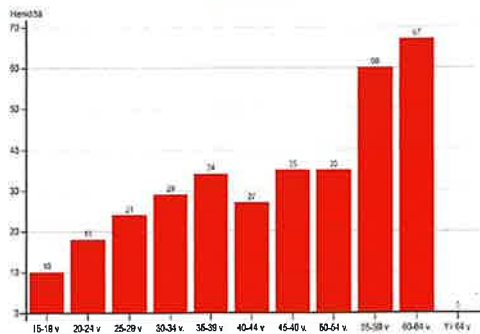
Pitkäaikaistyöttömät Luumäki 2023-2025

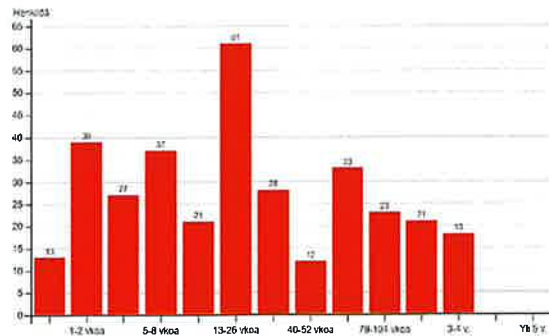
Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut koko maassa ja maakunnassa. Luumäellä oli joulukuussa 74 pitkäaikaistyötöntä, mikä on 21,3 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Etelä-Karjalassa vastaava luku on 17,1 % ja koko maassa 25,6 %.

Työnhakijoiden ikäjakauma ja työttömyydenkesto (hlö/vko) Luumäki 12/2025

Työnhakijat ikäryhmittäin
LUUMÄKI 12/2025

Työttömyyskoodin kesto (vko)
LUUMÄKI 12/2025

(Etelä-Karjalan työllisyysalue)

Euroalueen inflaatio on vuoden 2025 aikana vakiintunut lähelle Euroopan keskuspankin 2 prosentin tavoitetta. Inflaation hidastuminen ja talouskasvun vaimeus mahdollistivat ohjauksorkojen asteittaisen laskun vuosina 2024–2025. EKP jatkoi koronlaskuja alkuvuonna 2025, ja ohjauksorko on painunut noin 2,5–2,75 prosentin tasolle.

Korkojen lasku on keventänyt kotitalouksien lainanhoitokustannuksia ja parantanut yritysten rahoitusolosuhteita myös Suomessa, mikä tukee vähitellen talousaktiivisuuden elpymistä.

Suomessa keskimääräinen inflaatio oli Tilastokeskuksen mukaan noin 1,5–2 prosentin tasolla vuonna 2025. Hintojen nousu pysyi maltillisena, vaikka välilliset veromuutokset, kuten arvonnäkövoiton korotukset, aiheuttivat tilapäisiä nousupaineita. Energian hintojen aiempi lasku ja vakaampi

kehitys hidastivat inflaatiota edelleen. Voimakkaat heilahtelut johtuen epästabiliista, jopa tulenherkästä geopoliittisesta tilanteesta ovat osoittautuneet mahdollisiksi.

Suomen Pankin joulukuussa 2025 julkaiseman tiedon mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 3,7 prosenttia vuonna 2025. Kestävyyssvajeen arvioidaan olevan noin 2 %. Tämä tarkoittaa, että velkaantuminen on edelleen kestävämmällä uralla. Vaikka alijäämä hieman pienenee vuoden 2024 tasosta, se pysyy EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen 3 %:n rajan yläpuolella, mikä tarkoittaa, että julkisen talouden velkaantuminen jatkuu ja rahoitusasema ei ole vielä kestäväällä uralla.

(Lähteet: Tilastokeskus, Euro ja talous, Suomen Pankki)

Kuntien taloudellinen tilanne

Kuntatalouden tila heikkeni odotetusti vuodesta 2024. Toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna kuntataloudessa oli yli 800 miljoonan euron alijäämä vuonna 2025, sillä kuntien kustannukset kasvoivat muun muassa TE-palvelu-uudistuksen myötä reippaasti. Talouden tilan heikkenemistä selittävät myös verotulojen aleneminen sekä valtionosuuksien leikkaukset.

Kuntien ja kuntayhtymien nettotoimintakulut eli toimintakate heikkeni 7,8 % eli noin miljardi euroa vuonna 2025.

Kuntien yhteenlaskettu tulos oli 740 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuonna 2025 reilut kolmasosa Manner-Suomen kunnista oli alijäämäisiä tilikauden tuloksella mitattuna. Tulokseltaan alijäämäisissä kunnissa asui noin 44 prosenttia Manner-Suomen väestöstä.

Kunnat myivät omaisuuttaan vuonna 2025 kuitenkin sadoilla miljoonilla euroilla. Kertaerät paransivat yksittäisten kuntien tulosta merkittävästi. Yli 80 prosenttia vuoden 2025 tuloksesta syntyi kolmessa kaupungissa.

Porin energiaosakkeiden myynnistä saadut luovutustulot siivittivät Porin tuloksen kertaluonteisesti poikkeukselliselle tasolle. Ilman Helsinkiä, Espoota ja Poria kuntien tilikauden tulos jäisi reiluun 100 miljoonaan euroon.

Vuosikatteella mitattuna kuntien väliset erot tasoittuivat edelleen vuonna 2025. Suurimpien kaupunkien talous heikkeni eniten, ja niiden vuosikatteen olivat enää vain lievästi muita vahvemmat.

Verorahoitus ei riittänyt kattamaan kaikkia investointeja, sillä kunnat pitivät investointitasonsa korkealla tasolla myös vuonna 2025. Osa investoinneista jouduttiin kattamaan siis lainalla. Investoinnit keskittyvät suuriin kaupunkeihin, minkä seurauksena toiminnan ja investointien rahavirta syveni niissä reippaalle miinukselle.

Kunnat ja kuntayhtymät ottivat lisää velkaa ja niiden yhteenlaskettu lainakanta kasvoi noin 21 miljardiin euroon.

(Kuntaliitto)

1.2.5. Luumäen kunnan kehitystä kuvaavat muuttujat

1.2.5.1. EVP-indeksi

Kuntaliitto on ottanut käyttöön kuntien elinvoimaa, vetovoimaa ja pitovoimaa kuvaavan EVP-indeksin. Vanha elinvoimaindikaattori on poistunut käytöstä.

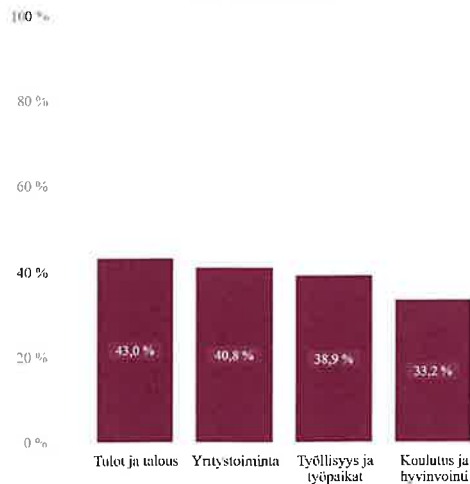
EVP-indeksin tavoitteena on tarkastella kokonaisvaltaisesti ja samanaikaisesti sekä alueiden elinvoimaa että veto- ja pitovoimaa. EVP-indeksi on kehitetty tukemaan kuntien strategiatyötä ja tilannekuvan seuranta.

EVP-indeksi muodostuu kahdesta osa-alueesta: elinvoimaindeksistä sekä veto- ja pitovoimaindeksistä. Indeksit on muodostettu alueiden elinvoimaisuuteen ja vetovoimaisuuteen ja pitovoimaisuuteen liittyvien avainmuuttujien avulla. 20 avainmuuttujaa on poimittu pääosin Tilastokeskuksen tietokannoista.

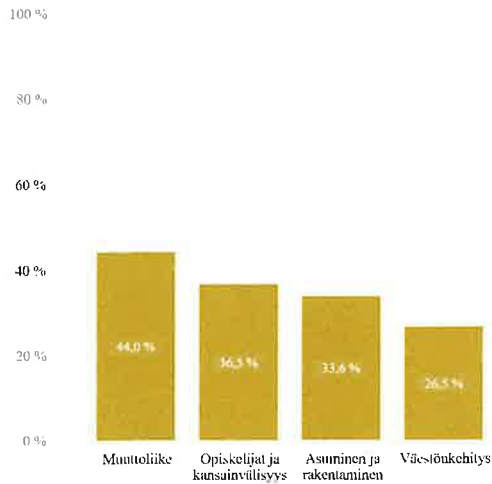
Alueellisen kehityksen EVP-indeksi osa-alueittain

Kunta
Luumäki

Kunnan indeksipisteet maksimista eri elinvoimaindeksin osa-alueilla 2025

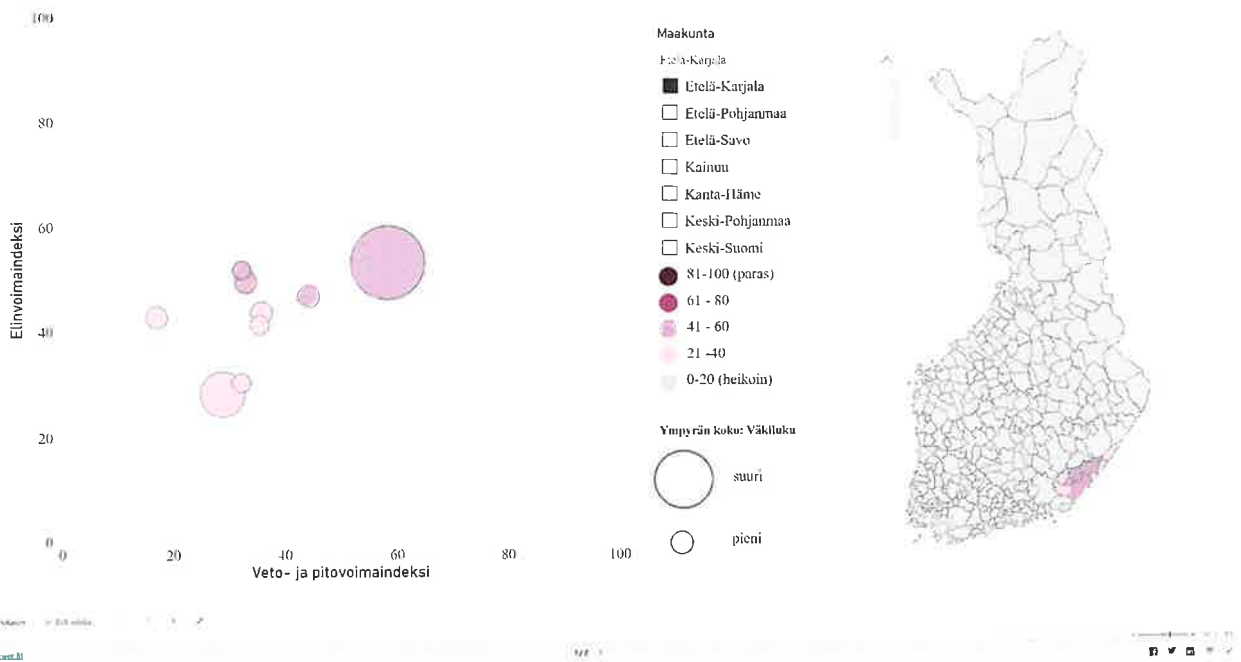
Kunnan indeksipisteet maksimista eri veto- ja pitovoimaindeksin osa-alueilla 2025

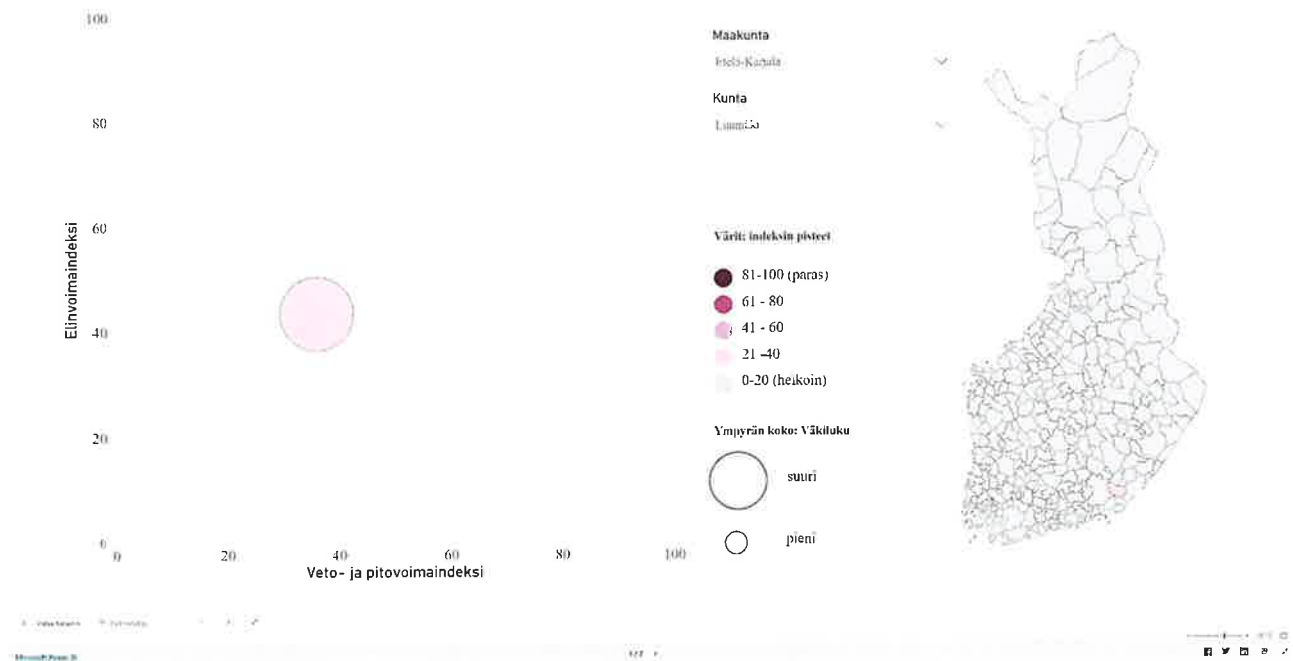
Alueellisen kehityksen EVP-indeksi 2025

Alueellisen kehityksen EVP-indeksi 2025

Alueellisen kehityksen EVP-indeksi 2025

(Kuntaliitto, Tilastokeskus)

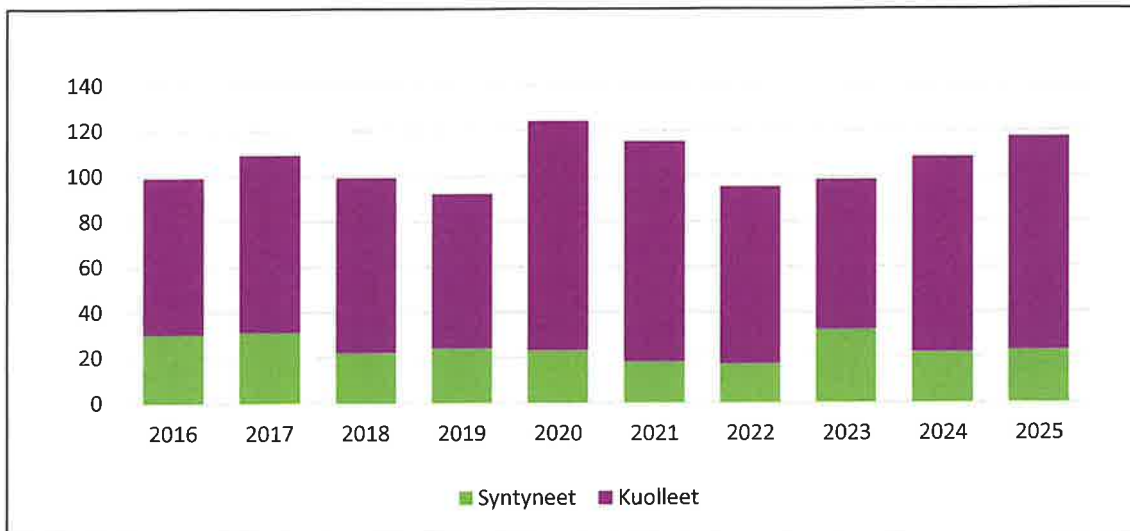
1.2.5.2. Väestötiedot

ASUKASLUKU

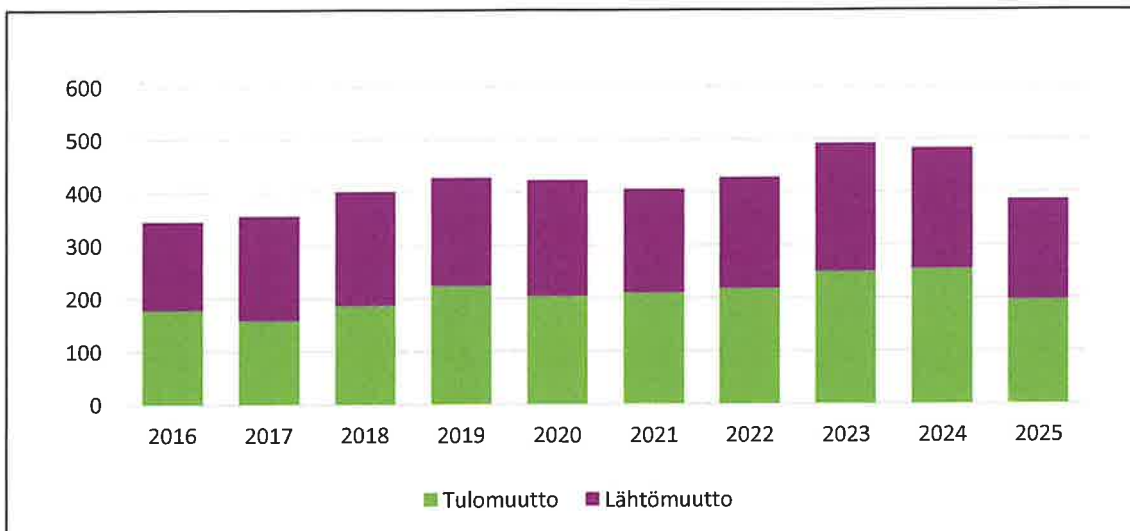
(Lähde: Tilastokeskus)

SYNTYNEET JA KUOLLEET

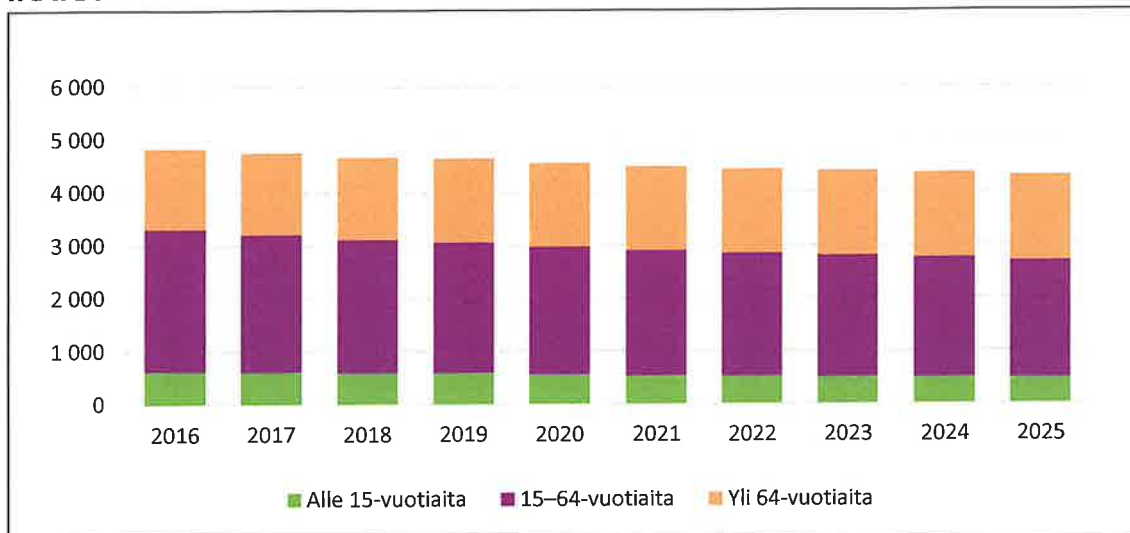
(Lähde: Tilastokeskus)

MUUTTOLIIKE

(Lähde: Tilastokeskus)

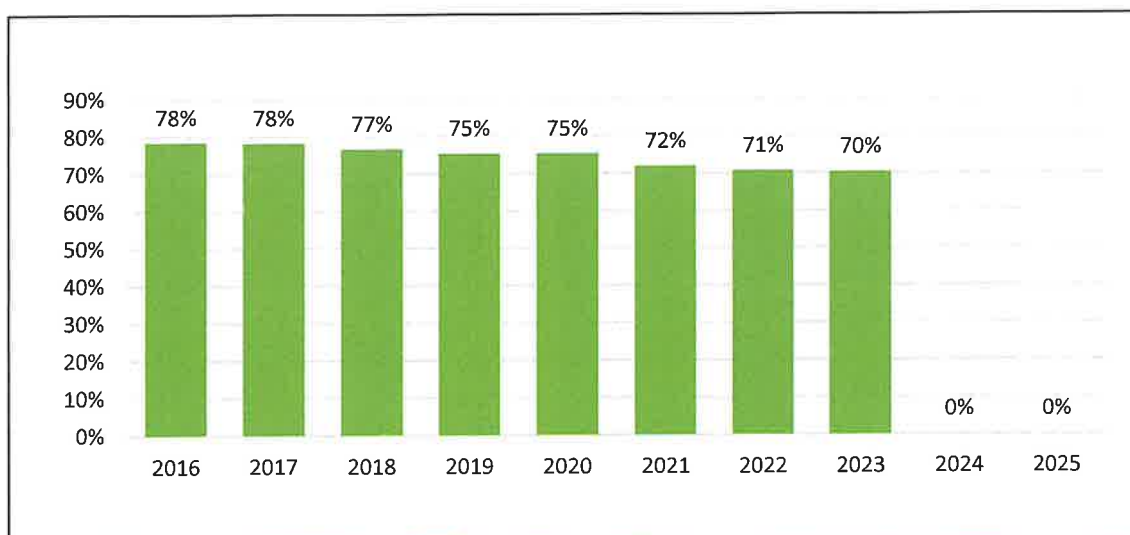
IKÄRAKENNE

(Lähde: Tilastokeskus)

1.2.5.3. Työvoima ja työllisyys

TYÖPAIKKAOMAVARAISUUS

Vuoden 2023 aste on viimeisin saatavana oleva tieto.

(Lähde: Tilastokeskus)

TYÖTTÖMYYSASTE

(Lähde: Elinvoimakeskus)

1.2.5.4. Hyvinvointi ja sosiaalinen turvallisuus

Indikaattori	Alue	2021	2022	2023	2024	2025
75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat, % vastaavan ikäisten asutokunnista	Koko maa	56,6	56,5	56,3	56,4	
	Etelä-Karjala	59,4	58,7	58,3	58,2	
	Luumäki	60,7	58,9	57,8	60,1	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	Koko maa	360,6	347,3	332,3	326,8	
	Etelä-Karjala	552,2	479,8	484,1	455,6	
	Luumäki	551,5	417,9	560,3	474,9	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	Koko maa					
	Etelä-Karjala					
	Luumäki	20	46	70	24	59
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	7,9	8,3	8,2	8,1	
	Etelä-Karjala	6	6	6,5	6,4	
	Luumäki	7	6,6	6,6	7,4	
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	0,6	0,7	0,7	0,7	
	Etelä-Karjala	0,8	0,8	0,7	0,7	
	Luumäki	0,8	0,7	0,9	0,7	
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta	Koko maa	14	11,3	11,5	13,2	
	Etelä-Karjala	15,1	12,7	13,8	16,7	
	Luumäki	13,6	9,4	13,6	9,9	
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	4,6	4,3	4,1	4,0	
	Etelä-Karjala	5,1	4,2	4,6	4,4	
	Luumäki	4,3	4	4,6	4,3	
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä	Koko maa	35,8	37,9	34,1	33,6	
	Etelä-Karjala	26,1	25,7	25,5	25,5	
	Luumäki	28,2	31,5	28,4	26,8	
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	2,7	2,5	2,4	2,4	
	Etelä-Karjala	2,5	2,3	2,3	2,2	
	Luumäki	1,5	1,5	1,3	1,3	
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	6,3	6,1	6	5,8	
	Etelä-Karjala	7,2	7,2	7	6,8	
	Luumäki	7,2	7,1	7	6,9	
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista	Koko maa	5,3	4,5	4,2	4,5	
	Etelä-Karjala	5,6	5	5	5,4	
	Luumäki	5,6	5,4	5,1	4,2	

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

1.2.6. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Talousarvion seuranta vuoden 2025 osalta osoitti verotulojen kertymisen hidastumista ja talousarvion mukaisten toteutusten tiukkuutta, mikä johti valmisteluihin sopeutussuunnitelmista.

Vuoden 2026 talousarvio hyväksyttiin joulukuussa 2025 alijäämäisenä (~424 300 €), mikä tarkoittaa, että kunnan talouden tasapainottaminen on haaste vuoden vaihtuessa.

Luumäen kunnan tuloveroprosenttia päätettiin korottaa vuodelle 2026 tasolta 8,8 % tasolle 9,3 %, mikä voi osaltaan ennakoida talouden sopeutustarpeita.

- Kiinteistöveroprosentit päätettiin säilyttää ennallaan.
- Veroprosentin nosto on osa kunnan reagointia kustannuspaineisiin ja talouden tasapainottamiseen.

Vuonna 2025 kunnassa edettiin merkittävässä kaavoitushankkeissa:

- Suurikankaan tuuli- ja aurinkovoimaosayleiskaavan valmistelu ja nähtäville asettaminen.
- Kunnan itäosan osayleiskaavan osittainen muutos, jonka tavoitteena on mahdollistaa aurinkovoimapuiston rakentaminen ja muita toimintoja.

Nämä ympäristö- ja energiahankkeet kuvastavat kuntastrategisia painopisteitä kohti uusiutuvaa energiaa ja maankäytön kehittämistä.

Etelä-Karjalan kuntien yhteinen työvoima- ja maahanmuuttopalvelujen lautakunta

Etelä-Karjalan kunnat solmivat lakisääteisen sopimuksen yhteisestä toimielimestä Etelä-Karjalan kuntien työvoimapalvelujen ja kotoutumisen edistämisen tehtävien hoitamisessa. Kuntalain 51 §:n mukainen yhteinen toimielin on Lappeenrannan kaupungin organisaatioon kuuluva Etelä-Karjalan työvoima- ja maahanmuuttopalvelujen lautakunta, joka toimii suoraan Lappeenrannan kaupungin hallituksen alaisuudessa. Lautakunnan jäseniksi valittiin kuntalain 77 §:n mukaisesti asianomaisten kuntien vastaavaan toimielimeen vaalikelpoiset henkilöt. Lappeenrannan kaupunki valitsee viisi (5) jäsentä ja henkilökohtaiset varajäsenet. Luumäen kunnanvaltuusto nimesi 9.6.2025 § 34 lautakuntaan vuosille 2025-2029 varsinaiseksi jäseneksi Sanna Nurmiaisen ja varajäseneksi Pekka Lähtevänojan.

Talousarvion muutokset

Valtuusto hyväksyi vuoden 2025 lisätalousarvion kokouksessaan 10.11.2025 § 50. Tekninen lautakunta esitti kunnanhallitukselle lisätalousarviota kokouksessaan 16.10.2025 § 68, jossa käyttötalouteen lisättiin teknisen lautakunnan päätöksen mukaisesti 233 000 euroa. Lisätalousarvion jouduttiin laatimaan vesilaitoksen -ja kiinteistöjen kunnossapitokustannusten nousun takia. Samalla myös investointihjelmasta siirrettiin käyttötalouteen Patteritie 12 ja 14 purkamiseen varattu määräraha. Kiinteistöjen purkamisesta aiheutui lisäpoistoja vajaa 40 000 euroa.

Lisätalousarvioehdotuksen käyttötalousosaan sisältyvien muutosten jälkeen kunnan vuosikate arvioitiin olevan -86 440 € (TA 2025: 146 560 €). Lisätalousarvion jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui -1 633 4030 € (TA 2025: -1 400 430 €) ja tilikauden alijäämäksi -1 079 000 € (TA 2024: -846 000 €).

Kunnan henkilöstön työterveyspalvelut

Työterveyshuollon palvelut tuotti Pihlajalinna Terveys Oy. Työterveyshuolto perustuu vuosittain määriteltävään työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan. Toimintasuunnitelman mukaisesti työterveyshuoltoon sisältyy lakisääteinen, ennaltaehkäisevä työterveyshuolto sekä sairaudenhoito.

Vuoden 2025 työterveyshuollon toimintakustannukset olivat yhteensä 152 465,21 €; vuoden 2025 talousarvioon kului oli arvioitu 84 520 €. Toteuma oli lähes kaksinkertainen budjetointiin nähden. Huomioitavaa on kuitenkin se, että kunta saa tästä kelakorvauksen. Kelakorvauksen summa vuodelta 2025 on 45 436,35 €.

Vakuutusten kilpailuttaminen

Länsi-Saimaan kuntien yhteistyöryhmä päätti keväällä 2024, että kunnat kilpailuttavat vakuutusmeklaripalvelut yhteisesti. Kunnanhallitus valitsi 23.09.2024 § 132 vakuutusten kilpailuttajaksi ja vakuutusten hallinnoijaksi Novum Oy:n. Vakuutusten kilpailutusta ei kuitenkaan toteutettu vuonna 2025 ja vakuutukset ovat samankaltaiset kuin aikaisemmin, eikä niihin ole tehty vuoden aikana suurempia muutoksia. Vakuutusmeklarit hoitavat pääsääntöisesti kunnan ja vakuutusyhtiön väliset asiat sekä tekevät tarvittaessa muutoksia olemassa oleviin vakuutuksiin ja/tai hankkivat uusia vakuutuksia.

1.2.7. Kunnan henkilöstö

Kunnan henkilöstömäärä oli 153 ja henkilötyövuosien määrä 149,35 vuonna 2025. Henkilöstön keski-ikä oli 48,36. Henkilöstömäärä, henkilöstövuorisen määrä ja keski-ikä laski vuonna 2025. Naisten osuus oli lähes 84 % kunnan kokonaishenkilöstömäärästä. Luvut ovat hyvin tyypillisiä kunta-alalla. Määräaikaisuuden perusteena on sijaisuus, työllistäminen, oppisopimuskoulutus tai tilapäinen hanketehtävä. Osa-aikatyötä teki 26 henkilöä, kaikki omasta aloitteestaan joko perheeseen, terveydentilaan tai ikään liittyvistä syistä. Eläkkeelle jäi neljä (4) henkilöä ja palveluksesta erosi kolme (3) henkilöä. Vakinaiseen palvelukseen otettiin vuonna 2025 yhteensä neljä (4) työntekijää.

Vuoden 2025 talousarviossa oli varattu henkilöstökuluihin yhteen 8 657 412 euroa, josta käytettiin vuoden aikana 8 190 466,09 euroa. Summa sisältää vuonna 2026 irtisanotun kunnanjohtajan vuodelle 2025 jyvitetty henkilöstökulut 126 242,58 €.

Kunta on erikseen laatinut henkilöstöraportin, jossa käydään läpi useampi vuosi taaksepäin. Henkilöstöraportti on tilinpäätöksen liite. Vuonna 2025 kunnan valtuusto kokouksessaan 13.1.2025 § 4 irtisanoi kunnanjohtaja Risto Alaheikan. Kunnanjohtaja Risto Alaheikka teki hallinto-oikeudelle oikaisuvaatimuksen ja hallinto-oikeus teki tästä päätöksen joulukuussa 2025. Päätös oli kunnan kannalta kielteinen ja irtisanominen peruttiin.

Kunnassa kokoontuu säännöllisesti yhteistoimintatoimikunta, jonka alaisuudessa käsitellään myös työsuojelulliset asiat. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on voimassa vuoden 2025 loppuun saakka ja uuden valmistelu käynnistetään alkuvuodesta 2026.

1.2.8. Ympäristöasiat

Luumäen kunnan strategian mukaisesti luonto ja ympäristöystävällisyys ovat kunnan yksi vetovoimatekijä. Kunta on panostanut yhteisiin ranta-alueisiin ja vesistön virkistyskäyttöön huomioiden ympäristön kestävyys.

Vuonna 2022 alkanut Väliväylän melontareitti -hanke valmistui vuoden 2024 lopussa. Vuoden 2025 aikana rakennetut kohteet käytiin vielä tarkastamassa ja kohteet olivat kunnossa. Melontareitin

kaikkien Luumäen kunnan alueella olevien kohteiden huoltovastuu siirrettiin Etelä-Karjalan Virkistysaluesäätiölle.

Luumäen kunnan ympäristönsuojelu pyydettiin jäseneksi Etelä-Karjalan reitistökehittäjät -ryhmään. Ryhmä kokoontui vuoden 2025 aikana 4 kertaa ja sen tavoitteena on viedä yhdessä eteenpäin koko alueen retkeilyn kehittämistä.

Leader-rahoitteinen Matalajärven-Matlahden-Virmojärven vesiensuojelusuunnitelma saatiin valmiiksi. Em. suunnitelma yritetään saada toteutukseen Elinvoimakeskuksen Kave-hankkeeseen.

Kaakkois-Suomen Ely-keskuksen ja Etelä-Karjalan Säästöpankkisäätiön rahoittamassa Hunkerin - ja Rönänsuon ennallistamishankkeessa tehtiin valmiiksi Hunkerinsuon ennallistaminen sekä pinta-valutuskenttä. Rönänsuo tehdään vuoden 2026 elokuussa.

Luumäen kunta osallistuu Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Etelä-Karjalassa hankkeeseen, joka on monivuotinen hanke. Hankkeessa toteutettiin vuonna 2025 Luumäen kuntaan hulevesisuunnitelma. Palolammen aluetta kehitetään edelleen viihtyisämmäksi ottamalla huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset sekä luonnon monimuotoisuus. Palolammen kosteikot saatiin v 25 lähes valmiiksi ja alueen viihtyisyysuunnitelman teko aloitettiin.

Kaavalausunnoissa pyritään huomioimaan luonnon -ja ympäristön suojelu kestäväällä tavalla ottaen huomioon myös kunnan kokonaisvaltainen kehittäminen.

Luumäen kunnan ilmastosuunnitelma hyväksyttiin valtuuston kokouksessa 10.3.2025 § 7. Ilmastosuunnitelman toteutus on lähtenyt kunnassa erittäin hyvin liikkeelle. Tekninen osasto toteutti mm. aurinkopaneelit jäteveden puhdistamolle ja useisiin kunnan kiinteistöihin rakennettiin sähköautojen latauspisteitä.

Ympäristölupakohteiden valvontaa jatkettiin, aloitettiin lupakohteiden valvontatietojen siirtäminen ympäristöhallinnon Ylva-järjestelmään.

Kunnan yhteiskäyttöautoksi valittiin sähköauto, joka saapui kunnan käyttöön vuoden vaihteessa.

Taavetin jätevedenpuhdistamon toiminta on pysynyt ennallaan ja joitakin raja-arvojen ylityksiä on ollut. Edelleen jatkettiin hanketta, jossa pyritään ratkaisemaan raja-arvoihin liittyvät ongelmat.

Taavetin taajaman kaukolämmön tuottaa kunnan kokonaan omistama Luumäen Energia. 98 % tuotannosta syntyy uusiutuvista energialähteistä hakelämpölaitoksessa.

Lappeenrannan kaupunki järjestää isäntäkuntamallilla ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän. Eläinlääkinnälle rakennettiin uudet tilat 2024, jotka ovat osoittautuneet vuoden aikana erittäin toimiviksi. Eläinlääkintäpalvelut löytyvät nykyään virastotalosta osoitteesta Marttilantie 36. Lappeenrannan kaupungin kanssa on solmittu kuuden vuoden vuokrasopimus tilojen käytöstä, joista ensimmäinen vuosi oli 2025. Luumäen kunta vastaa itsenäisesti ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä kunnan alueella.

Luumäen kunnan alueella hyväksyttiin yksi aurinkovoimakaava ja Nuppolassa hyväksytyt suunnittelutarveratkaisu vuonna 2025.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja hiilineutraalisuustavoitteet

Kunnan ilmastosuunnitelman valmistelu aloitettiin 2023 ja se valmistui 2025. Suunnitelmaan sisällytetään tavoite kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä sekä sen edellyttämät toimet. Suunnitelman toimenpiteiden seuraaminen aloitetaan vuonna 2026 ja sitä jatketaan vuosittain. Ajantasainen

tieto alueen kasvihuonekaasupäästöistä on edellytys ja tärkeä työkalu ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Luumäen kunta seuraa hiilidioksidipäästöjen kehitystä kunnan alueella Sitowisen CO2-raportin avulla.

Luumäellä edistetään matkailun hiilineutraaliutta mm. siten, että kunta rakentaa tarvittavaa infrastruktuuria, jota alueen yritykset pystyvät hyödyntämään toiminnassaan. Erityisesti panostetaan luontoystävälliseen matkailuun ja pyöräilyyn, esteettömyys on myös yksi toiminnan pääperiaate. Tämä lisää kunnan elinvoimaa, mutta myös pitovoimaan on lisääntyvillä ulkoilumahdollisuuksilla suuri vaikutus.

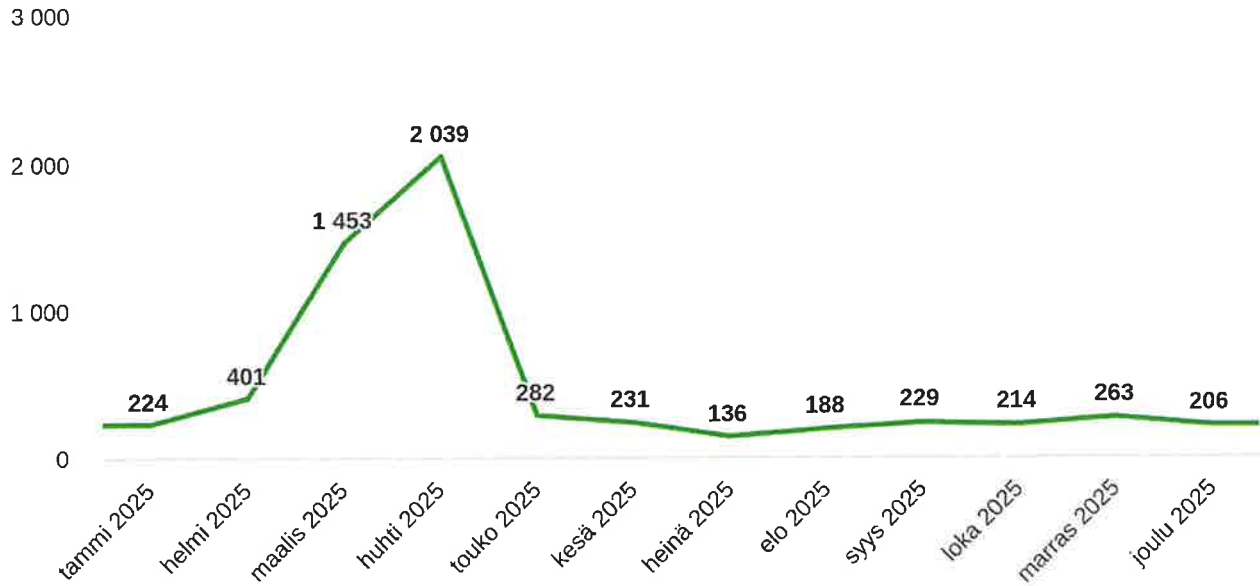
1.2.9. Viestintä ja markkinointi

Uusimme sähköiset infotaulut pääkirjaston, Taavettihallin, S-marketin lisäksi myös Hyvinvointiasemalle. Näytöillä jaamme tietoa kunnan ajankohtaisista asioista ja tilaisuuksista sekä järjestöjen tapahtumista.

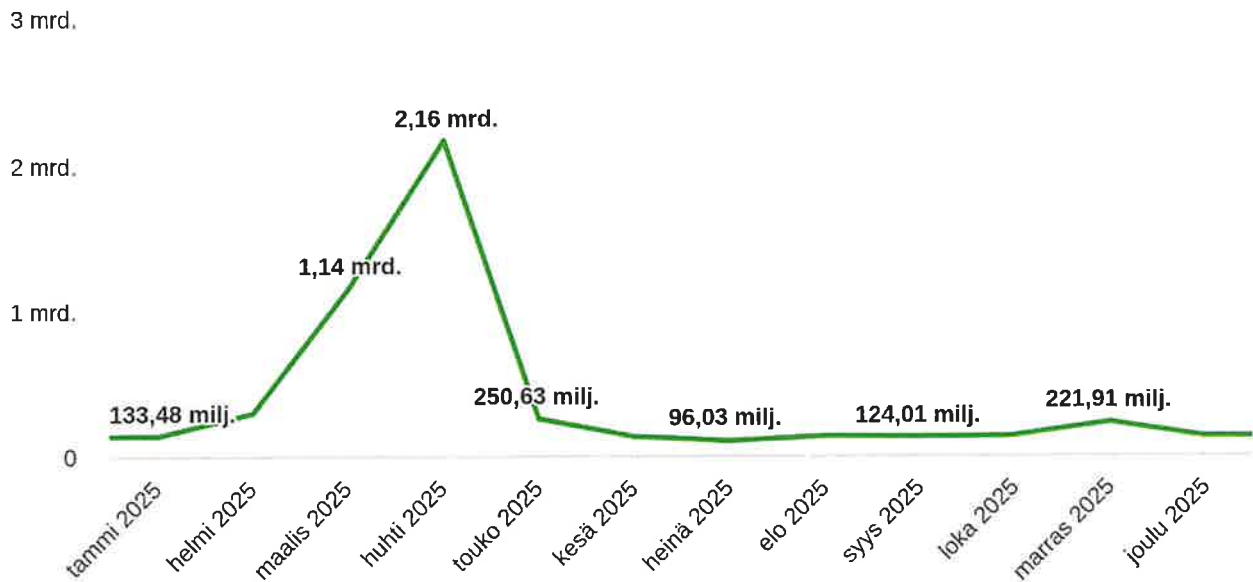
Verkkosivuilla oli vuoden aikana 86360 käyntiä ja 188 935 sivulatausta. Instagramissa seuraajia on 1170 (1096/2024) ja Facebookissa 2800 (2500/2024). Facebookissa seuraajista naisia on 65 % ja miehiä 34 %.

Verkkomediassa on vuoden 2025 aikana Luumäestä osumia lähes 5900 kpl. Kannattaa huomata, että kunnassa tehtyjen päätösten lisäksi luvuissa ovat mukana muut kaikki Luumäkeä koskeva uutisointi.

Osumat 1.1.2025 - 31.12.2025

Tavoittavuus 1.1.2025 - 31.12.2025

Teimme kesäesiteen ja Radio Tempon kanssa mainoskampanjan Luumäen kunnasta ja kesätapah-tumista.

Keväällä järjestettiin kuntalaiskysely Palolammen ympäristön kehittämiseksi. Vastauksia saatiin 100 kpl. Vastajien kesken arvottiin Luumäki -lennunpönttö.

Kotkaniemi-foorumi järjestettiin neljättä kertaa. Luumäen vt. kunnanjohtaja Kai Könönen lausui ava-jaissanat. Foorumissa kuultiin Antti Helanterää, Kristiina Heleniusta, Mika Hentusta, Martti Kosken-niemeä, ja käytiin ajankohtaisia paneelikeskusteluja, joihin osallistuivat Hiski Haukkala, Juhana

Aunesluoma ja Henri Vanhanen, sekä Antti Häkkänen, Katri Kulmuni ja Tuuli Koivu. Juontajana toimi Marja Manninen ja haastatteluista vastasivat Ulla Appelsin sekä Jyrki Utriainen. Tilaisuus striimattiin YLE Areenassa.

Taavetin torilla järjestettiin kesän avaus 17.5. musiikista vastasi Soimannit solistina Ari Klem. Paikalla oli kunnan ja Luumäen yrittäjien palvelujen esittelyjä, lapsille poniratsastusta Kartanonmäen tilan poneilla, LuuTrak Ry esitteli vanhoja ajoneuvoja sekä perinteinen makkaratarjoilu. Kesätapah- tumista kertoivat Kotkaniemimuseo, Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry ja Lappeen Ravirata. Commu esitteli toimintaansa.

Vallijamien etkot järjestettiin la 9.8. torilla. Lisäksi kesälauantaisin oli musiikkiesityksiä. Kunta järjesti torilla heinäkuussa liikenneturvallisuustapahtuman. Järjestöt ovat myös esitelleet torilla toimintaansa.

Järjestyksessään 22. Vallijameissa lavalle nousivat Masa Orpana Honk, Osmo Ikonen ja Erja Lyytinen bändeineen. Taavetin Linnoituksessa pidetyissä Vallijameissa järjestelyissä olivat mukana mm. Hildan Martat ja Voiton Soutajat.

Luumäellä järjestettiin vuoden aikana kahdet koiranäyttelyt.

Lappeen raviradan kanssa jatkoimme hyvää yhteistyötä, kirjastossa oli saatavina koko vuoden va- paalippuja raveihin ja LUUMÄKI-ravit ravattiin 8.5.2025. Illan aikana nähtiin jännittäviä luumäkeläis- ten yritysten nimikkolähtöjä ja ratkaistiin perinteisen Fritz Buttenhoffin Malja-ajon voittaja.

Olimme mukana tammikuussa Matkamessuilla Helsingissä, huhtikuussa kotimaan Matkamessuilla Tampereella sekä huhtikuussa minimatkamessuilla Lappeenrannassa. GoSaimaa järjesti kaikkiin näihin messuihin yhteisosaston, jolla Luumäki oli mukana.

Kunta onnitteli vuoden ensimmäistä luumäkeläistä vauvaperhettä perinteisesti Työllisyysyksikön val- mistamalla kehdollä. Kaikkia vuoden aikana vauvan saaneita perheitä onnitellaan ja he saavat kun- nan lahjana 100 euron arvoisen hyvinvointilahjakortin luumäkeläisiin hyvinvointialan yrityksiin.

Vuoden positiivisimpana luumäkeläisenä palkittiin monessa järjestössä mukana toimiva Pirjo Henttu Viuhkolasta.

1.2.10. Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan toiminta perustuu Suomessa noudatettavaan kotimaisiin ja kansainvälisiin säännöksiin. Kunta ehkäisee ennalta korruptiota ja lahjontaa noudattamalla harmaata taloutta koskevaa lainsäädäntöä. Kunta edellyttää sopimuskumppaneiltaan yhteiskunta- ja ympäristövastuullista toimintaa.

Työnantajana kunta kunnioittaa työelämän perusoikeuksia. Työn tekemiseen sovelletaan kunta-alan virka- ja työehtosopimuksia. Työterveyshuollon toimintasuunnitelma ja työsuojelun toimintaohjelma laaditaan lähes vuosittain sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma joka toinen vuosi. Työhön liittyviä riskejä ja vaaroja arvioidaan ja seurataan sähköisellä Pohjola Riskienhallinta -järjestelmällä.

Hankintoihin sovelletaan hankintalainsäädäntöä ja hankintamenettelyt ovat julkisia jo tarjouspyyntö- vaiheessa. Tarjouspyynnöissä vaaditaan sisällyttämään tarjouksiin tiedot mm. noudatettavista virka- ja työehtosopimuksista sekä verovelvoista tai muista maksamattomista julkisista maksuista.

Sekä hankintaprosessissa että muissa sopimussuhteissa muun kuin julkisen sektorin kanssa var- mistetaan ns. pakotelistatarkistuksilla, että sopimuskumppani tai sen taustayhteisöt tai -henkilöt eivät ole EU:n asettamien pakotteiden kohteena. Tarkistuksia tehtiin vuoden aikana muutamia ja kunnalla on tähän liittyen sopimus palveluntuottajan kanssa.

Kunta oli toukokuun loppuun 2025 osatoteuttajana SampoLAB-Osaajaverstas -hankkeessa. Luumäellä pilotoitiin toimintamalli, jossa elinkeinoelämän osaamistarpeita vastaava koulutus- ja yrityspalvelut tuotiin oppilaitoskampusten ulkopuolelle paikkakunnalle, jossa ei ole ammatillista eikä korkeasteen koulutusta. Hankkeessa kehitetty koulutus- ja kehittämismalli vastaa paikallisen elinkeinoelämän osaamistarpeisiin kouluttamalla osaajia sekä lisäämällä osaamista ja kehittämistä elinkeinoelämän tarpeisiin paikan päällä niillä alueilla ja paikkakunnilla, joissa tarve on. Tämä voi lisätä kunnan vetovoimaa asuinpaikkana, yritysten työvoiman saatavuutta ja kasvun edellytyksiä. Osaajaverstas-hankkeen tulokset eivät olleet täysin toivotun kaltaisia. Haasteita ilmeni liittyen osatoteuttajien erilaisiin tavoitteisiin ja hankkeen indikaattoreihin, joiden perusteella hanketta rahoitettiin.

1.2.11.Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suomen talous on jättämässä erittäin hitaan kasvun jakson taakseen. Vaikka taloustilanne kohenee, lähivuosina ei silti nähdä voimakkaan kasvun aikaa. Talouden kasvuriskit ovat ennustettua heikoman kehityksen suuntaan. Vuoden 2025 lähes pysähtynyt kasvu vauhdittuu 0,8 prosenttiin vuonna 2026. Kotitalouksien ostovoima vahvistuu, ja yksityinen kulutus alkaa piristyä. Vienti kasvaa ja yritysten investoinnitkin virkoavat, vaikka talouden epävarmuus ei ole kokonaan hävinnyt. Talouskasvu voimistuu vuosina 2027–2028 noin 1,5 prosenttiin. Inflaatio pysyy alle 2 prosentissa lähivuosina, ja työllisyys kohenee vähitellen. Suidanteen vahvistumisesta huolimatta julkinen talous säilyy syvästi alijäämäisenä.

Ennustejakson lopussa vuonna 2027 tuotannon kasvuvauhti hidastuu. Talouskasvu näkyy työttömyydessä viiveellä, joten vielä vuonna 2025 työttömyysasteen trendiennuste (15–74-vuotiaat) on 8,9 %. Vuonna 2026 työttömyysaste kuitenkin kääntyy jo laskuun, kun talouskasvu nopeutuu ja alkaa näkyä työmarkkinoilla. Kuluttajahintojen ennustetaan nousevan 1,9 prosenttia, osin välillisen verotuksen muutosten vuoksi. Tämän jälkeen inflaation ennustetaan hidastuvan, kunnes se kiihtyy ennustejakson lopulla, mutta jää noin 1,7 prosentin tuntumaan.

Kuntaliiton mukaan Suomen talouden näkymiin 2025 vaikuttaa kaksi eri suuntiin vetävää muutostekijää: talouskasvua kannattelee inflaation hidastuminen, korkotason lasku ja suhdanteen varovainen elpyminen, mutta samaan aikaan kasvua rajoittaa kotimaiset sopeutustoimet sekä kansainvälisen talouden epävarmuustekijät.

Euroopan keskuspankin toteuttamat koronlaskut eivät ole vielä kokonaisuudessaan välittyneet kuntien lainanhoitokuluihin. Myös kuntien verotulojen voi arvioida kasvavan, kun työllisyys paranee. Merkittävä vaikutus kuntien talouteen on myös ns. vihreillä investoinneilla.

(Suomen Pankki, Kuntaliitto, Kuntarahoitus)

1.2.12.Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan strategiset riskit

Kunnan strategiset riskit liittyvät edelleen väestökehityksen ja palvelurakenteen yhteensovittamiseen. Väestökehityksen jo pitkään jatkunut suunta väestön vähenemisen osalta on jatkunut koko itäisessä Suomessa, käytännössä koko Suomessa kasvukeskuksia ja isojen kaupunkien kehyskuntia lukuun ottamatta.

Kaavoitus ja rakennusvalvonta ovat avainasemassa yritystoiminnan edellytysten vahvistamisessa samoin kuin aktiivinen elinkeinoelämän ja kunnan välinen yhteistyö.

Ikäluokkien pienentyessä lasten ja nuorten palveluiden tarve vähenee, mikä voi heikentää edellytyksiä varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden tarjoamiseen kaikissa nykyisissä toimipisteissä. Hyvinvointipalveluita turvaa uuden hyvinvointiaseman käyttöönotto ja Etelä-Karjalan Hyvinvointialueen pitkäaikainen (15 v.) sitoutuminen vuokrasuhteeseen. Väestön ikääntyessä henkilöverotulojen kertymä pienenee, mikä osaltaan lisää palvelurakenteen sopeuttamistarvetta.

OPPILASMÄÄRÄN MUUTOS PERUSOPETUKSESSA VUOTEEN 2030 MENNESSÄ ON -32,3 %:

	Kangasvarren ala-koulu	Taavetin alakoulu	Taavetin ylä-koulu	Yhteensä
2022	55	189	124	368 (tilanne 31.12.)
2023	55	169	128	352 (tilanne 31.12.)
2024	53	167	123	343 (tilanne 31.12.)
2025	47	154	129	330 (tilanne 31.12.)
2026	47	150	117	314
2027	41	145	107	293
2028	35	123	111	269
2029	34	111	107	252
2030	36	103	110	249

Kunnan taloudelliset riskit

Talouden tasapaino ja rahoituksen riittävyys

Jo edellisvuonna 2024, vaikka Luumäen tilinpäätös oli ylijäämäinen ja vuosikate positiivinen, talousarvion laadintavaiheessa tilikauden tulos ennen poistoja osoitti huomattavaa alijäämää ja investoinnit rahoitettiin merkittävästi lainalla. Tulorahoituksen ja investointien tasapainossa on yhä samoja riskejä.

Luumäellä kertynyt ylijäämä on toistaiseksi vahvuus, mutta se ei saa peittää rakenteellista alijäämää.

Lainakannan kasvattaminen tulevien investointien yhteydessä voi korkotason nousun myötä vaikuttaa suoraan käyttötalouteen. Pystyykö kunta siis hoitamaan lainojen korot ja lyhennykset tulorahoituksella eli onko vuosikate riittävä?

Vuoden 2024 talousarvio toteutui 598 439 € ylijäämäisenä. Talousarvio 2025 laadittiin -846 000 € alijäämäiseksi. Kunnan taseessa ei ollut kattamatonta alijäämää. Kertynyt ylijäämä on tilinpäätöksessä 2025 yhteensä 12,9 milj.€. Talousarvioiden suunnittelemista alijäämäisiksi on perusteltu kuntastrategialla, jonka mukaan Luumäki tekee rohkeita tekoja elinvoiman parantamiseksi.

Tilinpäätöksen 2024 rahoituslaskelma osoittaa, että toiminnan ja investointien rahavirta on lievästi negatiivinen (624 024,13 €). Investointeja toteutui 1 123 732,59 € edestä ja rahoituserät jäivät 22 500 €. Menoja on katettu mm. myymällä sijoitusarvopapereita, minkä johdosta niistä saatavat korkotuotot tulevat olemaan aiempaa vähäisemmät.

Kunnan pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksille olivat vuoden 2025 lopussa 3,9 milj. € (4,2 milj.€/2024). Vuoden 2025 talousarvion rahoitusosaan sisältyi lainanottovaltuudet pääomiltaan yhteensä 3 milj. € suuruisille pitkäaikaisille lainoille, joilla turvataan kunnan maksuvalmius. Valtuutta ei käytetty vuoden 2025 aikana.

Kunta omistaa kokonaisuudessaan tytäryhtiönsä Luumäen Asunnot Oy:n, jonka lainoja kunta on taannut omavelkaisella takauksella 8,4 milj.€ pääoman edestä. Yhteensä kunnan tytäryhteisöjen puolesta antamat takaukset vuoden 2025 tilinpäätöksessä ovat pääomaltaan 10,3 milj.€.

Kunta on 100 % takaajana Sotiemme Luumäen Veteraanit ry:n Kuntarahoituksen korkotukilainassa, joka on otettu 2008 Senioritalon rakentamiseen. Lainan pääoma on tällä hetkellä 2 005 397,00 € ja maksuaikaa jäljellä 23 vuotta.

Uusi hyvinvointiasema aloitti toimintansa vuoden 2025 alussa. rakentaminen rahoitettiin kuntarahoituksen kanssa tehdyllä 15 vuoden pituisella leasingsopimuksella.

Sijoitustoiminta

Kunnan sijoitustoiminnan periaatteiden mukaan riskeiltä suojautumisen keinoja ovat hajautus, jolla pyritään sijoitusten tuottojen vaihtelun pienentämiseen, korkosijoitusten luottoluokituksen määrittely sopivalle riskitasolle suhteessa markkinatilanteeseen sekä hintariskiltä suojaavien johdannaisten käyttö rahastojen sisällä. Spekulatiivista johdannaisten käyttöä ei hyväksytä. Hajautusta toteutetaan eri omaisuuslajien kesken ja omaisuuslajien sisällä.

Kunnan sijoitusarvopapereiden markkina-arvo 31.12.2025 oli 7,9 milj.€ (2024/8,8 milj.€). United Bankersin hallinnoiman salkun markkina-arvo oli 5,5 milj. € ja Nordean 2,4 milj. €. Vuoden 2025 lopulla lunastettiin United Bankersin salkusta Investors House -rahastot ja niiden voitto tuloutettiin kunnan pankkitilille, yhteensä 205 026,28 €.

Varainhoitajat tunnistavat ja hallitsevat riskejä ammattimaisesti. Korkosijoituksista yli puolet on luottoluokissa A – AAA, eikä C-luokituksessa ole lainoja lainkaan. Korkosijoitusten pääpaino on valtiolainoissa ja IG yrityslainoissa (ig = bbb- tai parempi luokitus) sekä valtionlainoissa.

Investoinnit ja rahoitus

Kunnan toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen koko taloussuunnitelmakauden, eikä anna mahdollisuuksia sijoitusten tekemiseen. Strategian toteuttamiseksi ja korjausvelan hillitsemiseksi tarvittavat investoinnit joudutaan kattamaan kokonaan lainarahoituksella tai omaisuutta myymällä. Investointeihin varattua määrärahaa on pyritty pienentämään toteutusvaiheessa.

Kunnan vahinkoriskit

Lakisääteisten vakuutusten lisäksi kunta käytti omaisuusvakuutuksiin ja toimintaan kohdistuviin vakuutuksiin yhteensä 84 402,80 € (2024/70 631,71 €, 2023/ 62 700 €).

Kunnan merkittävimmät vahinkoriskit johtuvat kiinteistöomaisuuden korjausvelasta, joka on edelleen merkittävä. Mutta myös kunnallistekniikan osalta voidaan sanoa korjausvelan olevan huomattava, joka aiheuttaa välillä ennalta arvaamattomia kustannuksia. Kunta on laatimassa kiinteistöstrategiaa ja vesilaitoksen kehitys sekä omaisuudenhallintaohjelmaa, jonka avulla kunnan on mahdollista varautua tuleviin investointeihin.

Vuonna 2025 tapahtumia:

- Loppuvuonna 2024 kunnan jätevedenviemäri tukkeutui ja aiheutti yksityiskiinteistölle mittavat vesivahingot. Tapaus ei ollut vakuutusyhtiön korvattava ja tästä koitui kunnalle lähes 60 000 euron kustannukset.

- Kirjaston katon peltisauma vuosi vettä rankkasateella kirjaston sisälle ja aiheutti pienimuotoiset vahingot. Tulevaisuudessa tehtävä kiinteistössä katon saneeraus.
- Vallikodin väestönsuojaan pääsi vuoden aikana valumaan vettä, joka aiheutti pienimuotoiset vahingot kiinteistössä. Aiheutui muutaman tuhannen euron kustannukset.
- Kunnantalon kattokaivojen vesiputken rikkoutuminen aiheutti kunnantalolla vesivahingon, joka kasteli pääasiassa ullakkotiloja. Kuivatus oli kohteessa useamman kuukauden ajan ja työt valmistuvat alkuvuodesta 2026. Kustannukset olivat noin 30 000 euroa, josta vakuutusyhtiö kattaa osan kustannuksista.
- Vastuu öljyvahinkojen torjunnasta siirtyi kunnalle 2023 alusta, kun pelastuspalvelut siirtyivät hyvinvointialueelle. Helmikuussa 2025 valtatie 6:lla sattuneessa onnettomuudessa dieselöljyä valui maahan pohjavesialueella satoja litroja. Vahingon aiheuttanut ajoneuvo oli ulkomaalainen, joten kustannukset tapauksesta tulivat kunnalle. Kunta voi hakea näihin hyvi-
tystä Liikennevakuutuskeskuksesta, johon on vaatimukset kirjattu vuonna 2025.

Kunnan tietojärjestelmäriskit

Kunnalla on käytössään monia mm. taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon järjestelmiä. Kunnan ICT-palvelut on ulkoistettu Meidän IT ja Talous Oy:lle (Meita). Kunnan omaan henkilöstöön ei ulkoistuksessa ole jäänyt ICT-henkilöstöä. Tämän vuoksi järjestelmien hankinta ja käyttöönotto ovat kunnalle sekä taloudellinen että toiminnallinen riski.

Kunnan on haastava vastata uuden tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön ja tietosuojaa koskevan sääntelyn sekä digitaalisia palveluita koskevan sääntelyn vaatimuksiin.

Kuntakonsernin strategiset riskit

Omistajaohjauksen mahdollinen toimimattomuus muodostaa riskin kuntakonsernissa. Riskiä olisi hyvä pienentää kehittämällä sekä säännöllistä raportointia, että vuorovaikutusta kunnan viranhaltijoiden ja konsernitoimijoiden välillä. Luumäen asuntojen hallitukseen valittiin kunnanhallituksen toimesta kunnan tekninen johtaja hallituksen jäseneksi. Myöskin konserniohjeen päivittäminen olisi ajankohtainen asia.

Kuntakonsernin taloudelliset riskit

Kunnan takaukset tytä- ja osakkuusyhteisöille ovat pääomaltaan yhteensä 10,3 milj.€. Mikäli ne realisoituisivat maksettavaksi, olisi sillä huomattava vaikutus kunnan maksuvalmiuteen. Mahdollisten takausten hoitaminen edellyttäisi kunnan sijoitusten purkamista ja muuttamista likvideiksi varoiksi, kiinteään omaisuuteen myymistä sekä peruskunnan lainanoton lisäämistä. Yhdistettynä kunnan omaan taloudelliseen kehitykseen riski on merkittävä.

Tytäryhtiö Luumäen Energia Oy on taloudellisesti vakaalla pohjalla. Yhtiö ei maksanut osinkoja vuodelta 2024 eikä 2025. Luumäen Energia Oy:llä on lainaa 486 206 €.

Tytäryhtiö Luumäen Asunnot Oy:n toiminnallinen ja taloudellinen tilanne on parantunut yhtiön johdonmukaisten toimenpiteiden ansiosta merkittävästi viime vuosina. Yhtiön osuus kuntakonsernin lainoista on kuitenkin edelleen 8,4 milj.€. Tämän lisäksi 1,8 milj.€ on suoraa lainaa kunnalta ja loppuosa kunnan omavelkaisesti takaamaa. Tytäryhtiö Luumäen Asunnot Oy:n lainakanta muodostaa merkittävän riskin, vaikka yhtiö on hoitanut lainakantaa määrätietoisesti ja riskejä pienentäen.

1.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tavoite on varmistaa, että kunnan toiminnalle asetetut tavoitteet saavutetaan, toiminta perustuu säännöksiin ja päätöksiin, ja toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Sisäisessä valvonnassa tarkastellaan päätösten perusteena olevan tiedon riittävyttä ja luotettavuutta.

1.3.1. Hallinto ja johtaminen

Kuntalaiset voivat seurata kunnan hallintoa ja johtamista kunnan verkkosivujen kautta. Toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat julkaistaan verkkosivuilla. Kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksistä tiedotetaan kunnan viestintäkanavilla kuten sosiaalisessa mediassa. Myös viranhaltijapäätökset tulee pääsääntöisesti julkaista. Kunnan viestinnän peruseriaatteita ovat avoimuus ja luotettavuus.

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä onko talouden tasapainottamisen tavoitteet saavutettu.

Kunnanhallitus seuraa viranhaltijoiden toimintaa kunnanhallituksen kokouksessa annettavien kunnanjohtajan ajankohtaiskatsausten avulla. Lautakunnissa vastaavan katsauksen ao. toimialasta antavat esittelijät. Katsauksissa käsitellään toimialan olennaiset taloudelliset ja ei-taloudelliset tapahtumat.

Sekä toimielimien että viranhaltijoiden päätösten valmistelu tehdään mahdollisimman laaja-alaisesti eri näkökulmat huomioon ottaen. Toimielin voi palauttaa asian valmisteluun, jos valmistelu ei anna riittävää kuvaa asiaan vaikuttavista seikoista ja päätöksen vaikutuksista.

Viranhaltijapäätökset annetaan tiedoksi ao. toimielimelle otto-oikeuden käyttämistä varten. Viranhaltijapäätösten tiedoksi saattaminen on keskeinen keino valvoa, että toimivallan jako toteutuu hallintosäännön mukaisesti.

Johtoryhmä eli toimialajohtajat sekä tiedottaja, kokoontuu säännöllisesti, pääsääntöisesti kahden viikon välein. Ns. laajennettu johtoryhmä, johon kuuluvat myös kunnanhallituksen ja -valtuuston puheenjohtajat, kokoontuu n. kerran kuukaudessa.

Toimialajohtajat seuraavat alaiensa toimintaa säännöllisissä kokouksissa ja palaverissa käymällä läpi käyttösuunnitelmien toteumia, henkilöstötilannetta, sairastavuutta ja varhaista poissaoloihin puuttumista. Kehityskeskustelut käydään vuosittain. Kehityskeskustelussa tulee asettaa toiminnalle tavoitteet ja sopia toteutumisen seurannasta. Esihenkilöiden työtä tuetaan mentoroinnilla ja koulutuksella.

1.3.2. Taloudenpito, rahoitus, investoinnit ja hankinnat

Talousarvion täytäntöönpanosta annetaan erillinen ohje vuosittain. Taloudenhoitoa seurataan toimielimille annettavien kuukausiraporttien, neljännesvuosiraporttien ja osavuosikatsausten avulla. Kunnanhallitus ja lautakunnat seuraavat raporttien avulla talousarvion toteutumista ja niiden tulee ottaa poikkeamiin kantaa.

Valtuusto antaa lainanottovaltuudet talousarviossa. Rahoitustarjoukset pyydetään pääsääntöisesti vähintään 3 rahoituslaitokselta. Kunnanhallitus päättää tarjouksen hyväksymisestä ja rahoitussojimuksen ehdoista. Korkeahdoilla pyritään hajauttamaan kunnan korkoriskiä kiinteäkorkoisten ja eri pituisten vaihtuvakorkoisten lainojen kesken. Rahoituksen valvonta toteutuu kunnanhallitukselle annettavien kuukausi- ja neljännesvuosiraporttien sekä osavuosikatsausten avulla.

Tekninen lautakunta seuraa investointien toteutumista ja vahinkotapahtumia. Rakennusurakoiden toteutumista seurataan myös työmaakokouksissa kuukausittain ja vuoropuhelu urakoitsijoiden kanssa on lähes päivittäistä. Lisä- ja muutostöitä ei hyväksytä kuin perustellusta syystä.

Viranhaltijoiden ja toimielimien hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännössä. Toimivaltuudet päivitettiin hallintosäännön päivityksen yhteydessä (Kunnanvaltuusto 30.9.2024 § 26) Hankinnat tehdään talousarviossa varattujen määrärahojen puitteissa harkiten ja ennalta suunnitellen. Hankinnat kilpailutetaan hankintalainsäädännön ja kunnan hankintaohjeen mukaisesti. Kunnan hankintaohjeiden päivittäminen on tulevaisuudessa ajankohtaista.

Ostolaskut käsitellään sähköisessä järjestelmässä, jossa tilaaja tarkastaa ja tiliöi laskun tilivelvollisen toimialajohtajan hyväksyttäväksi. Tilaajan tulee jo tilausta tehdessään tietää, mille tilille ja kustannuspaikalle lasku tiliöidään.

1.3.3. Omaisuuksien käyttö

Omaisuuksien käytön valvontaan ei ole erityistä menetelmää, mutta pienessä organisaatiossa puutteet tai laiminlyönnit on helppo havaita. Vuonna 2025 on kartoitettu lähes jokainen kiinteistö sekä suoritettu kuntoarvio. Kunnallistekniikan on saatettu digitaaliseen muotoon ja lähes jokainen viemärikaivosta on saatavilla valokuva, joka auttaa korjausvelan hallinnassa. Korjausvelan vähentämisen tulisi olla nykyistä suunnitelmallisempaa, jolloin riskien havaitseminen helpottuisi. Metsäomaisuutta hoidetaan laadittujen metsänhoitosuunnitelmien mukaisesti ja tarkoituksena on metsänhoitosuunnitelma päivittää vuonna 2026. Kiinteistöstrategiassa otetaan huomioon korjausvelka ja tulevat pakolliset saneeraukset. Strategia valmistuu alkuvuoden aikana vuonna 2026. Vesilaitoksen osalta aloitetaan alkuvuodesta 2026 kehitysohjelman ja omaisuushallintaohjelman laatiminen.

Kunnan omaisuutta myydään pääsääntöisesti huutokaupalla. Omaisuuden käypä arvo selvitetään vähintään kahdella tavalla. Hallintosäännössä on määritelty viranomaisten toimivalta omaisuuden myymiseen.

Vahinkovakuutusten ajantasaisuus tarkastetaan säännöllisesti yhteistyössä vakuutusmeklarin kanssa ja tarvittaessa suoritetaan muutoksia. Vahinkotapahtumat ilmoitetaan välittömästi, eikä korjaavia toimia pääsääntöisesti aloiteta ennen kuin vakuutuskorvattavuus ja vastuukysymykset on selvitetty. Kuitenkin lisävahinkojen syntyminen pyritään estämään välittömästi.

1.3.4. Tiedonhallinta ja tietosuojat

Kunta on Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta tarkoitettu tiedonhallintayksikkö. Kunnanhallitus vastaa siitä, että lain vaatimukset täytetään. Hallintosäännössä operatiivinen vastuu tiedonhallinnasta on määrätty hallintopalveluiden toimialalle (15 §). Tietosuojavaltuutetun toimisto seuraa tiedonhallinnan tilaa ja kehittämistä kunnissa mm. pyytämällä selvityksiä. Kunnalta ei ole pyydetty selvityksiä vuonna 2025. Tiedonhallintalain vaatimukset ovat kunnalle haasteellisia, koska resurssi tiedonhallinnan kehittämiseen on vähäinen.

Tiedonhallintayksikössä on ylläpidettävä sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Tiedonhallintamalli sisältää mm. kuvauksen kunnan palvelujen yhteydessä tapahtuvasta tietojen käsittelystä, tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamisesta sekä tietojen turvallisuuden varmistavista toimenpiteistä.

Kunnan asianhallintajärjestelmä on Dynasty 10.4. Järjestelmän tuottaja Innofactor päivittää uuden version vähintään kerran vuodessa. Dynasty-järjestelmän taustalla toimii tiedonohjausjärjestelmä TOJ, jossa hallinnoidaan kunnan tiedonohjaussuunnitelmaa ja ylläpidetään metatietoja. Myös TOJ

on Innofactorin tuote. Dynasty on hankittu kunnan käyttöön jo useita vuosia sitten, kun Saimaan talous ja tieto Oy (nykyisin Meidän talous ja tieto Oy, Meita) kilpailutti hankinnan kaikkien pienten asiakkaidensa käyttöön. Meita kilpailuttaa edelleen järjestelmän versiopäivitykset asiakkaidensa puolesta, minkä vuoksi Dynasty ja TOJ ovat olleet kunnalle taloudellisesti kannattavia hankintoja. Meitan kautta tapahtuvan hankinnan etuna on myös se, että vaikka sopimus tehdään suoraan Innofactorin kanssa, Meita osallistuu käyttöönottoihin ja pystyy jossakin määrin tukemaan käyttöongelmien selvittelyssä. Innofactorissa henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta eikä yhtiön asiantuntijuus aina ole vakuuttavaa. Koska kunnan oma ICT-osaaminen on rajallista, tähän liittyy riski, jota yhteistyö Meitan kanssa pienentää.

Tiedonhallintalaki vaatii raportointia sekä sisäisesti kuntapäätäjille ja johdolle että ulkoisesti kuntalaisille. Tätä tarkoitusta varten kunta hankki 2024 Agendum Oy:ltä Digiturvamalli-työvälineen, jolla varmistetaan kunnan tiedonhallinnan lainmukaisuus ja tietoturvallisuus. Työvälineen käyttöönotto on aloitettu 2025 aikana.

Kunnalla on käytössä rakennusvalvonnan sähköinen järjestelmä Lupapiste, joka on sekä asiointikanaava, asianhallintajärjestelmä että sähköinen arkisto. Lupapisteen palveluita laajennettiin yleisten alueiden osa-alueelle ja näihin liittyvät asiat voidaan hoitaa sähköisen järjestelmän kautta.

Kunnan päätearkisto on vielä kokonaisuudessaan paperinen. Tähän liittyvänä riskinä on tunnistettu arkiston ajantasaisuuden, järjestyksen ja suojaamisen puutteita. Sähköisen arkiston käyttöönotto on henkilöresurssien vähäisyyden vuoksi siirtynyt.

Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien teknisestä suojaamisesta vastaa Meita Oy. Pitkäkestoisia häiriöitä tai vakavia tietosuojan vaarantumisia teknisten puutteiden takia ei ole ilmennyt.

Kunnan tietosuojavastaavana toimii tiedottaja.

1.3.5. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja kehittämistoimenpiteet

Luumäen kunnanhallitus on 10.8.2015 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen ja käytäntöjen uudistaminen on yhä kesken. Prosessien määrittelyssä tullaan kiinnittämään erityisesti huomiota siihen, miten valvonta toteutetaan, todennetaan ja dokumentoidaan. Tilintarkastajan esiin nostamia alueita ovat mm. päätökset ja sopimukset, kiinteistöt ja muu omaisuus, tietoturva sekä raportointi ja riskienkartoitus.

Sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää esihenkilöille annettavalla koulutuksella, kun sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus on päivitetty. Uusien henkilöiden perehdytykseen tullaan kiinnittämään lisää huomiota. Sopimusten hallinta on havaittu kehityskohteeksi, vaikka asianhallintajärjestelmä Dynasty mahdollistaa myös sopimusten käsittelyn.

Henkilöstötunnuslukujen seuranta on luotettavalla tasolla ja työterveyspalvelut kattavat työterveyspainotteisen sairausvastaanoton. Pihlajalinnan järjestelmään kirjautuvat heidän kauttaan myönnettyt sairauspoissaolot ja muut sairauspoissaolot kirjataan suoraan järjestelmään kunnan hallintotoimistossa. Työterveyshuollon laskutuksen selkeys parantaa kustannusten ajantasaista seurantaa.

Taloushallinnon Accuna-järjestelmän raportointi mahdollistaa kaikilla toimialueilla talouden ajantasaisen seurannan. Järjestelmän käyttö on vakiintunut vuoden 2025 aikana. Accuna nykyaikaistaa raporttien tulostusta ja mahdollistaa raporttien visualisoinnin.

Valvonnassa ei ole havaittu väärinkäytöksiä tai olennaisia puutteita vuonna 2025. Havaitut haasteet ovat vähäisiä ja työelämässä tavanomaisia. Niihin on puututtu välittömästi.

1.4. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	2025	2024
Toimintatuotot	3 291	4 224
Toimintakulut	-15 561	-14 725
Toimintakate	-12 269	-10 500
Verotulot	10 581	10 652
Valtionosuudet	1 550	786
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	215	275
Muut rahoitustuotot	617	755
Korkokulut	-121	-132
Muut rahoituskulut	-128	-126
Vuosikate	477	1 710
Poistot ja arvonalentumiset	-1 836	-1 715
Tilikauden tulos	-1 358	-5
Tilinpäätössirrot	539	603
Tilikauden yli-/alijäämä	-819	598

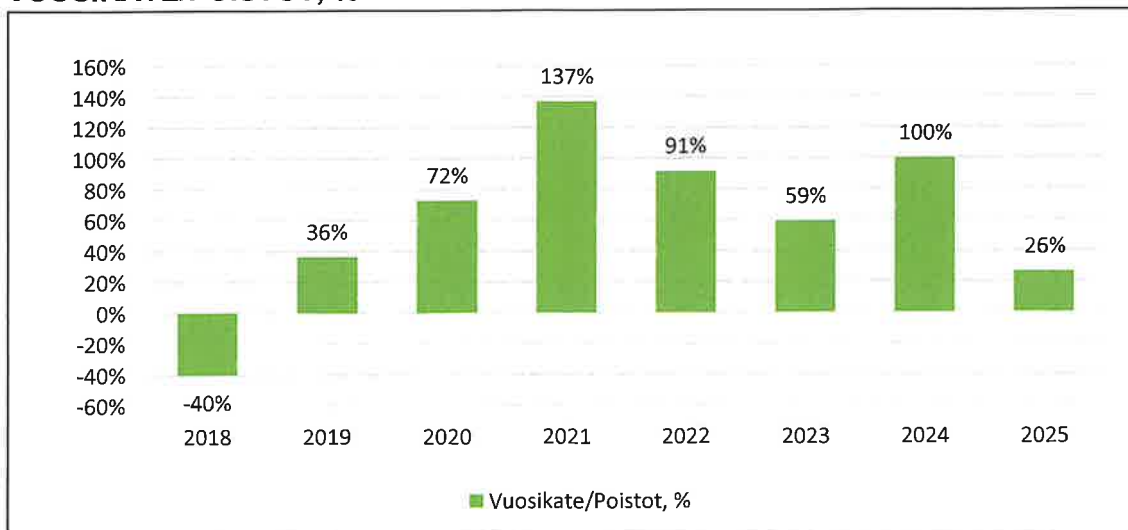
KUNNAN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT (ULKOISET ERÄT)

	2025	2024
Toimintatuotot/toimintakulut	21,2 %	28,7 %
Vuosikate/poistot	26,0 %	99,7 %
Vuosikate, euroa/asukas	111	392
Asukasluku	4 305	4 359

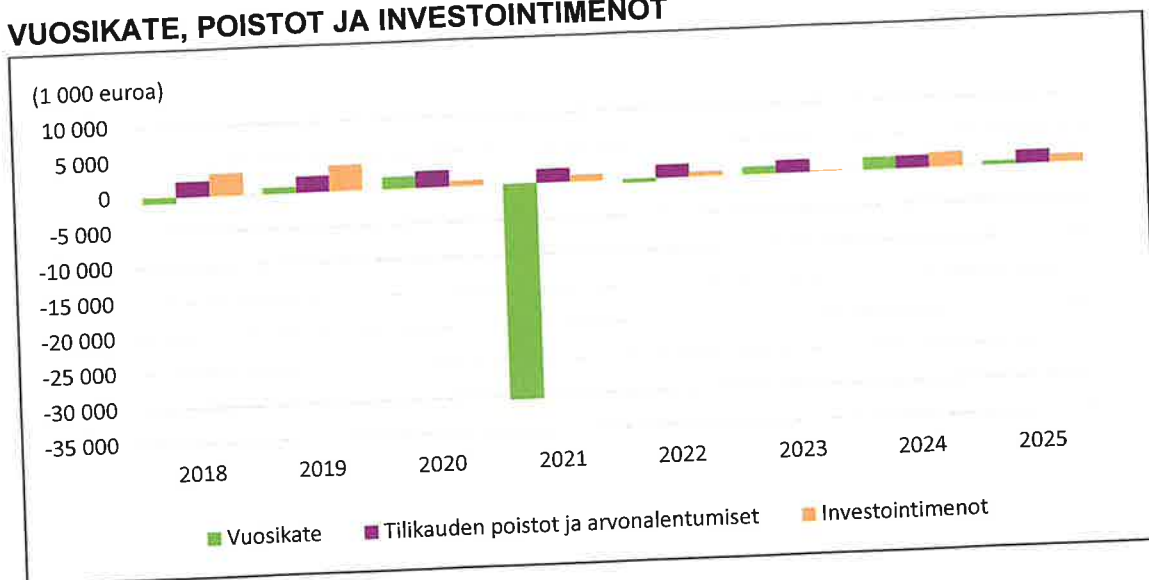
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluku	Laskentakaava
Toimintatuotot/toimintakulut	Toimintatuotot/(toimintakulut-valmistus omaan käyttöön)
Vuosikate/poistot	Vuosikate/(suunnitelman mukaiset poistot + arvonalentumiset)

VUOSIKATE/POISTOT, %

VUOSIKATE, POISTOT JA INVESTOINTIMENOT

1.4.2. Toiminnan rahoitus

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

(1 000 euroa)	2025	2024
Toiminnan rahavirta	477	1 710
Vuosikate	0	-573
Tulorahoituksen korjauserät	477	1 138
Toiminnan rahavirta yhteensä		
Investointien rahavirta	-1 124	-2 018
Investointimenot	23	175
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	695
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	-1 101	-1 148
Investointien rahavirta yhteensä	-624	-10
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.		
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0	0
Antolainauksen muutokset yhteensä		
Lainakannan muutokset	0	1 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-274	-169
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-274	831
Lainakannan muutokset yhteensä		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-5	-145
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	284	1 030
Saamisten muutos	32	-723
Korottomien velkojen muutos	311	162
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	37	994
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-587	983
Rahavarojen muutos	11 581	10 598
Rahavarat jakson alussa	10 994	11 581
Rahavarat jakson lopussa		

KUNNAN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-1 563 019	1 207 120
Investointien tulorahoitus, %	43,3 %	92,8 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,49	4,32
Kassan riittävyys, pv	233	246
Asukasluku	4 305	4 359

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluku	Laskentakaava
Investointien tulorahoitus, %	Vuosikate/investointien omahankintameno
Laskennallinen lainanhoitokate	$(\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$
Kassan riittävyys (pv)	$(\text{Laskennalliset lainanlyhennykset} = \text{taseen lainat} / 8)$ $365 \text{ pv} \times \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$ $(\text{Kassasta maksut tilikaudella} = \text{toimintakulut} + \text{korkokulut} + \text{muut rahoituskulut} + \text{tilikauden verot} + \text{investointimeno} + \text{antolainasaamisten lisäykset} + \text{pitkäaikaisten lainojen vähennys})$

1.5. Rahoitusasema ja sen muutokset

KUNNAN TASE - VASTAAVAA

(1 000 euroa)	2025	2024
VASTAAVAA		
A Pysyvät vastaavat		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Aineettomat oikeudet	17	0
2. Muut pitkävaikutteiset menot	786	4
I Aineettomat hyödykkeet yhteensä	803	4
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	4 305	4 249
2. Rakennukset	13 665	14 619
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 162	3 418
4. Koneet ja kalusto	57	92
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	492	881
II Aineelliset hyödykkeet yhteensä	21 681	23 258
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	5 009	4 965
3. Muut lainasaamiset	1 120	1 120
III Sijoitukset yhteensä	6 129	6 085
A Pysyvät vastaavat yhteensä	28 613	29 347
B Toimeksiantojen varat		
2. Lahjoitusrahastojen varat	319	266
B Toimeksiantojen varat yhteensä	319	266
C Vaihtuvat vastaavat		
I Vaihto-omaisuus		
4. Muu vaihto-omaisuus	169	169
I Vaihto-omaisuus yhteensä	169	169
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2. Lainasaamiset	950	986
3. Muut saamiset	0	2
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	407	419
2. Lainasaamiset	36	53
3. Muut saamiset	76	134
4. Siirtosaamiset	149	307
II Saamiset yhteensä	1 618	1 902
III Rahoitusarvopaperit		
1. Osakkeet ja osuudet	2 218	2 213
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	5 902	6 556
III Rahoitusarvopaperit yhteensä	8 120	8 769
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 873	2 812
C Vaihtuvat vastaavat yhteensä	12 781	13 652
VASTAAVAA YHTEENSÄ	41 712	43 265

KUNNAN TASE - VASTATTAVAA

(1 000 euroa)	2025	2024
VASTATTAVAA		
A Oma pääoma		
I Peruspääoma	-17 697	-17 697
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-13 720	-13 122
V Tilikauden yli-/alijäämä	819	-598
A Oma pääoma yhteensä	-30 598	-31 417
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
1. Poistoero	-3 049	-3 588
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	-3 049	-3 588
D Toimeksiantojen pääomat		
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	-651	-603
3. Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
D Toimeksiantojen pääomat yhteensä	-651	-603
E Vieras pääoma		
I Pitkäaikainen		
Korolliset		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-3 913	-4 193
Korottomat		
5. Saadut ennakot	-667	-671
7. Muut velat	-414	-411
II Lyhytaikainen		
Korolliset		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-280	-274
Korottomat		
5. Saadut ennakot	-2	-4
6. Ostovelat	-562	-624
7. Muut velat	-222	-202
8. Siirtovelat	-1 356	-1 278
E Vieras pääoma yhteensä	-7 415	-7 656
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-41 712	-43 265

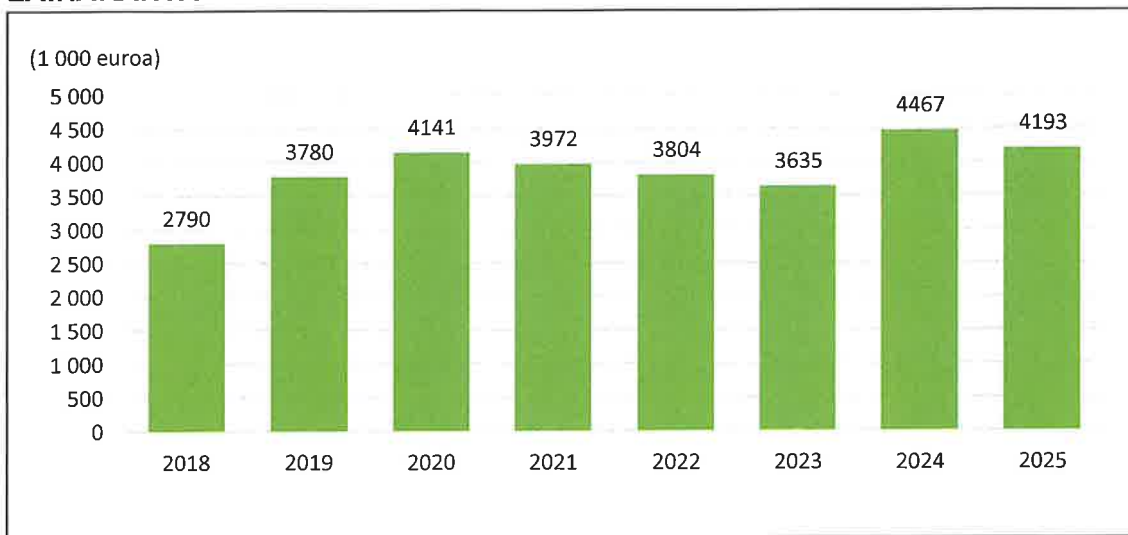
KUNNAN TASEEN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Omavaraisuusaste, %	82,7 %	81,7 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	-43,7 %	-44,6 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	-14 539	-12 523
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa / asukas	-3 377	-2 873
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	-4 193	-4 467
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	-974	-1 025
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1000 euroa	-3 648	-4 036
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	-847	-926
Lainasaamiset, 1000 euroa	1 120	1 120
Asukasmäärä	4 305	4 359

TASEEN TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluku	Laskentakaava
Omavaraisuusaste, %	(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	(Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.
Lainakanta 31.12.	Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut
Lainasaamiset 31.12.	Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

LAINAKANTA

1.6. Kokonaistulot ja -menot

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT (1 000 euroa)		MENOT (1 000 euroa)	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 291	Toimintakulut	15 561
Verotulot	10 581	Valmistus omaan käyttöön	0
Valtionosuudet	1 550	Korkokulut	121
Korkotuotot	215	Muut rahoituskulut	95
Muut rahoitustuotot	617	Satunnaiset kulut	0
Satunnaiset tuotot	0	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Pakollisten varausten muutos	
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutusvoitot	0	Pakollisten varausten lis. (+), väh (-)	0
Investoinnit		Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustap- piot	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23	Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	0	Investointimenot	1 124
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	0	Antolainasaamisten lisäykset	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	274
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	16 277	Kokonaismenot yhteensä	17 175

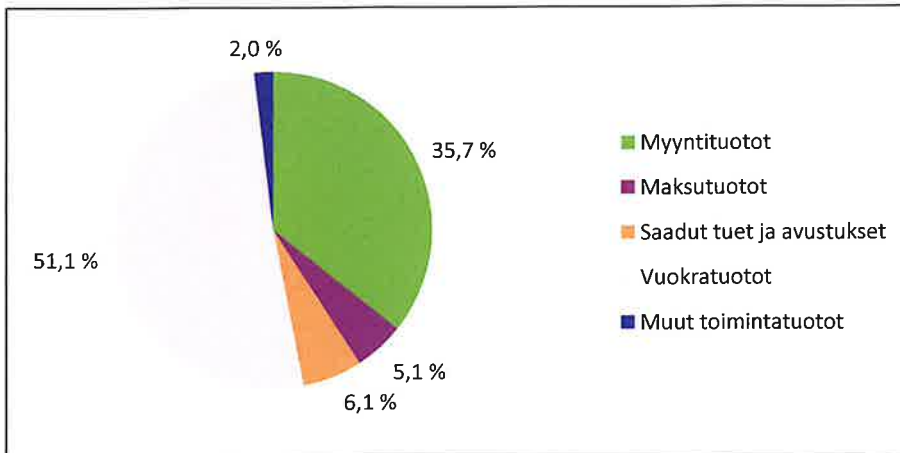
15 561

Täsmäytys:

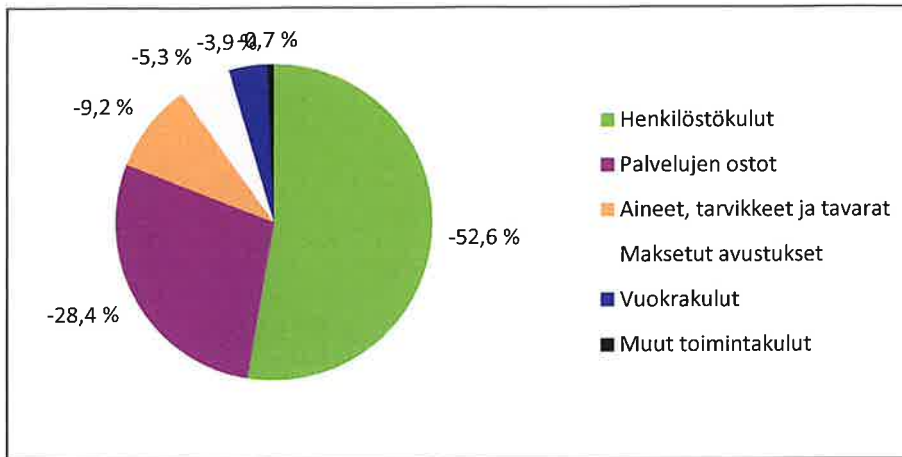
Kokonaistulot - Kokonaismenot = 16 277 - 17 175 = -898

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = -587 - 311 = -898

ULKOISET TOIMINTATUOTOT TILIRYHMITTÄIN

ULKOISET TOIMINTAKULUT TILIRYHMITÄIN

1.7. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.7.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVÄT YHTEISÖT

	Y-tunnus	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus
Tytäryhteisöt			
Luumäen Asunnot Oy	0612155-9		100,00 %
Luumäen Energia Oy	2663432-7		100,00 %
Asunto Oy Luumäen Joukolanpuisto	2126985-0		66,32 %
Yhteensä			
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt			
As Oy Taavetin Käpykuja	0900738-0		17,61 %
Yhteensä			
Kuntayhtymät			
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	1027740-9		1,21 %
Etelä-Karjalan liitto	0869462-5		3,57 %
Yhteensä			
Osakkuusyhteisöt			
Asunto Oy Luumäen Valliheikki	1962488-4		36,25 %
Asunto Oy Luumäen Parsikonpuisto	1548179-3		22,34 %
Yhteensä			
Muut omistusyhteisyhteisöt			
Yhteensä			

1.7.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Valtuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja omistajapolitiikan. Lisäksi kunnanhallituksen tulee seurata kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa, vastata tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä sekä antaa valtuustolle selvitys tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kunnan tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus johtaa kuntakonsernia, vastaa konsernin hallinnon ja talouden koordinoinnista, yhteisöjen valvonnan järjestämisestä sekä antaa valtuustolle olennaiset tiedot konsernin toiminnasta. Kunnanhallituksen tulee nimetä edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin ja antaa ohjeet em. elimissä kuntaa edustaville.

Kunnanhallituksen nimeämät edustajat selostavat yhteisöjen toimintaa ja taloutta säännöllisesti kunnanhallitukselle. Samassa yhteydessä kunnanhallitus voi käyttää omistajaohjaustaan. Konserniohjeen mukaisesti tytäryhteisöjen/kuntayhtymien esityslistat ja pöytäkirjat on toimitettu kunnanhallitukselle sekä kunnanjohtajalle.

Kunnan kokonaan omistamien tytäryhtiöiden, Luumäen Asunnot Oy:n sekä Luumäen Energia Oy:n hallituksissa on kunnanhallituksen edustus ja sitä kautta vahva omistajaohjaus. Lisäksi tytäryhtiöt pyytävät kunnanhallitukselta erikseen omistajaohjausta merkittävässä toiminnallisissa ja taloudellisissa hankkeissa.

Luumäen Asunnot Oy:n hallituksessa kunnan edustajia ovat kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Päivi Kärmeniemi, valtuuston toinen varapuheenjohtaja Antero Pesu, kunnanhallituksen jäsen Anne Pylväläinen ja kunnan tekninen johtaja. Luumäen Asunnot Oy:n toimitusjohtajana toimii Veera Heikkilä ja hallituksen puheenjohtajana Päivi Kärmeniemi.

Luumäen Energia Oy:n hallituksessa kunnanhallituksen edustajina toimikaudella 2025 - 2029 ovat hallituksen jäsen Anne Pylväläinen ja varavaltuutettu Pekka Lähtevänoja. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Juha Inkilä ja hallituksen puheenjohtajana Marko Hanhisuanto.

1.7.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konserniin kuuluville tytäryhtiöille asetetaan vuosittain toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet talousarviossa. Yhtiöiden toimitusjohtajat Veera Heikkilä/Luumäen Asunnot Oy ja Juha Inkilä/Luumäen Energia Oy raportoivat tilinpäätöstä varten tavoitteiden toteutumisesta, olennaisista tapahtumista ja tulevasta kehityksestä.

LUUMÄEN ENERGIA OY

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Toiminnan luotettavuus		
Yhtiö toimii kannattavasti	Tilinpäätös	Tilinpäätös noin 20 000 € positiivinen
Häiriötön energian tuotanto	Katkojen määrä	Energian tuotannossa ei ole ollut katkoja
Yleiset/Muut		
Kotimaisen polttoaineen käyttö yli 98 %	Käyttöaste 98 %	Käyttöaste 100 %

Luumäen Energia Oy on taloudellisesti vakaalla pohjalla, vaikka teki tappiollisen tuloksen. Laitosten operoinnista ja hakkeen toimittamisesta on sopimukset paikallisten toimijoiden kanssa. Hakkeen hinta on noussut merkittävästi viimeisen kolmen vuoden aikana, joka on vaikuttanut myös kaukolämmön hintaan. Maakaasun toimittaja kilpailutettiin ja maakaasun energian toimittajana jatkoi Auris Kaasuenergia Oy.

LUUMÄEN ASUNNOT OY

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Toiminnan luotettavuus		
Pysytään talousarviossa	Tilinpäätös	Tuotoissa jäätiin talousarviossa 1,3 % Menot ylittivät talousarviossa 1,00 %
Palveluiden parantaminen eri kohderyhmissä		
Nopeat reaktioajat	Asukastyytyväisyys	Asukastyytyväisyyskyselyä ei vuonna 2025 vielä toteutettu, toteutetaan v. 2026
Muutosrohkeuden lisääminen ja toiminnan uudistaminen		
Uusia ideoita asuntojen markkinointiin	Täyttöaste	Täyttöaste on keskimäärin ollut 89 %, purettavien kohteiden tyhjät asunnot heikensivät käyttöastetta
Tarpeettomien kiinteistöjen tarkastelu	Asuntojen määrä vs. kunnan asukasluku	Päätökset 2 vuokratalon purkamisesta tehty, toteutus v. 2026

Luumäen asunnot ovat pyytäneet vuoden 2025 aikana voimassa olevan konserniohjeen mukaisesti kunnalta omistajaohjausta kahden vuokrataloyhtiön purkamiseen. Vuokratalot sijaitsevat osoitteessa Korkearannantie 16 ja Laukuslahdentie 2. Kohteille on haettu myös purkuavustusta Ympäristöministeriön Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselta. Luumäen Asunnot Oy:n käyttöaste on kohtuullisen hyvä.

1.7.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kiinteistövuokraustoiminnan kuntalakiin perustuva yhtiöittämisvelvoite johtanee uusien tytäryhtiöiden perustamiseen. Osaomistusasuntojen sopimuskaudet päättyvät Asunto Oy Valliheikin osalta vuonna 2026 ja Asunto Oy Joukolanpuiston osalta vuonna 2028. Osaomistusasuntojen sopimuskausien päättyminen vaikuttaa myös kunnan talouteen ja oletettavasti vaikutus tulee olemaan kielteinen.

1.7.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus on valinnut edustajansa kaikkiin konserniyhteisöihin. Edustajat informoivat kunnanhallitusta säännöllisesti edustamansa yhteisön tapahtumista. Tarvittaessa kunnanhallitus käyttää omistajaohjaustaan ja ohjeistaa edustajiaan.

Kunnan konserniohjeen mukaan kuntaa tarkastava tilintarkastaja vastaa myös konsernin tytäryhteisöjen tilintarkastuksesta. Tytär- ja osakkuusyhteisöjen isännöinnin ja taloushallinnon hoitaa Luumäen Isännöintipiste Oy. Päivittäinen seuranta ja valvonta sisältyy Isännöintipisteen tehtäviin.

1.7.6. Konsernitilinpäätös

Kuntakonsernin rahoituksen riittävyyttä ja konsernin vakavaraisuutta arvioidaan suhteessa Kuntalain 118 §:ssä määriteltyihin raja-arvoihin. Kuntalain 118 §:ssä määriteltyjen kriteerien täytyminen peräkkäisinä vuosina voi johtaa arviointimenettelyyn eli ns. kriisikuntamenettelyyn, jossa kunta ja valtio yhdessä selvittävät kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen palvelut.

Kriteeri	Raja-arvo	Luumäen konserni
Konsernin alijäämä €/asukas	Alle 500 €/asukas	Luumäen konserni on ylijäämäinen
Konsernin vuosikate % poistoista	Yli 100 % (Kriisikunta: alle 80 %)	90,71 %
Tulovero%	Enintään 1,5 % korkeampi kuin kuntien keskimääräinen tulovero% Kunnat keskimäärin 7,51 + 1,5 = 9,00	8,8 %
Konsernin lainat ja vastuut/asukas	Enintään 25 % yli keskimääräisen (8066*1,25=10 082)	3 740
Laskennallinen lainanhoitokate	Vähintään 1,0 (Kriisikunta: alle 0,8)	4,28

KONSERNITULOSLASKELMA

(1 000 euroa)	2025	2024
Toimintatuotot	5 719	6 608
Toimintakulut	-17 344	-16 515
Osuus osakkuusyht. voitosta/tappiosta	-34	-37
Toimintakate	-11 659	-9 945
Verotulot	10 581	10 652
Valtionosuudet	1 925	1 196
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	174	238
Muut rahoitustuotot	648	802
Korkokulut	-392	-462
Muut rahoituskulut	-95	-158
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	334	420
Vuosikate	1 182	2 324
Poistot ja arvonalentumiset	-2 696	-2 562
Satunnaiset erät		
Satunnaiset erät yht.	0	0
Tilikauden tulos	-1 515	-239
Tilinpäätössiirrot	215	1
Tilikauden verot	-5	2
Laskennalliset verot	-21	14
Vähemmistöosuudet	52	58
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 274	-163

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Toimintatuotot/toimintakulut	33,0 %	40,0 %
Vuosikate/poistot	43,8 %	90,7 %
Asukasluku	4 305	4 359
Vuosikate, euroa/asukas	274	533

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluku	Laskentakaava
Toimintatuotot/toimintakulut	Toimintatuotot/(toimintakulut-valmistus omaan käyttöön)
Vuosikate/poistot	Vuosikate/(suunnitelman mukaiset poistot+arvonalentumiset)

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

(1 000 euroa)	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 182	2 324
Tilikauden verot	-5	2
Tulorahoituksen korjaukset	-10	-559
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 167	1 767
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 296	-2 116
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23	175
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	0	695
Investointien rahavirta yhteensä	-1 274	-1 246
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-107	521
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen muutokset yhteensä	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	36	1 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-942	-841
Lyhytaikaisten lainojen muutos	40	-107
Lainakannan muutokset yhteensä	-866	53
Oman pääoman muutokset	-4 398	31
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-8	-143
Vaihto-omaisuuden muutos	3	5
Saamisten muutos	1 454	1 066
Korottomien velkojen muutos	-370	-694
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	1 079	234
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-4 185	318
Rahavarojen muutos	-4 291	839
Rahavarat jakson alussa	12 145	11 273
Rahavarat jakson lopussa	7 854	12 145

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	414 955	521 466
Investointien tulorahoitus, %	93 %	120 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,71	1,17
Kassan riittävyys, pv	143	220

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluku	Laskentakaava
Investointien tulorahoitus, %	Vuosikate/investointien omahankintameno
Laskennallinen lainanhoitokate	$(\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$
Kassan riittävyys (pv)	$(\text{Laskennalliset lainanlyhennykset} = \text{taseen lainat} / 8)$ $365 \text{ pv} \times \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$ (Kassasta maksut tilikaudella = toimintakulut + korkokulut + muut rahoituskulut + tilikauden verot + investointimenot + antolainasaamisten lisäykset + pitkäaikaisten lainojen vähennys)

KONSERNITASE - VASTAAVAA

(1 000 euroa)	2025	2024
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	18	2
Muut pitkävaikutteiset menot	786	4
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	803	6
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 971	4 915
Rakennukset	22 843	24 547
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 172	3 434
Koneet ja kalusto	864	945
Muut aineelliset hyödykkeet	14	16
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	585	884
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	32 450	34 741
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	743	773
Joukkovelkakirjalainasaamiset	262	262
Sijoitukset yhteensä	1 005	1 035
Pysyvät vastaavat yhteensä	34 258	35 782
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiantojen varat	794	755
Lahjoitusrahastojen varat	319	266
Toimeksiantojen varat yhteensä	1 113	1 021
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1	1
Keskeneräiset tuotteet	7	10
Muu vaihto-omaisuus	169	169
Vaihto-omaisuus yhteensä	176	179
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	1	1
Muut saamiset	40	42
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	556	530
Lainasaamiset	1	20
Muut saamiset	130	182
Siirtosaamiset	164	413
Saamiset yhteensä	892	1 189
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	2 218	2 213
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	5 986	6 628
Muut arvopaperit	14	13
Rahoitusarvopaperit yhteensä	8 219	8 854
Rahat ja pankkisaamiset	3 377	3 291
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	12 664	13 513
VASTAAVAA YHTEENSÄ	48 034	50 316

KONSERNITASE - VASTATTAVAA

(1 000 euroa)	2025	2024
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	17 697	17 697
Arvonkorotusrahasto	16	16
Muut omat rahastot	449	450
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	11 477	11 860
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 274	-163
Oma pääoma yhteensä	28 365	29 859
Vähemmistöosuudet	-14	0
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	6	10
Pakolliset varaukset yhteensä	6	10
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiantojen pääomat	785	750
Lahjoitusrahastojen pääomat	651	603
Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	1 436	1 353
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Korolliset		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 808	12 650
Lainat muilta luotonantajilta	1 789	1 824
Korottomat		
Saadut ennakot	668	671
Muut velat	425	448
Lyhytaikainen		
Korolliset		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	938	891
Korottomat		
Saadut ennakot	25	31
Ostovelat	717	767
Muut velat	355	332
Siirtovelat	1 434	1 360
Laskennalliset verovelat	84	119
Vieras pääoma yhteensä	18 242	19 094
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	48 034	50 316

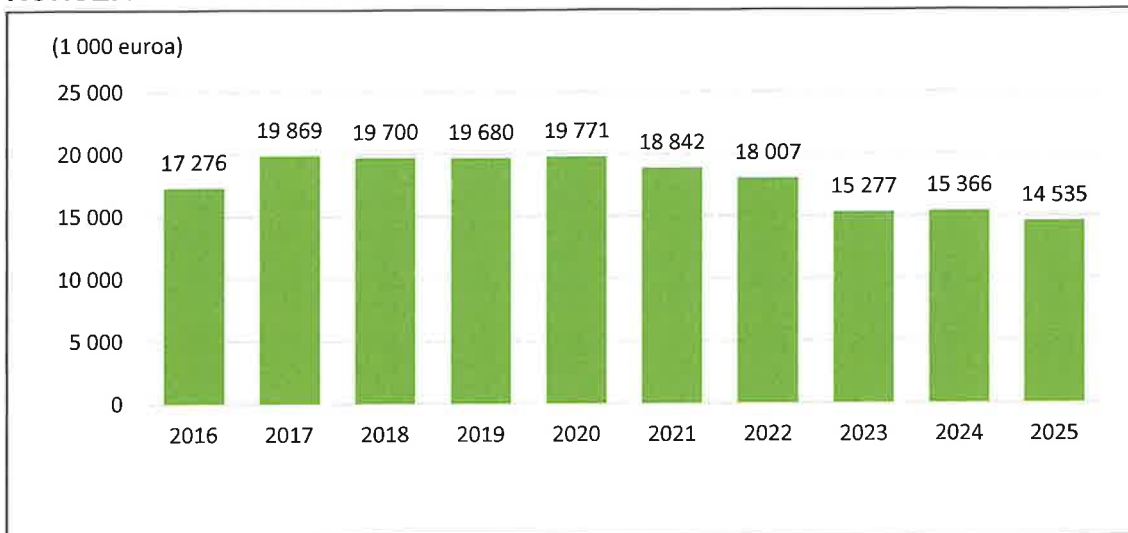
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Omavaraisuusaste, %	59,9 %	60,2 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	96,3 %	99,7 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	10 203	11 697
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	2 370	2 683
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	14 535	15 366
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	3 376	3 525
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1 000 euroa	19 259	15 853
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	4 474	3 637
Lainasaamiset, 1 000 euroa	262	262
Asukasmäärä	4 305	4 359

TASEEN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluku	Laskentakaava
Omavaraisuusaste, %	(Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	(Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot
Lainakanta 31.12.	(Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.) Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	(Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.) Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut
Lainasaamiset 31.12.	Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

KONSERNIN LAINAKANTA

1.8. Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnan kirjanpidossa poistoeron kirjaaminen liittyy pääsääntöisesti investointivarausten ja investointirahaston purkamiseen. Poistonalaiseen investointiin tehdyn varauksen tai rahaston käyttöä vastaavaa poistoeroa vähennetään sen muodostamistilikaudella ja sitä seuraavina tilikausina enintään kohteena olevan pysyvien vastaavien hyödykkeen suunnitelmapoistoa vastaava määrä.

Tilikauden 1.1. – 31.12.2025 tulos ennen varaus- ja rahastosiiroja on 1 358 365,28 € alijäämäinen. Investointivarauksiin kuuluvaa poistoeroa on kirjattu 539 357,38 €.

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen -1 358 365,28 € käsittelystä seuraavaa:

- Tuloutetaan investointeihin liittyvää poistoeroa 539 357,38 €

- Siirretään tilikauden alijäämä 819 007,30 €, edellisten tilikausien yli/alijäämätillille, missä ennen tätä on kirjattu aikaisempien tilikausien ylijäämiä yhteensä 13 720 290,62 €. Vuoden 2025 alijäämä mukaan laskettuna taseessa on yhteensä 12 901 282,72 € kumulatiivista ylijäämää.

Kunnanhallitus toteaa, että Luumäen kunnan ja kuntakonsernin taseessa ei ole kattamatonta alijäämää.

1.9. Talousarvion toteutuminen

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TA+muut.	Toteuma	Poikkeama	Tot. (%)
Toimintatuotot	6 885 070	7 078 999	193 929	102,8 %
Toimintakulut	-19 493 670	-19 348 497	145 173	99,3 %
Verotulot	10 658 000	10 581 286	-76 714	99,3 %
Valtionosuudet	1 399 160	1 550 423	151 263	110,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut	465 000	614 970	149 970	132,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 546 990	-1 835 546	-288 556	118,7 %
Poistoeron muutos	554 430	539 357	-15 073	97,3 %
Talousarvion ja toteuman erotus yhteensä			259 992	
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 079 000	-819 008	259 992	

TOIMINTATUOTOT

Tilinpäätös osoittaa, että kunnalle kertyi toimintatuottoja 2,82 % (193 929 €) enemmän kuin talousarvioon oli arvioitu. Summa koostuu pääosin puun myyntituotoista, vuokratuotoista ja valtion kunnalle maksamien kotouttamiskorvausten arvioitua suuremmasta määrästä.

Edelliseen vuoteen verrattuna toimintatuotot vähenivät 12,4 %. Puun myyntituotot vähenivät edellisvuodesta 39,2 %, joka oli kuitenkin talousarvion mukainen.

TOIMINTAKULUT

Toimintakulut toteutuivat 99 prosenttisesti ja olivat noin 4 % edellisvuotta suuremmat. TE-uudistuksen myötä kunnan rahoitusosuus työttömyystuista oli 407 757 €, mikä kirjataan kunnan maksamien avustuksiin. Palvelujen ostot olivat 518 867 € ja henkilöstökulut 31 237 € arvioitua suuremmat, tavarastojen määrä väheni 130 321 e.

VEROTULOT

VEROPROSENTTIEN KEHITYS

Verolaji	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tulovero	20,50 %	20,50 %	21,00 %	8,36 %	8,80 %	8,80 %
Maapohjan yleinen kiinteistövero	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	1,30 %	1,30 %
Vakituisten asuinrakennusten vero	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %
Muiden rakennusten vero	1,05 %	1,05 %	1,05 %	1,05 %	1,05 %	1,05 %
Rakennusten yleinen kiinteistövero	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Rakentamattoman rakennuspaikan vero	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	3,00 %	3,00 %
Yleishyödyllisen käytön kiinteistövero	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Voimalaitosten vero	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	3,10 %	3,10 %

Aiempien vuosien (vuoteen 2024 saakka) ns. verohäntien vaikutusta ei enää vuonna 2025 ollut. Kuntien verotulojen menetystä kompensoivissa valtionosuuksissa on vielä säätämistä; monissa kunnissa laskentamalleja pidetään epäoikeudenmukaisina. Kriteereinä käytettäviä väestökehitystä (erityisesti ikäjakauma), sairastavuutta ja kustannustason muutoksia ei ole pystytty arvioimaan kiistatoman yhteismitallisesti ja kuntien koetaan jakautuvan voittajiin ja häviäjiin.

VEROTULOJEN ERITTELY

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Tot. (%)	Poikkeama
Kunnallisvero	7 552 000	0	7 552 000	7 338 255	97,2 %	-213 745
Osuus yhteisöverosta	1 226 000	0	1 226 000	1 319 386	107,6 %	93 386
Kiinteistövero	1 880 000	0	1 880 000	1 923 644	102,3 %	43 644
Verotulot yhteensä	10 658 000	0	10 658 000	10 581 286	99,3 %	-76 714

VALTIONOSUUDET

Sote-vähennysten vaikutusta kompensoitiin 192 miljoonan euron määräaikaisella valtionosuuden lisäyksellä, joka peritään kunnilta valtionosuusvähennyksenä vuosina 2025–2027. Kaikkiaan vuoden 2024 valtionosuuksien vähennys oli 6,5 %. Kuntatasolla vaikutukset erosivat kunnittain. Luumäen valtionosuuksien kokonaisuutos oli -0,5 %. Siirtyvien sote-kustannusten muutos oli 1,2 % ja siirtyvien tulojen muutos 0,3 %.

Valtionosuuksia maksettiin 1 550 423 € (2024/786 365 €). Talousarviossa arvio valtionosuuksien määrästä 1 399 160 €, mistä jäätiin 151 263 €. Kunnan lisätalousarviossa ei huomioitu valtiovarainministeriön lisätalousarvion korotusta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli Hyte-kerroin määräytyy kunnan tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön tulosten ja prosessien mukaan. Hyte-kertoimeen perustuvaa lisäosaa ei enää eritellä laskelmissa, koska se on osa yleiskatteista peruspalveluiden valtionosuutta.

Valtion talousarvioesityksen mukaan kunnille maksettavat käyttötalouden valtionavut olivat vuonna 2025 yhteensä noin 5,6 mrd €. Näistä:

- Laskennalliset valtionosuudet: n. 4,668 mrd €
- Veromenetysten kompensaatiot: n. 541 milj. €
- Muut valtionavut: n. 400 milj. €

Kasvua edellisvuoteen verrattuna oli noin 8 %.

(Valtionvarainministeriö)

Vuonna 2025 työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille. Tämän vuoksi valtionosuuslakiin lisättiin kaksi uutta kriteeriä: 18–64-vuotiaiden määrä ja työttömien määrä, jotka vaikuttivat merkittävästi valtionosuuksien jakautumiseen kunnittain. Laskennalliset valtionosuudet kasvoivat 26 % vuodesta 2024. OKM:n kautta tulevat valtionosuudet kasvoivat maltillisemmin, noin 7,5 %.

Valtionosuudet määräytyvät laskennallisesti, eivät toteutuneiden kustannusten perusteella. Keskeisiä nykyisiä kriteereitä ovat:

- Ikärakenne (lapset, nuoret, ikääntyneet)
- Sairastavuus

- Työttömyys
- Asukastiheys ja saaristoisuus
- Vieraskielisten määrä
- työvoimapalvelujen tarve (vuodesta 2025 alkaen)

(Valtioneuvosto, Valtionvarainministeriö)

Luumäen kunnan valtionosuus vuonna 2025 on Valtiovarainministeriön päätöksen mukaan noin 1,61 miljoonaa euroa, ja sitä korotettiin vielä 1,58 eurolla asukasta kohden vuoden 2025 lisätalousarviossa.

RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä 614 970 € (2024/772 267 €). Korkotuotot ylittivät arvion 67 577 € (46,0 %). Osinkojen tuotto toteutui 100 prosenttisesti ja oli 32 373 €. Korkokulut rahoituslaitoksille ylittivät arvion 164,0 %, euroina ylitys oli 47 360 €.

2. KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

2.1. Kunnanhallitus

2.1.1. Lautakunta yhteensä

KUNNANHALLITUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	567 531	324 000	0	324 000	575 665	177,7 %	251 665
Maksutuotot	-12	0	0	0	0	-	0
Tuet ja avustukset	97 853	63 410	0	63 410	21 206	33,4 %	-42 204
Vuokratuotot	37 233	68 300	0	68 300	30 932	45,3 %	-37 368
Muut toimintatuotot	1 000	0	0	0	0	-	0
Toimintatuotot yht.	703 604	455 710	0	455 710	627 803	137,8 %	172 093
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-881 719	-894 463	0	-894 463	-997 642	111,5 %	-103 179
Palvelujen ostot	-739 468	-1 171 368	0	-1 171 368	-1 228 477	104,9 %	-57 109
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 835	-35 100	0	-35 100	-21 600	61,5 %	13 500
Avustukset	-223 327	-406 500	0	-406 500	-435 231	107,1 %	-28 731
Vuokratulot	-231 526	-179 400	0	-179 400	-209 499	116,8 %	-30 099
Muut toimintakulut	-55 850	-37 470	0	-37 470	-51 176	136,6 %	-13 706
Toimintakulut yht.	-2 156 724	-2 724 301	0	-2 724 301	-2 943 626	108,1 %	-219 325
Toimintakate	-1 453 120	-2 268 591	0	-2 268 591	-2 315 823	102,1 %	-47 232
Poistot ja arvonalentumiset	-26 472	-3 240	0	-3 240	-30 330	936,1 %	-27 090
Yhteensä	-1 479 592	-2 271 831	0	-2 271 831	-2 346 154	103,3 %	-74 323

2.1.2. Kunnanvaltuusto

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Toiminnan uudistaminen		
Konserniohje ja hankintaohje päivitetty	Valmisteluaste.	Valmistelussa.
Osallisuuden edistäminen		
Kuntalaiskohtaamiset	Valtuutettujen osallistuminen to- ritapahtumiin 2/vuosi ja kunnan järjestämiin kyläiltoihin.	Osallistumisaktiivisuus kohtalainen. Kyläiltoja järjestettiin Heikkilässä ja Kan- nuskoskella.
Päätöksenteon avoimuus	Osallistamisen ja tiedottamisen edelleen kehittäminen. Valtuus- ton kokousten striimausten aloit- taminen.	Tiedottamista on toteutettu kunnanhalli- tuksen hyväksymän viestintäsuunnitel- man mukaisesti. Valtuuston kokoukset on striimattu suunnitelman mukaisesti.

2.1.3. Tarkastuslautakunta

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Toiminnan luotettavuus		
Arviointikertomus	Laadittu	Valmis

2.1.4. Kunnanhallitus

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Luumäen positiivisen tunnettuuden kasvattaminen alueellisesti ja valtakunnallisesti tehokkaalla viestinnällä ja markkinoinnilla		
Syntyvyys	Edelleen korkeampi kuin muissa E-Karjalan kunnissa	Syntyvyyden keskimääräinen vuositaso eli n. 5-6 lasta/1000 asukasta on hieman keskitason alapuolella Etelä-Karjalassa. Väestönmuutos 4349 as. (4305 as. (1-12/2025).
Uutisointi medioissa	Määrä/laatu	Luumäki on ollut esillä paikallisessa ja alueellisessa mediassa vaihtelevasti aiheista riippuen Kokeiltiin paikallisradiomainontaa Valliamien markkinoinnissa, mutta sen nettovaikutus ei ollut mitattavissa. Positiivista palautetta kuitenkin tuli.
Positiivinen muuttoliike	Kuntaan muutto suurempi kuin poismuutto	Nettomuutto oli lievästi negatiivinen.
Tonttien myynnin lisääminen	Myyty kappalemäärä	Omakotitontteja myytiin yksi kappale.

2.1.5. Elinvoiman edistäminen ja kuntakehitys

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Osallistaminen. Muutosrohkeuden lisääminen ja toiminnan uudistaminen		
Kuntalaisfoorumien kuten kyläkiertosten järjestäminen; Kesäkohtaamiset; Aktiivinen tiedottaminen eri kanavissa ja positiivisen medianäkyvyyden kasvattaminen	Aktiivinen verkostoituminen Näkyvyyden määrä ja laatu	Kyläiltoja järjestettiin Heikkilässä ja Kanuskoskella. Tiedottaminen on ollut tehokasta ja monikanavaista viestintästrategian mukaisesti. <ul style="list-style-type: none"> o seurataan kävijämääriä esim. Facessa ja kunnan kotisivuilla
Viihtyisä kunta, joka on vetovoimainen myös matkailijoille. Luotettavuus, turvallisuus		
Kunnan henkilöstön sitouttaminen Asukaskyselyn tuloksien huomioiminen. Tapahtumat	Kyselytutkimusten tulokset, palaute. Tapahtumatarjontaan edelleen panostaminen	Henkilöstökysely toteutettiin loppuvuonna 2024 ja tulokset käsiteltiin alkuvuonna 2025 henkilöstöryhmittäin. Hankkeitten yhteydessä on järjestetty erilaisia teemakohtaisia kyselyitä. Vuonna 2025 ei toteutettu kuntalaiskyselyä. Kunta järjestää monia erilaisia tapahtumia eri kuntalaisryhmille vuoden aikana <ul style="list-style-type: none"> o mm. varhaiskasvatuksen ja koulujen tapahtumat, nuorisotapahtumat ja leirit, toritapahtumat, näytelmät ja konsertit

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Palveluiden ja infran edelleen kehittäminen		
Yritysten toimintaympäristön kehittäminen.	Yrittäjäbarometrissa E-Karjalan kunnista kakkonen vuonna 2024, tavoitteena nousta ykköseksi.	Kuntakohtaista yritysbarometriä ei käytössä vuodelta 2025.
Etätyömahdollisuuksien parantaminen. Saavutettavuuden parantaminen.	Aloittaneiden yritysten määrä suurempi kuin lopettaneiden. Tietoliikenneyhteyksien edelleen kehittäminen, valokuituyhteyksien kattavuuden kasvattaminen. Joukkoliikenneyhteydet.	Etelä-Karjalan alueen suhdannenäkymä on selkeästi heikommalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin. Myös työllisyyden, liikevaihdon, kannattavuuden ja investointien arvon näkymät ovat heikompia kuin koko maassa keskimäärin. aloittaneita yrityksiä oli 20 % enemmän kuin edellisvuonna (12/10) valokuiturakentaminen jatkui ja paransi edellytyksiä etätyölle. Joukkoliikenteen osalta uusien pysäkkien rakentaminen Kivimäkeen edisti ja sujuvoitti liikkumista julkisilla kulkuvälineillä.

2.1.6. Hallintopalvelut / yleishallinto

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Palveluiden parantaminen eri kohderyhmissä		
Tiedolla johtamisen työvälineiden kehittäminen	Accuna-raportoinnin tuominen kunnanhallituksen käyttöön	Toteutunut suunnitellusti.
Tiedonhallinnan kehittäminen lainsäädännön vaatimusten mukaisesti	Digiturva-tietojärjestelmän käyttöönotto kaikilla toimialueilla	Kesken.

2.2. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Palveluiden parantaminen eri kohderyhmissä		
Laaditaan sosiaalisen median strategia.	Kävijämäärä sosiaalisen median alustoilla.	Lukiolla on omat kotisivut ja facebook sekä instagram, perusopetuksessa ei ole sometilejä, Erasmuksella oma instagram. Lukiolla on mediavastaava, opiskelijakunnassa on somevastaavat. Varhaiskasvatuksessa on instagram – ja facebooktilit. Sosiaalisen median strategiaa ei ole laadittu.
Yhteistyö kirjaston ulkopuolelle	Varhaiskasvatus- ja kouluvierailut, kirjaston järjestämät tapahtumat.	Varhaiskasvatus: 33 vierailua Koulu: 106 vierailua
Kirjailijavierailut.	Kirjailijavierailujen määrä.	Syksyllä 2 kirjailijavierailua.
Kirjavinkkaukset eri ikäryhmille.	Vinkkausten määrä.	Kirjavinkkaukset: 5 alakoululaisille, 1 yläkoululaisille, 1 aikuisille
Osallistutaan aktiivisesti EKHVA:n hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöhön	Yhteistyöryhmiin osallistuminen, aktiivinen vaikuttaminen paikallis-toimintaan mm. kolmannen sektorin kanssa.	On osallistuttu aktiivisesti kuukausittain.

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Toteutetaan palvelut ammattitaitoisesti ja vastuullisesti. Seurataan palveluista saatavaa palautetta.	Asiakaskyselyt eri tulosyksiköissä.	Vuosittain kyselyt oppilaille, huoltajille, henkilökunnalle. Palautteet käsitellään.
Pyritään ammatillisesti pätevän henkilöstön rekrytointiin. Nuorisopalveluiden resurssointi	Pätevien hakijoiden määrä. Tilat avoinna resurssien puitteissa	Aukioloaikoja jaksotettu hieman eri tavalla, jaksamisen näkökulmasta.
Tehdä Luumäki tunnetuksi		
Päiväkotien Instagram-tilit markkinovat kuntaa positiivisesti.	Kävijämäärä.	Markkinointi on ollut säännöllistä ja positiivista.
Verkostoidutaan edelleen lähikuntien kanssa varhaiskasvatuksen yhteistyössä.	Osallistuminen yhteistyöhön on säännöllistä ja vaikuttavaa.	Säännölliset tapaamiset kuukausittain, ulkotoiminnan kehittäminen yhteistyössä Lemminkäisen ja Taipalsaaren kanssa. Digilaitesuositusten käyttöönotto.
Lukio tarjoaa laadukkaan 2. asteen vaihtoehdon niin luumäkeläisille kuin muualta tuleville perusopetuksen päättäneille opiskelijoille.	Lukion kevään yo-kirjoitusten tulokset ovat puoltoäänien mukaan valtakunnan keskiarvon mukaiset tai yli.	Valtakunnallinen keskiarvo oli 4,13 (ka 3,99 Luumäellä, kevät 2025 kirjoitukset)
Lukiota markkinoidaan tehokkaasti.	Tiedotus-/markkinointi lähikuntiin vierailuilla yläkouluilla, somenäkyvyys.	Lähikuntien opoja on infottu Taavetin lukiosta ja järjestetty tutustumista 9.luokkalaisille. Kotisivuilla video. Sometus tehokkaampaa vuonna 2026. Lukion aloittaneiden määrä 13, vuonna 2024 määrä 15 (1 jäänyt pois).
Nuorisotoimi aktiivinen somessa	Lukion aloittaneiden lukumäärä. Youtube -markkinointivideon katsoneiden määrä. Aktiivisten kävijöiden lukumäärä	Kaikki mainonta ja yhteydenpito nuorten kanssa tapahtuu eri somealustojen kautta.
Osaajaverstas -hanke luo mahdollisuuden ammatilliseen toisen asteen koulutukseen Luumäellä ja tukee lukion yrittäjyyskasvatuslinjaa.	Osaajaverstaan opiskelijamäärä. Yhteistyö lukion kanssa säännöllistä ja jatkuvaa.	Osaajaverstas-hanke on päättynyt.
Liikuntatilojen markkinointia tehostetaan lähialueiden seuroihin ja muihin toimijoihin.	Liikuntatilojen käyttöaste.	Jäähallin ja Taavettihallin käyttö ovat lisääntyneet edellisvuoteen verrattuna. Joukolan, Toukolan ja koulujen salien käyttöaste pysynyt samana.
Nuorisotyö kattaa niin koulunuorisotyön ja tilatyön.	Kävijämäärien seuranta.	Molemmissa runsaasti kävijöitä. Jemmassa 119 eri kävijää isojen(7lk-20.v.) puolella ja 37 pienten(3lk-6lk) puolella syksyllä 2025. Toukolassa 39 eri kävijää syksyllä 2025.
Laaditaan sosiaalisen median strategia.	Kävijämäärä sosiaalisen median alustoilla.	Ei ole laadittu.
Yhteistyö kirjaston ulkopuolelle	Varhaiskasvatus- ja kouluvierailut, kirjaston järjestämät tapahtumat.	Vakan ryhmä käy viikoittain kirjastolla.
Kirjailijavierailut.	Kirjailijavierailujen määrä.	2 kirjailijavierailua syksyllä.
Kirjavinkkaukset eri ikäryhmille.	Vinkkausten määrä.	Kirjavinkkaukset: 5 alakoululaisille, 1 yläkoululaisille, 1 aikuisille
Osallistutaan aktiivisesti EKHVA:n hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöhön	Yhteistyöryhmiin osallistuminen, aktiivinen vaikuttaminen paikallistoimintaan mm. kolmannen sektorin kanssa.	On osallistuttu aktiivisesti kuukausittain.

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Toteutetaan palvelut ammattitaitoisesti ja vastuullisesti. Seurataan palveluista saatavaa palautetta.	Asiakaskyselyt eri tulosyksiköissä.	Vakan vuosittaiset asiakastyytyväisyys- ja henkilöstökyselyt sekä lasten kyselyt.
Pyritään ammatillisesti pätevän henkilöstön rekrytointiin. Nuorisopalveluiden resurssointi	Pätevien hakijoiden määrä. Tilat avoimna resurssien puitteissa	Aukioloaikoja jaksotettu hieman eri tavalla, jaksamisen näkökulmasta.
Teemme rohkeasti kiinnostusta ja viihtyisyyttä parantavia tekoja		
Varhaiskasvatuksen laatu pidetään korkeana.	Pedagogiset koulutukset, pätevien työntekijöiden rekrytointi.	Asiakastyytyväisyyskyselyssä arvosana vakan laadusta 9,5. Säännöllisiä täydennuskoulutuksia, valtakunnalliseen keskiarvoon nähden pätevien työntekijöiden osuus erittäin hyvä.
Päiväkotien ja koulujen pihat toimivat myös virkistys- ja lähiliikuntapaikkoina.	Seurataan alueiden ja tilojen käyttöä, kuntoa ja turvallisuutta.	Alueiden kuntoa ja turvallisuutta seurataan, ilkeältä vähentynyt. Lähiliikuntapaikkakiertue (perheet) suunnitteilla.
Ekhva:n kanssa tehdään aktiivista yhteistyötä hyte-asioissa	Kunnan omat hyte-toimenpiteet.	Toimenpiteitä on toteutettu.
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä lukion tilat ovat riittävät ja käyttäjilleen turvalliset.	Tilojen käyttöaste ja kunnan seuranta; säännölliset tilakierrokset teknisen toimen, ympäristöterveydenhuollon ja työterveyshuollon kanssa.	Varhaiskasvatuksen tilat ovat turvalliset ja riittävät, säännölliset tarkastukset. Taavetin päiväkodin tilat huomioidaan tulevaisuudessa väistötiloissa ja Taavetin koulukeskuksen hankesuunnittelussa.
Nuorisoa kontaktoidaan nuorisolain hengen mukaisesti.	Nuorisotilojen Jemman, Toukolan ja koulunuorisotilojen kävijämäärät.	Jemmassa 119 eri kävijää isojen (71k-20.v.) puolella ja 37 pienten (31k-61k) puolella syksyllä 2025. Toukolassa 39 eri kävijää syksyllä 2025.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä toteutetaan monipuolisesti ja osallistavasti.	Tietoiskut, tapahtumat.	Toimenpiteiden toteutus on jatkuvaa ja säännöllistä.
Oppilaskuljetusten kilpailuttaminen vuonna 2024 suoritetaan sekä kustannustehokkaasti että tarkoituksenmukaisesti.	Oppilaskuljetushankinta tehdään talvella 2024-2025 elokuussa 2025 alkavaa uutta sopimuskautta varten.	Kilpailutus toteutettiin syksyllä 2024 ja sopimukset allekirjoitettiin keväällä 2025.
Suomen harrastamisen malli antaa eri ikäisille lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua säännöllisesti johonkin ohjattuun vapaa-ajan toimintaan kunnan tarjoamissa tiloissa.	Kerholaisten määrä.	Vuoden aikana toteutui yhdeksän eri harrastamisen Suomen mallin kerhoa, jotka aktivoivat 90 koululaista.
Osaajaverstas -hanke tuo innovatiivisia ratkaisuja esim. yritysten ja kunnan yhteistoimintoihin ja tukee kuntalaisia yrittämään ja työllistymään omassa kunnassa.	Osaajaverstasta arvioidaan osana Edusampon ja LAB:n kanssa aloitettua hanketta. Kukin osatoteuttaja raportoi rahoittajalle (ELY)	Osaajaverstas-hanke on päättynyt.
Liikuntatilojen käyttöastetta tehostetaan tehokkaalla markkinoinnilla ja dynaamisella hinnoittelulla.	Käyttöasteen kehityksen seuranta.	On seurattu, hinnoittelu on dynaaminen.
Kirjaston tilojen tarjoaminen eri toimintaa varten.	Kirjastotapahtumien määrä ja sisältö, kohderyhmät.	13 tapahtumaa alle 18 – vuotiaille, yhteensä 387 osallistujaa. 10 tapahtumaa yli 18 – vuotiaille, yhteensä 200 osallistujaa.
Nuorisotoimen kansainvälinen toiminta	Osallistutaan edelleen aluekoordinaation Erasmus+ -hankkeeseen.	Erasmus-toiminta on aktiivista.

KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Muutosrohkeuden lisääminen ja toiminnan uudistaminen		
Toimitaan luovasti ja tarkoituksenmukaisesti lakien, asetusten ja toimintaohjeiden mukaan.	Toteutettujen toimien seuranta ja arviointi tulosyksiköittäin.	Suoritettu.
Sivistystoimen eri vastuualueilla tiedotetaan palvelunkäyttäjää aktiivisesti.	Toteutuneet asiakaskyselyt ja koulujen hyvinvointiprofiilit.	Vuosittain kyselyt oppilaille, huoltajille, henkilökunnalle. Palautteet käsitellään.
Pyritään löytämään uusia keinoja kontaktoida nuoria.	Tapaamisten kirjaaminen.	Kontaktointi niin livenä kuin somessakin.
Tehdään asiakastytyväisyyskyselyjä ja henkilöstökyselyjä säännöllisesti.	Toteutetut kyselyt.	Perusopetus ja varhaiskasvatus toteuttavat, Hyvinvointiprofiili vuosittain (koulun hlökunta, huoltajat, oppilaat), KivaKoulukysely.
Toteutetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tapahtumia ja tempauksia.	Toteutuneet tapahtumat.	Valtakunnallisiin teemaviikkoihin osallistuminen, Happihypely on uusi tapahtuma, Hyvän mielen kahvilan toiminta on vakiintunut.
Kirjasto toteuttaa asiakastytyväisyyskyselyjä.	Asiakastytyväisyyskyselyt.	Vuoden aikana ei ole toteutettu asiakastytyväisyyskyselyjä.

SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	288 289	240 420	0	240 420	323 542	134,6 %	83 122
Maksutuotot	93 793	85 000	0	85 000	97 129	114,3 %	12 129
Tuet ja avustukset	294 350	310 370	0	310 370	139 856	45,1 %	-170 514
Vuokratuotot	63 459	1 000	0	1 000	66 055	-	65 055
Muut toimintatuotot	18 530	30 000	0	30 000	24 999	83,3 %	-5 001
Toimintatuotot yht.	758 421	666 790	0	666 790	651 582	97,7 %	-15 208
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-6 079 102	-6 488 461	0	-6 488 461	-5 973 584	92,1 %	514 877
Palvelujen ostot	-1 916 128	-1 579 190	0	-1 579 190	-1 976 701	125,2 %	-397 511
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-435 930	-388 750	0	-388 750	-354 500	91,2 %	34 250
Avustukset	-240 031	-315 500	0	-315 500	-271 518	86,1 %	43 982
Vuokratulot	-2 853 438	-2 778 440	0	-2 778 440	-2 812 300	101,2 %	-33 860
Muut toimintakulut	-33 718	-6 350	0	-6 350	-38 169	601,1 %	-31 819
Toimintakulut yht.	-11 558 347	-11 556 691	0	-11 556 691	-11 426 771	98,9 %	129 920
Toimintakate	-10 799 927	-10 889 901	0	-10 889 901	-10 775 190	98,9 %	114 711
Poistot ja arvonalentumiset	-25 624	-9 510	0	-9 510	-9 509	100,0 %	2
Yhteensä	-10 825 551	-10 899 411	0	-10 899 411	-10 784 698	98,9 %	114 713

Sivistys- ja hyvinvointitoimen vuoteen sisältyi muutamia henkilöstövaihdoksia, sillä kesäkuun alussa kirjastonjohtaja jäi loppuvuodeksi virkavapaalle siirtyessään Rautjärven kunnan kirjastonjohtajaksi (irtisanoutui 1.1.2026 alkaen). Sivistys- ja hyvinvointijohtaja aloitti työssään kesäkuun alussa. Lisäksi määräaikaisen hyvinvointiasiantuntijan työsuhde päättyi joulukuussa. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta kokoontui vuoden aikana kymmenen kertaa.

Järjestöyhteistyö oli vilkasta läpi vuoden, erityisesti erilaisten tapahtumien yhteydessä. Syyskuussa järjestettiin Yhes enemmän – messut, joissa oli 34 yhteistyötahoa mukana. Uutena toimintamuotona aloitettiin syksyllä urheiluseurafoorumi yhteistyössä EKLUn kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen erilaisia toimintamalleja suunniteltiin yhdessä järjestöjen ja seurojen kanssa. Kunnan oma

hyvinvointisuunnitelma sekä maakunnallinen hyvinvointisuunnitelma valmistuivat vuosille 2026–2029.

Sivistys- ja hyvinvointitoimen palveluverkkotarkastelu tilattiin joulukuussa 2025 ja se valmistuu maaliskuun 2026 loppuun mennessä. Palveluverkkotarkastelun tavoitteena on kehittää kunnalle sellainen palveluverkko, jossa palvelut toteutetaan kustannustehokkaasti, kestävästi ja laadukkaasti.

Vuosi 2025 sujui toimialalla kokonaisuutena hyvin. Henkilöstö on motivoitunutta ja asiantuntevaa. Tavoite meillä kaikilla on sama - kuntalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen monin eri tavoinedeten polkua varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja toiselle asteelle, nuoruuteen, työkään, perhe-elämään ja myöhemmille seniorivuosille. Me työskentelemme yhdessä kuntalaisia varten.

2.3. Tekninen lautakunta

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Yleiset/Muut		
Kunta myy vähintään 1 omakotitalontontin ja 2 vapaa-ajan tonttia v. 2025	Kiitettävä: myyty omakotitalontontti ja 2 vapaa-ajan tonttia Hyvä: osittain päästy myyntitavoitteeseen Heikko: tontteja ei saatu myytyä	Hyvä: Osittain päästiin myyntitavoitteeseen. Kunta sai myytyä vuoden 2025 aikana yhden omakotitalotontin.
Kunta on saanut rakennettua omiin kiinteistöihin minimitaso vaatimukset sähköautojen lataukseen	Kiitettävä: Tavoitteeseen päästy kunnan omilla kiinteistöissä Hyvä: Päästy osittain tavoitteeseen Heikko: Tavoitteeseen ei päästy ja investointeja ei ole aloitettu	Kiitettävä: Tavoitteeseen päästy kunnan omilla kiinteistöissä. Latauspisteet rakennettiin Taavetihallille, Kunnantalolle, Taavetin koulukeskukselle, Taavetin kirjastolle ja Kangasvarren koululle.
Yleisten alueiden viihtyvyttä ja palveluita parannetaan	Kiitettävä: Torille on rakennettu uusi wc- ja varastorakennus ja Tyynilahdessa saavutettavuutta on parannettu. Puistoalueiden raivauksia on jatkettu. Hyvä: Osittain on Kiitettävän tason tehtävät suoritettu. Heikko: Ei ole päästy tavoitteeseen.	Kiitettävä: Torille on rakennettu uusi wc- ja varastorakennus ja Tyynilahdessa saavutettavuutta on parannettu. Puistoalueiden raivauksia on jatkettu. Lepolan paikoitusalue on parannettu ja keväällä 2026 lisätään istutuksia.
Liikenneturvallisuuden parantaminen tieverkostolla	Kiitettävä: Liikenneturvallisuutta parantavia tekoja on tehty vähintään 3 kappaletta Hyvä: Liikenneturvallisuutta parantavia tekoja on tehty 2 tai vähemmän Heikko: Liikenneturvallisuutta ei ole parannettu	Kiitettävä: Liikenneturvallisuutta parantavia tekoja on tehty vähintään 3 kappaletta. Vuonna 2025 suoritettiin alue-raivauksia, jotka paransivat alueen valaistusta. Asfaltoinnit kohdistettiin huonoihin tieosuuksiin ja risteys näkemiä parannettiin.
Kiinteistöstrategian syventäminen ja tilasuunnitelman laadinta yhdessä muiden toimialojen kesken.	Kiitettävä: Kiinteistöstrategia ja tilasuunnitelma laadittu Hyvä: Strategian ja suunnitelman laadinta käynnistetty Heikko: Strategian ja suunnitelman laadinta ei ole aloitettu	Hyvä: Strategian ja suunnitelman laadinta käynnistetty. Tarkoituksena saada alkuvuoden 2026 aikana hyväksyntään.

KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Sähköisen arkistoinnin käyttöönotto ja vanhojen dokumenttien muuttaminen sähköiseen muotoon koko teknisen toimen toimialalla	Kiitettävä: Työ saatu valmiiksi kokonaisuudessaan. Hyvä: Työ aloitettu Heikko: Työtä ei ole aloitettu	Heikko: Vanhaa kaava-aineistoa muutettu sähköiseen muotoon. Tarjouksia pyydetty arkistoinnin muuttamisesta sähköiseen muotoon.

TEKNINEN LAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 129 737	993 130	0	993 130	995 183	100,2 %	2 053
Maksutuotot	648	400	0	400	1 529	382,2 %	1 129
Tuet ja avustukset	18 006	8 000	0	8 000	1 975	24,7 %	-6 025
Vuokratuotot	4 622 682	4 594 040	0	4 594 040	4 655 752	101,3 %	61 712
Muut toimintatuotot	616 430	106 000	0	106 000	39 261	37,0 %	-66 739
Toimintatuotot yht.	6 387 503	5 701 570	0	5 701 570	5 693 701	99,9 %	-7 869
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-1 026 580	-1 079 902	0	-1 079 902	-1 058 827	98,0 %	21 075
Palvelujen ostot	-1 476 912	-1 289 970	-233 000	-1 522 970	-1 560 122	102,4 %	-37 152
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 111 030	-1 310 540	0	-1 310 540	-1 065 959	81,3 %	244 581
Avustukset	-200 243	-200 000	0	-200 000	-116 871	58,4 %	83 129
Vuokratulot	-359 841	-587 210	0	-587 210	-609 018	103,7 %	-21 808
Muut toimintakulut	-8 176	-32 970	0	-32 970	-12 712	38,6 %	20 258
Toimintakulut yht.	-4 182 782	-4 500 592	-233 000	-4 733 592	-4 423 510	93,4 %	310 082
Toimintakate	2 204 720	1 200 978	-233 000	967 978	1 270 191	131,2 %	302 213
Rahoitustuotot ja -kulut	-32 373	-32 400	0	-32 400	-32 373	99,9 %	27
Poistot ja arvonalentumiset	-1 663 250	-1 534 240	0	-1 534 240	-1 795 707	117,0 %	-261 467
Yhteensä	509 097	-365 662	-233 000	-598 662	-557 890	93,2 %	40 773

Teknisen toimen vuosi oli hyvin tavanomainen, eikä suurempia tapahtumia vuoden aikana ollut verrattuna aikaisempiin vuosiin. Tietenkin suuri korjausvelka kunnallistekniikan ja kiinteistöjen osalta haastavat käyttötalouden määrärahan riittävyyttä. Lisätalousarvio jouduttiin laatimaan loppuvuodesta, kun kunnallistekniikassa varatut määrärahat eivät riittäneet, kunnantalolla sattui vesivahinko sekä rivitaloihin varattu määräraha siirrettiin investointiosasta lautakunnan käyttötalouteen. Kiinteistöjen purkamisesta aiheutui myös ylimääräisiä poistoja, jotka näkyvät talouden toteumassa vuonna 2025.

Tekninen toimi on viimeisten vuosien aikana panostanut puistojen ja yleisten alueiden hoitoon, josta myös on saatu erinomaista palautetta kuntalaisilta sekä kunnassa vierailvilta henkilöiltä.

Henkilölukumäärä pysyi vuoden aikana samana ja yksi uusi työntekijä aloitti vakituisessa työsuhhteessa alkuvuoden aikana. Tilapäisiä työntekijöitä teknisellä toimella on ollut useita vuoden aikana eri tehtävissä. Tekninen lautakunta on kokoontunut vuoden aikana yhteensä 11 kertaa.

Tekninen toimi on myös selvittänyt vuoden aikana yhtiöittämisvelvoitetta sote- ja pela-kiinteistöjen osalta ja tämä varmasti tulee aiheelliseksi tulevien vuosien aikana. Esteellisyyksien vuoksi tekninen toimi on myös selvittänyt vuonna 2026 purkautuvien osaomistusasuntojen tilannetta. Selvitykset ovat kesken, mutta vaikuttavat ensi vuoden talouden toteutumaan huomattavasti ja kokonaiskustannukset ovat luokkaa 550 000–650 000 euroa.

2.4. Ympäristölautakunta

STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Strateginen ja toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.
Yleiset/Muut		
Vuonna 2025 pyritään saamaan liikkeelle yksi vesiensuojeluhanke	Kiitettävä: Hanke aloitettu Hyvä: Hankevalmistelu tehty Heikko: Hankkeen valmistelua ei ole aloitettu	Kiitettävä: Hunkerinsuon vesiensuojeluhanke on valmistunut vuonna 2025. Matlahden-Matalajärven-Virmojärven kunnostussuunnitelma valmistui marraskuu 2025
Rakennusjärjestys ja rakennusvalvonnan maksut päivitetään uuden rakennuslain mukaiseksi	Kiitettävä: Rakennusjärjestys ja rakennusvalvonnan maksut on hyväksytty valtuustossa Hyvä: Rakennusjärjestys on valmis ja rakennusvalvonnan maksut valmistelussa Heikko: Rakennus järjestys ei ole voimassa ja rakennusvalvonnan maksujen valmistelua ei ole aloitettu	Hyvä/Kiitettävä: Rakennusvalvonnan maksut on hyväksytty toimielimessä. Rakennusjärjestysehdotus on lausunnoilla vuoden vaihteessa 2025 -2026
Luumäen kunnan ilmastosuunnitelma valmistuu vuonna 2025	Kiitettävä: Hyväksytty valtuustossa vuonna 2025 Hyvä: Ilmastosuunnitelma on valmis, muttei vielä hyväksytty tarvittavissa toimielimissä Heikko: Ilmastosuunnitelma ei ole valmistunut aikataulun mukaisesti	Kiitettävä: Hyväksytty valtuustossa vuonna 2025, Ilmastosuunnitelman mukaisia tekoja on suoritettu vuoden 2025 aikana.

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	177	0	0	0	0	-	0
Maksutuotot	56 350	58 500	0	58 500	69 696	119,1 %	11 196
Tuet ja avustukset	175 867	2 500	0	2 500	36 218	-	33 718
Toimintatuotot yht.	232 394	61 000	0	61 000	105 914	173,6 %	44 914
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-171 827	-194 586	0	-194 586	-160 413	82,4 %	34 173
Palvelujen ostot	-458 013	-239 510	0	-239 510	-344 087	143,7 %	-104 577
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 689	-2 800	0	-2 800	-4 105	146,6 %	-1 305
Vuokratulut	-48 285	-42 190	0	-42 190	-43 585	103,3 %	-1 395
Muut toimintakulut	-1 455	0	0	0	-2 400	-	-2 400
Toimintakulut yht.	-684 269	-479 086	0	-479 086	-554 590	115,8 %	-75 504
Toimintakate	-451 875	-418 086	0	-418 086	-448 675	107,3 %	-30 589
Yhteensä	-451 875	-418 086	0	-418 086	-448 675	107,3 %	-30 589

Ympäristölautakunta hyväksyi rakennusvalvonnan maksut alkuvuodesta. Rakennusvalvonnan olisi pyrittävä kattamaan omat menonsa saaduilla tuloilla, mutta nykyään vähenevien rakennuslupien myötä tämä ei ole välttämättä joka vuosi mahdollista. Rakennusvalvonta myös muiden Länsi-Saimaan kuntien kesken aloittivat rakennusjärjestyksen päivittämisen.

Luumäki, Lemi, Savitaipale ja Taipalsaari solmivat yhteistyösopimuksen keskenään loppuvuodesta 2025. Yhteistyöllä on tarkoitus vastata uuden rakentamislain asettamiin vaatimuksiin.

Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on myös parantaa kuntien resurssien käyttöä ja saada aikaan yhteisesti säästöjä. Rakennusvalvonnat hankkivat yhteisen tietojärjestelmän vuoden 2025 aikana. Luumäellä myönnettiin yhteensä rakennuslupia noin 120 kappaletta.

3. TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

3.1. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Tot. (%)	Poikkeama
Toimintatuotot						
Myyntituotot	1 557 550	0	1 557 550	1 894 391	121,6 %	336 841
Maksutuotot	143 900	0	143 900	168 354	117,0 %	24 454
Tuet ja avustukset	384 280	0	384 280	199 256	51,9 %	-185 024
Vuokratuotot	4 663 340	0	4 663 340	4 752 739	101,9 %	89 399
Muut toimintatuotot	136 000	0	136 000	64 260	47,3 %	-71 740
Toimintatuotot yht.	6 885 070	0	6 885 070	7 078 999	102,8 %	193 929
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-8 657 412	0	-8 657 412	-8 190 466	94,6 %	466 946
Palvelujen ostot	-4 280 038	-233 000	-4 513 038	-5 109 388	113,2 %	-596 350
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 737 190	0	-1 737 190	-1 446 164	83,2 %	291 026
Avustukset	-922 000	0	-922 000	-823 621	89,3 %	98 379
Vuokratulot	-3 587 240	0	-3 587 240	-3 674 402	102,4 %	-87 162
Muut toimintakulut	-76 790	0	-76 790	-104 456	136,0 %	-27 666
Toimintakulut yht.	-19 260 670	-233 000	-19 493 670	-19 348 497	99,3 %	145 173
Toimintakate	-12 375 600	-233 000	-12 608 600	-12 269 498	97,3 %	339 102
Verotulot	10 658 000	0	10 658 000	10 581 286	99,3 %	-76 714
Valtionosuudet	1 399 160	0	1 399 160	1 550 423	110,8 %	151 263
Rahoitustuotot ja -kulut						0
Korkotuotot	147 000	0	147 000	214 577	146,0 %	67 577
Muut rahoitustuotot	402 000	0	434 400	649 347	149,5 %	214 947
Korkokulut	-74 000	0	-74 000	-121 360	164,0 %	-47 360
Muut rahoituskulut	-10 000	0	-42 400	-127 594	300,9 %	-85 194
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	465 000	0	465 000	614 970	132,3 %	149 970
Vuosikate	146 560	-233 000	-86 440	477 180	-552,0 %	563 620
Poistot ja arvonalentumiset	-1 546 990	0	-1 546 990	-1 835 546	118,7 %	-288 556
Satunnaiset erät yht.	0	0	0	0	-	0
Tilikauden tulos	-1 400 430	-233 000	-1 633 430	-1 358 365	83,2 %	275 065
Poistoeron muutos	554 430	0	554 430	539 357	97,3 %	-15 073
Tilikauden yli-/alijäämä	-846 000	-233 000	-1 079 000	-819 008	75,9 %	259 992

3.2. Verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen

VEROTULOJEN ERITTELY

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Tot. (%)	Poikkeama
Kunnallisvero	7 552 000	0	7 552 000	7 338 255	97,2 %	-213 745
Osuus yhteisöverosta	1 226 000	0	1 226 000	1 319 386	107,6 %	93 386
Kiinteistövero	1 880 000	0	1 880 000	1 923 644	102,3 %	43 644
Verotulot yhteensä	10 658 000	0	10 658 000	10 581 286	99,3 %	-76 714

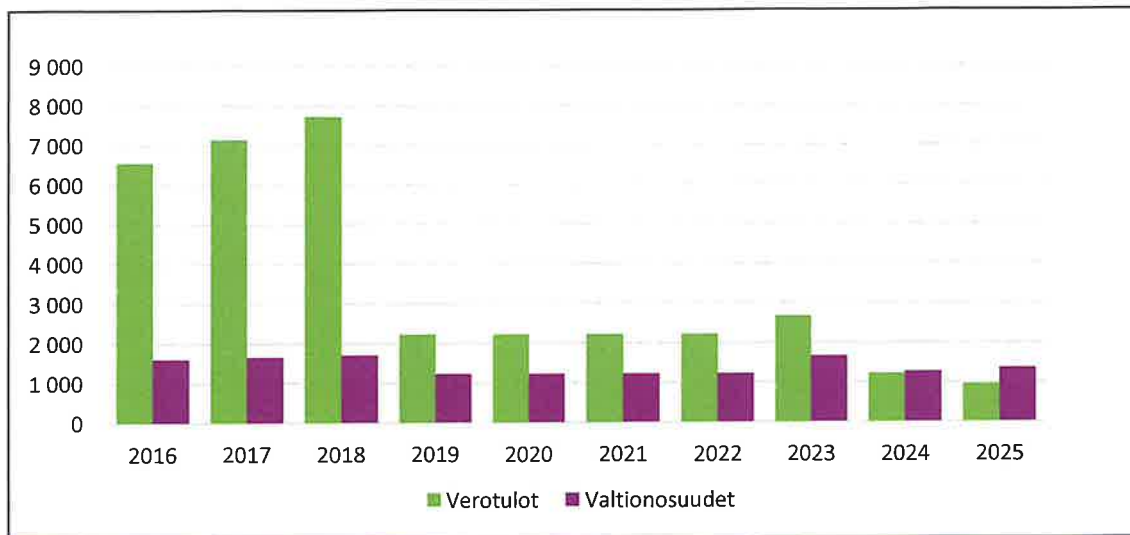
VEROPROSENTTIEN KEHITYS

Verolaji	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tulovero	20,50 %	20,50 %	21,00 %	8,36 %	8,80 %	8,80 %
Maapohjan yleinen kiinteistövero	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	1,30 %	1,30 %
Vakituisten asuinrakennusten vero	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %
Muiden rakennusten vero	1,05 %	1,05 %	1,05 %	1,05 %	1,05 %	1,05 %
Rakennusten yleinen kiinteistövero	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Rakentamattoman rakennuspaikan vero	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	3,00 %	3,00 %
Yleishyödyllisen käytön kiinteistövero	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Voimalaitosten vero	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	3,10 %	3,10 %

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Tot. (%)	Poikkeama
Valtionosuudet						
Peruspalvelujen valtionosuus	-229 150	0	-229 150	-230 590	100,6 %	-1 440
Verot. perustuva v.os. tasaus	1 295 060	0	1 295 060	1 295 496	100,0 %	436
Opetus- ja kulttuurimin. v.os.	-275 050	0	-275 050	-115 167	41,9 %	159 883
Harkinnanvarainen v.os. korotus	0	0	0	0	-	0
Verotulomenetyksen korvaus	608 300	0	608 300	600 684	98,7 %	-7 616
Yhteensä	1 399 160	0	1 399 160	1 550 423	110,8 %	151 263

VEROTULOJEN JA VALTIONOSUUKSIEN KEHITYS

4. INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Vuoden 2025 investoinnit onnistuivat pääosin suunnitellusti ja pysyttiin lähes jokaisessa hankkeessa niille varatuissa määrärahoissa. Kokonaismääräraha alitettiin kokonaisuudessa. Muutamia hankkeita ei toteutettu tai toteutukseen ei löytynyt toimijaa. Investointeja oli vuonna 2025 useita ja hyvin monipuolisia, jotka vaikuttavat tulevaisuudessa moneen eri kuntalaiseen. Muutamia huomioita vuoden investoinneista:

- Torin WC ja varastorakennus rakennettiin kesän aikana lähes kokonaan omana työnä erikoisalan töitä lukuun ottamatta. Kustannukset ylittyivät reilusti johtuen rakennustarvikkeiden hinnan noususta ja suuremmista maanrakennustöistä. Hankkeeseen oli myös tarkoitus hakea rahoitusta, mutta hanke ei täyttänyt sille asetettuja vaatimuksia. Rakennus tulee palvelemaan kuntalaisia ja vierailijoita useita kymmeniä vuosia eteenpäin.
- Pärsäniemeen menevän tien saneeraus tehtiin loppuvuoden aikana, mutta työt jäivät kesken ja viimeistely tapahtuu keväällä 2026. Samoihin aikoihin myös Lepolan sisääntulon viihtyvyyttä parannettiin.
- Taavetin uimarannan maanrakennustyöt saatiin valmiiksi loppuvuodesta. Rannan kehittäminen jatkuu vuonna 2026.
- Kunta myös hankki omistamiinsa kiinteistöihin sähköautonlatauspisteet ilmastosuunnitelman kehitysohjelman mukaisesti. Taavetin torille tilattiin Helen Oy:n latauspistettä varten sähköliittymä, mutta kustannukset siirrettiin käyttötalouteen.
- Jätevedenpuhdistamon katolle asennettiin aurinkopaneelijärjestelmä, jonka kokonaisteho on 66 045 Wp.
- Parsikonpolun kevyenliikenteenväylän rakentaminen tehtiin vuonna 2025, joka paransi alueen liikenneturvallisuutta sekä leikkipaikan saavutettavuutta. Tähän saatiin myös avustusta reilu 20 000 euroa.
- Vuonna 2024 oli varattu määräraha vesitornin katon korjaukseen. Hanke keskeytettiin ja siirrettiin tulevaisuuteen. Vesitorni tullaan tulevaisuudessa korvaamaan alavesisäiliörakenteella. Suunnittelua jatkettiin vuonna 2025 ja alavesisäiliöiden rakentaminen toteutetaan vuonna 2026.
- Taavetin koulukeskusta varten perustettiin tilatyöryhmä, joka pohtii tulevaisuuden tilatarvetta ja kiinteistön saneeraustarvetta. Taavetin koulukeskukseen on tilattu vuoden 2025 alussa kuntoarviot, rakenneavaukset ja sisäilmamittaukset, jonka pohjalta jouduttiin laatimaan olosuhdearviointi ja perustamaan sisäilmatyöryhmä. Väistötilojen suunnittelu aloitettiin vuoden lopussa ja alustavasti on sovittu kilpailutuksen aloittaminen alkuvuoteen 2026.
- Linnalantien varteen rakennettiin Kivimäen kohdalle uudet linja-autopysäkit, jotka palvelevat alueen asukkaita. Linja-autojen vuorot on siirretty tälle reitille niiltä osin kuin tämä oli mahdollista.

Investointiosan sitovuustaso valtuuston nähden on investointiosan kokonaistaso.

YHTEENVETO INVESTOINNEISTA

		TA 2025 KULUT	TA 2025 TULOT	TP 2025	TOTEUMA %
104	Hallinnon tietojärjestelmäinvestoinnit	-12 000		0,00	0,00
108	Valokuiturakentamisen tukiosuudet	-300 000		-35 220,75	11,74
111	Sähköautojen latausjärjestelyt keskustaan	-20 000		0,00	0,00
205	Puukylän väestönsuojan loppuun saattaminen	-20 000		0,00	0,00
511	Sivistystoimen opetuksen ja varhaiskasvatuksen tilajärjestelyt huomioiden rakennuskannan tila	-200 000		-78 566,12	39,28
516	Kangasvarren koulun keittiön laitteiden uusimista	-12 000		-13 749,48	114,58
732	Maanhankinta	-60 000		0,00	50,00
735	Vuosittaiset asfaltoinnit, maalaukset ja teiden korjausvelkakunnostukset	-100 000		-94 630,75	94,63
737	Leikkipuistot ja yleiset alueet = teklan viheralueet ja leikkipuistot	-15 000		-10 894,40	72,63
742	Hankesuunnittelu- määräraha	-50 000		0,00	31,16
783	Kannuskoskelle Väliväylähankkeessa tulevan laavun yhteyteen viihtyvyyttä parantavia rakennelmia tai Otvan kunnostuksen tuki	-20 000		0,00	0,00
791	Taavetin kuntoradan saneeraus	-30 000		0,00	0,00
793	Katuväläistuksen ja muun kunnallistekniikan kartoitus ja dokumentointi	-25 000		-20 832,94	83,33
795	Vesitornin saneeraus	-200 000		-22 500,00	11,25
796	Yhdyskuntavesien hallinnan kokonaisuudistus	-50 000		-2 905,44	5,81
798	Taavetin uimaranta ja laituri	-150 000		-168 197,19	112,13
829	Rakennusvalvonnan ohjelmistopäivitykset	-30 000		-17 358,15	57,86
830	Linnalantie - Leikkipuisto kevyenliikenteen väylät	-45 000		-37 736,00	83,86
	Linnalantie - Leikkipuisto kevyenliikenteen väylät avustus		22 500	22 500,00	100,00
831	Pärsäniemen ja Tyynilahden saavutettavuus ja parantaminen	-70 000		-61 370,60	87,67
833	Kirjaston vesiputkien saneeraus	-15 000		0,00	0,00
836	Joukolan automaation saneeraus ja mahdollisesti sisäremppaa	-30 000		-30 031,45	100,10
841	Lepolan paikoitusalueen ja sisääntulon viihtyvyys sekä opastus	-35 000		-40 648,38	116,14
845	Torin wc ja varasto rakennus	-50 000		-80 615,96	161,23
848	Sähköautojen latausjärjestelmät kunnan omistamiin kiinteistöihin	-50 000		-44 581,96	89,16
849	Rivitalo 12-14 purku ->siirretään käyttötalouteen	-80 000		-93 322,79	116,65
850	Vallikodin jatkoimenpiteiden suorittaminen	-80 000		-64 159,83	80,20
851	Taavetin koulukeskuksen pyöräpysäköinti	-20 000		0,00	0,00
	Taavetin koulukeskuksen pyöräpysäköinti avustus		10 000	0,00	0,00
852	Kunnan kiinteistökannan korjausvelan purkaminen	-50 000		-53 121,36	106,24
853	Julkisen liikenteen pysäkit	-100 000		-77 923,27	77,92
854	Yleisten alueiden raivaukset	-30 000		-32 787,50	109,29
855	Aurinkopaneelien rakentaminen	-30 000		-30 764,77	102,55
	Taavetin urheilukentän nurmen kunnostus	-15 000		0,00	0,00
519	Katos Taavetin koulun saattopaikalle	-25 000		0,00	0,00
835	Koulutien kevyen liikenteen väylä	0		-11 455,82	
	YHTEENSÄ	-2 019 000	32 500	-1 100 874,91	57,71

5. RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Tot. (%)	Poikkeama
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	146 560	-233 000	-86 440	477 180	-552,0 %	563 620
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0,0 %	0
Tulorahoituksen korjauserät	-50 000	0	-50 000	0	0,0 %	50 000
Toiminnan rahavirta yht.	96 560	-233 000	-136 440	477 180	-349,7 %	613 620
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-1 986 500	80 000	-1 906 500	-1 123 733	58,9 %	782 767
Rahoitusos. investointimenoihin	32 500	0	32 500	22 500	69,2 %	-10 000
Pys.vast.hyödykk.luovutustulot	100 000	0	100 000	0	0,0 %	-100 000
Investointien rahavirta yht.	-1 854 000	80 000	-1 774 000	-1 101 233	62,1 %	672 767
Toiminnan ja inv. rahavirta yht.	-1 757 440	-153 000	-1 910 440	-624 052	721,9 %	1 286 388
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0,0 %	0
Antolainasaamisten vähennys	35 500	0	35 500	0	0,0 %	-35 500
Antolainauksen muutokset yht.	35 500	0	35 500	0	0,0 %	-35 500
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 000 000	0	3 000 000	0	0,0 %	-3 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-168 600	0	-168 600	-273 896	162,5 %	-105 296
Lainakannan muutokset yht.	2 831 400	0	2 831 400	-273 896	-9,7 %	-3 105 296
Rahoituksen rahavirta yht.	2 866 900	0	2 866 900	-273 896	-9,6 %	-3 140 796
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 109 460	-153 000	956 460	-897 949	-93,9 %	-1 854 409

6. YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

(1 000 euroa)	Sito- vuus	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup. TA	Muutos	TA+mu- utos	To- teuma	Poik- keama	Alkup. TA	Muutos	TA+mu- utos	To- teuma	Poik- keama
Käyttötalousosa											
10 Kunnanhallitus	N	2724	0	2724	2943	219	456	0	456	628	172
40 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	N	11557	0	11557	11427	-130	667	0	667	652	-15
70 Tekninen lautakunta	N	4501	233	4734	4424	-310	5702	0	5702	5694	-8
80 Ympäristölautakunta	N	480	0	480	555	75	61	0	61	106	45
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						10658	0	10 658	10 581	-77
Valtionosuudet	B						1399	0	1 399	1 550	151
Korkotuotot	B						147	0	147	215	68
Muut rahoitustuotot	B						434	0	434	649	215
Korkomenot	B	74	0	74	121	47					
Muut rahoitusmenot	B	42	0	42	128	86					
Satunnaiset erät	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Investointiosa											
Kunnahallitus	N	332	0	332	35	-297					
Sivistys ja hyvinvointiltk	N	237	0	237	72	-165	10	0	10	0	10
Tekninen lautakunta	N	1400	-80	1320	1017	-303	23	0	23	23	0
Ympäristölautakunta	N	50	0	50	0	-50	0	0	0	0	0
Rahoitusosa											
Tulorahoituksen korjauserät	B	50	0	50	0	-50					
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäys	B	0	0	0	0	0					
Antolainasaamisten vähennys	B						35	0	35	0	-35
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lisäykset	B						3000	0	3000	0	-3000
Pitkäaikaisten vähennykset	B	169	0	169	274	105					
Lyhytaikaisten muutokset	N										
Muut maksuvalmiuden muut.	N						100	0	100	311	211
Vaikutus maksuvalmiuteen		1076	-153	923	-587	-1510		233	24 655	898	-23 757
Yhteensä		22692	0	22692	20409	-2283	22692	0	22692	20409	-2283

7. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

7.1. Kunta

7.1.1. Tuloslaskelma

KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

	2025	2024
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 175 992,05	1 262 639,19
Maksutuotot	169 119,21	150 778,23
Tuet ja avustukset	199 255,55	586 074,96
Vuokratuotot	1 682 398,83	1 588 874,02
Muut toimintatuotot	64 260,18	635 959,80
Toimintatuotot yht.	3 291 025,82	4 224 326,20
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-8 190 466,09	-8 159 228,71
Palvelujen ostot	-4 411 837,48	-3 888 899,47
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 426 080,95	-1 555 011,39
Avustukset	-823 621,06	-663 599,89
Vuokratulut	-604 061,76	-358 589,99
Muut toimintakulut	-104 456,47	-99 198,71
Toimintakulut yht.	-15 560 523,81	-14 724 528,16
Toimintakate	-12 269 497,96	-10 500 201,96
Verotulot	10 581 285,77	10 652 068,82
Valtionosuudet	1 550 423,00	786 365,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	214 576,88	275 145,55
Muut rahoitustuotot	616 973,51	754 785,82
Korkokulut	-121 360,16	-131 814,33
Muut rahoituskulut	-127 593,76	-125 849,75
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	614 969,65	772 267,29
Vuosikate	477 180,46	1 710 499,15
Poistot ja arvonalentumiset	-1 835 545,74	-1 715 346,25
Satunnaiset erät yht.	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-1 358 365,28	-4 847,10
Poistoeron muutos	539 357,38	603 285,82
Tilikauden yli-/alijäämä	-819 007,90	598 438,72

7.1.2. Rahoituslaskelma

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	477 180,46	1 710 499,15
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	-572 690,29
Toiminnan rahavirta yhteensä	477 180,46	1 137 808,86
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 123 732,59	-2 018 356,09
Rahoitusosuudet investointimenoihin	22 500,00	175 000,00
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	0,00	695 237,00
Investointien rahavirta yhteensä	-1 101 232,59	-1 148 119,09
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-624 052,13	-10 310,23
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen muutokset yhteensä	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	1 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-273 896,44	-168 634,44
Lainakannan muutokset yhteensä	-273 896,44	831 365,56
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-4 801,25	-145 081,59
Vaihto-omaisuuden muutos	230,00	0,00
Saamisten muutos	283 530,73	1 030 205,56
Korottomien velkojen muutos	31 736,27	-722 898,35
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	310 695,75	162 225,62
Rahoituksen rahavirta yhteensä	36 799,31	993 591,18
Rahavarojen muutos	-587 252,82	983 280,95
Rahavarat jakson alussa	11 580 905,59	10 597 624,64
Rahavarat jakson lopussa	10 993 652,77	11 580 905,59

7.1.3.Tase

KUNNAN TASE - VASTAAVAA

	2025	2024
VASTAAVAA		
A Pysyvät vastaavat		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Aineettomat oikeudet	17 358,15	0,00
2. Muut pitkävaikuttiset menot	785 753,79	3 940,16
I Aineettomat hyödykkeet yhteensä	803 111,94	3 940,16
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	4 305 279,73	4 249 485,39
2. Rakennukset	13 664 616,07	14 618 543,68
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 161 764,15	3 417 550,58
4. Koneet ja kalusto	57 388,55	91 620,80
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	491 770,10	880 556,88
II Aineelliset hyödykkeet yhteensä	21 680 818,60	23 257 757,33
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	5 008 527,24	4 965 073,44
3. Muut lainasaamiset	1 120 289,75	1 120 289,75
III Sijoitukset yhteensä	6 128 816,99	6 085 363,19
A Pysyvät vastaavat yhteensä	28 612 747,53	29 347 060,68
B Toimeksiantojen varat		
2. Lahjoitusrahastojen varat	319 076,84	265 883,42
B Toimeksiantojen varat yhteensä	319 076,84	265 883,42
C Vaihtuvat vastaavat		
I Vaihto-omaisuus		
4. Muu vaihto-omaisuus	168 869,58	169 099,58
I Vaihto-omaisuus yhteensä	168 869,58	169 099,58
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2. Lainasaamiset	950 381,00	985 881,00
3. Muut saamiset	0,00	1 990,00
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	407 189,00	418 883,30
2. Lainasaamiset	35 500,00	53 250,00
3. Muut saamiset	75 939,74	134 164,97
4. Siirtosaamiset	149 060,03	307 431,23
II Saamiset yhteensä	1 618 069,77	1 901 600,50
III Rahoitusarvopaperit		
1. Osakkeet ja osuudet	2 218 489,01	2 212 843,30
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	5 901 774,10	6 555 690,54
III Rahoitusarvopaperit yhteensä	8 120 263,11	8 768 533,84
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 873 389,66	2 812 371,75
C Vaihtuvat vastaavat yhteensä	12 780 592,12	13 651 605,67
VASTAAVAA YHTEENSÄ	41 712 416,49	43 264 549,77

KUNNAN TASE - VASTATTAVAA

	2025	2024
VASTATTAVAA		
A Oma pääoma		
I Peruspääoma	-17 696 574,34	-17 696 574,34
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-13 720 290,62	-13 121 851,90
V Tilikauden yli-/alijäämä	819 007,90	-598 438,72
A Oma pääoma yhteensä	-30 597 857,06	-31 416 864,96
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
1. Poistoero	-3 048 733,77	-3 588 091,15
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	-3 048 733,77	-3 588 091,15
D Toimeksiantojen pääomat		
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	-651 209,77	-602 817,60
3. Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	-427,28
D Toimeksiantojen pääomat yhteensä	-651 209,77	-603 244,88
E Vieras pääoma		
I Pitkäaikainen		
Korolliset		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-3 913 107,54	-4 192 650,78
Korottomat		
5. Saadut ennakot	-666 851,45	-670 813,05
7. Muut velat	-413 593,54	-410 985,42
II Lyhytaikainen		
Korolliset		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-279 543,24	-273 896,44
Korottomat		
5. Saadut ennakot	-1 765,39	-3 878,85
6. Ostovelat	-562 117,86	-624 246,15
7. Muut velat	-221 982,43	-202 301,78
8. Siirtovelat	-1 355 654,44	-1 277 576,31
E Vieras pääoma yhteensä	-7 414 615,89	-7 656 348,78
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-41 712 416,49	-43 264 549,77

7.2. Konserni

7.2.1. Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA

	2025	2024
Toimintatuotot	5 719 476,14	6 608 170,61
Toimintakulut	-17 344 490,86	-16 515 353,19
Osuus osakkuusyht. voitosta/tappiosta	-34 055,77	-37 435,61
Toimintakate	-11 659 070,49	-9 944 618,19
Verotulot	10 581 285,77	10 652 068,82
Valtionosuudet	1 925 122,11	1 196 464,18
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	174 435,87	238 035,44
Muut rahoitustuotot	647 517,87	802 286,75
Korkokulut	-392 206,28	-462 359,00
Muut rahoituskulut	-95 400,57	-158 271,23
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	334 346,89	419 691,96
Vuosikate	1 181 684,28	2 323 606,77
Poistot ja arvonalentumiset	-2 696 302,67	-2 562 352,33
Satunnaiset erät		
Satunnaiset erät yht.	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-1 514 618,39	-238 745,56
Tilinpäätössiirrot	215 198,41	1 444,03
Tilikauden verot	-5 033,16	2 156,54
Laskennalliset verot	-21 375,44	13 601,72
Vähemmistöosuudet	52 107,55	58 419,21
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 273 721,03	-163 124,06

7.2.2. Konsernin rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 181 684,28	2 323 606,77
Tilikauden verot	-5 033,16	2 156,54
Tulorahoituksen korjauserät	-9 560,68	-558 544,63
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 167 090,44	1 767 218,68
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 296 489,67	-2 116 231,70
Rahoitusosuudet investointimenoihin	22 500,00	175 198,98
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	388,07	695 280,01
Investointien rahavirta yhteensä	-1 273 601,60	-1 245 752,71
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-106 511,16	521 465,97
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen muutokset yhteensä	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	36 300,00	1 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-942 444,81	-840 670,81
Lyhytaikaisten lainojen muutos	39 820,00	-106 504,02
Lainakannan muutokset yhteensä	-866 324,81	52 825,17
Oman pääoman muutokset	-4 398 087,71	31 147,20
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-8 286,86	-143 392,13
Vaihto-omaisuuden muutos	3 258,92	4 603,64
Saamisten muutos	1 454 492,40	1 066 382,05
Korottomien velkojen muutos	-369 980,96	-693 847,57
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	1 079 483,50	233 745,99
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-4 184 929,02	317 718,36
Rahavarojen muutos	-4 291 440,18	839 184,33
Rahavarat jakson alussa	12 145 327,16	11 273 020,75
Rahavarat jakson lopussa	7 853 886,98	12 145 327,16

7.2.3. Konsernitase

KONSERNITASE - VASTAAVAA

	2025	2024
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	17 636,62	2 432,92
Muut pitkävaikutteiset menot	785 753,79	3 940,16
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	803 390,41	6 373,08
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 970 618,59	4 914 824,25
Rakennukset	22 843 265,41	24 547 109,47
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 172 357,42	3 433 648,66
Koneet ja kalusto	864 102,35	944 787,20
Muut aineelliset hyödykkeet	13 853,45	16 290,95
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	585 490,41	884 073,74
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	32 449 687,63	34 740 734,27
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	743 382,91	773 167,85
Joukkovelkakirjalainasaamiset	261 817,75	261 817,75
Sijoitukset yhteensä	1 005 200,66	1 034 985,60
Pysyvät vastaavat yhteensä	34 258 278,70	35 782 092,95
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiantojen varat	793 515,36	754 920,18
Lahjoitusrahastojen varat	319 076,84	265 883,42
Toimeksiantojen varat yhteensä	1 112 592,20	1 020 803,60
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	552,76	596,79
Keskeneräiset tuotteet	6 776,00	9 760,89
Muu vaihto-omaisuus	168 869,58	169 099,58
Vaihto-omaisuus yhteensä	176 198,34	179 457,26
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	1 000,00	1 000,00
Muut saamiset	40 131,17	42 121,17
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	555 838,36	530 335,27
Lainasaamiset	1 035,62	20 451,09
Muut saamiset	129 835,78	182 187,96
Siirtosaamiset	163 926,38	412 503,01
Saamiset yhteensä	891 767,31	1 188 598,50
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	2 218 489,01	2 212 843,30
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	5 986 264,60	6 627 630,74
Muut arvopaperit	13 747,33	13 363,98
Rahoitusarvopaperit yhteensä	8 218 500,94	8 853 838,02
Rahat ja pankkisaamiset	3 377 160,51	3 291 489,14
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	12 663 627,10	13 513 382,92
VASTAAVAA YHTEENSÄ	48 034 498,00	50 316 279,47

KONSERNITASE - VASTATTAVAA

	2025	2024
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	17 696 574,34	17 696 574,34
Arvonkorotusrahasto	15 953,19	15 953,19
Muut omat rahastot	449 006,41	449 593,74
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	11 476 734,62	11 860 289,69
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 273 721,03	-163 124,06
Oma pääoma yhteensä	28 364 547,53	29 859 286,90
Vähemmistöosuudet	-13 644,80	365,16
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	5 553,75	9 693,21
Pakolliset varaukset yhteensä	5 553,75	9 693,21
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiantojen pääomat	784 663,98	749 554,42
Lahjoitusrahastojen pääomat	651 209,77	602 817,60
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	427,28
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	1 435 873,75	1 352 799,30
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Korolliset		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 808 165,55	12 649 729,38
Lainat muilta luotonantajilta	1 788 849,00	1 824 349,00
Korottomat		
Saadut ennakot	667 618,11	670 813,05
Muut velat	425 220,52	448 437,40
Lyhytaikainen		
Korolliset		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	937 667,83	891 428,81
Korottomat		
Saadut ennakot	25 022,09	30 935,92
Ostovelat	716 690,86	767 391,72
Muut velat	355 228,39	332 005,95
Siirtovelat	1 434 019,73	1 360 380,82
Laskennalliset verovelat	83 685,69	118 662,85
Vieras pääoma yhteensä	18 242 167,77	19 094 134,90
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	48 034 498,00	50 316 279,47

8. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

8.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti lukuun ottamatta verotuloja, jotka on kirjattu tilitysjankohdan mukaisesti asianomaiselle tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun, kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Tilikaudella poistosuunnitelmaa ei muutettu.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO –periaatteen (first in-first out) mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

8.2. Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

2) TULOSLASKELMAN JA TASEEN ESITTÄMISTAVAN MUUTOKSESTA

Tuloslaskelmassa on tehty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannuspaikkojen muutos hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja lahjoitusrahastojen osalta sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuuteen sekä työllistämisen ja kotouttamisen kustannuspaikat kunnanhallituksen alaisuuteen.

Taseen esittämistavassa ei ole muutoksia.

3) OIKAISUT EDELLISTEN TILIKAUSIEN TIETOIHIN

Oikaisuja ei ole

4) EDELLISTEN TILIKAUSIEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia, koska kustannuspaikkojen muutokset on tehty myös vuoden 2024 lukuihin.

5) AIKAISEMPIIN TILIKAUSIIN KOHDISTUVAT TUOTOT JA KULUT SEKÄ VIRHEIDEN KORJAUKSET

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja, kuluja sekä virheiden korjauksia ei ole.

8.3. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä sekä kunnan tytäryhtiöt.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Tytäryhtiöiden vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmaan tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseeseen edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Kuntayhtymät

Kuntayhtymät on yhdistelty peruspääomaosuuden mukaisesti.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt ovat As Oy Luumäen Valliheikki ja As Oy Luumäen Parsikonpuisto. As Oy Taa-
vetin Käpykujaa ei ole yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen, koska kunnan omistusosuus yhtiössä on alle 20 %.

Poikkeavat tilikaudet

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuneita merkittäviä tuottoja ja kuluja tai virheen korjauksia ei ole.

8.4. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot**6) ULKOISET TOIMINTATUOTOT TOIMIELIMITTÄIN**

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Yleishallinto	333 244,76	413 149,82	232 919,98	296 566,82
Sivistys ja hyvinvointi	496 905,24	627 917,37	440 924,24	555 464,37
Yhdyskuntapalvelut	4 889 326,81	5 650 936,01	2 617 181,60	3 372 295,01
Yhteensä	5 719 476,81	6 692 003,20	3 291 025,82	4 224 326,20

7) VEROTULOJEN ERITTELY

	2025	2024
Kunnan tulovero	7 338 255,24	7 511 578,65
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 319 386,09	1 261 269,36
Kiinteistövero	1 923 644,44	1 879 220,81
Verotulot yhteensä	10 581 285,77	10 652 068,82

8) VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	2025	2024
Peruspalvelujen valtionosuus	-230 590,00	-916 504,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	1 295 496,00	1 133 239,00
Harkinnanvarainen v.os. korotus	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet	-115 167,00	-306 034,00
Verotulomenetyksen korvaus	600 684,00	875 664,00
Yhteensä	1 550 423,00	786 365,00

9) PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	226 781,96	209 570,34
Muiden palvelujen ostot	4 185 055,52	3 460 361,64
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	4 411 837,48	3 669 931,98

10) VALTUUSTORYHMIEN TOIMINTAEDELITYSTEN TUKEMISEKSI ANNETUT TUET VALTUUSTORYHMITÄIN ERITELTYINÄ

Valtuustoryhmille ei ole annettu taloudellista tukea. Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi on tuettu ryhmien sisäistä toimintaa antamalla mahdollisuus käyttää kunnan tiloja ryhmien kokoontumisista varten.

11) SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN POISTOMENETELMÄT JA POISTOAJAT

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelma on laadittu pääsääntöisesti Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston suosituksen mukaisesti noudattaen lyhimpiä ohjeen mukaisia poistoaikoja tasapoistoissa ja suurimpia poistoprosentteja. Valtuusto on hyväksynyt voimassa olevan poistosuunnitelman 11.11.2019.

	Poistomenetelmä	Poistoaika/pros.
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 v
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 v
Muut	tasapoisto	2 v
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 v
Hallinto- ja laitosrakennukset		
-puurakenteiset	tasapoisto	30 v
-kivirakenteiset	tasapoisto	50
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 v
Talousrakennukset	tasapoisto	10 v
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet	menojäännöspoisto	10-25 %
vesilaitoksen verkoston ja tie- ja infrarakenteiden poistoissa käytetään 15 %:n jäännösarvoa		
Koneet ja kalusto	tasapoisto	3-10 v

Hankinta-arvoltaan alle 10 000 € hintaiset pysyvien vastaavien hankinnat on kirjattu vuosikuluksi. (Kv 19.9.2016)

12) PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset 1.1.	9 693,21	0,00	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	1 369,94	9 693,21	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-5 509,39	0,00	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	5 553,76	9 693,21	0,00	0,00

13) PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOIOT JA -TAPPIOT

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoiot	0,00	572 690,29	0,00	572 690,29
Osakkeet luovutusvoiot	0,00	336 117,46	0,00	332 419,40
Luovutusvoiot yhteensä	0,00	908 807,75	0,00	905 109,69

13) SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Ei ilmoitettavaa

14) OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

	2025	2024
Osinkotuotot muista yhteisöistä	319 852,94	396 276,43
Yhteensä	319 852,94	396 276,43

15) ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	539 357,38	603 285,82
Yhteensä	539 357,38	603 285,82

8.5. Tasetta koskevat liitetiedot

8.5.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

16) KULUIKSI KIRJAAMATTOMAT MENOT JA PÄÄOMA-ALENNUKSET

Ei ilmoitettavaa.

17) ARVONKOROTUKSET JA ARVONKOROTUSTEN PURUT

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1	15 953,18	15 953,18	0,00	0,00
Arvo 31.12	15 953,18	15 953,18	0,00	0,00
Arvonkorotukset yhteensä	15 953,18	15 953,18	0,00	0,00

18) TIEDOT PYSYVISTÄ VASTAAVISTA TASE-ERÄKOHTAISESTI

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Ennakkomaksut	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	3 940,16	0,00	3 940,16
Siirrot erien välillä	17 358,15	812 848,75	0,00	830 206,90
Tilikauden poisto	0,00	-31 035,12	0,00	-31 035,12
Poistamaton hankintameno 31.12.	17 358,15	785 753,79	0,00	803 111,94
Kirjanpitoarvo 31.12.	17 358,15	785 753,79	0,00	803 111,94

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	4 249 485,39	14 618 543,68	3 417 550,58	91 620,80	0,00	880 556,88	23 257 757,33
Lisäykset tilikauden aikana	55 794,34	0,00	0,00	0,00	0,00	1 001 984,45	1 057 778,79
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	-22 500,00	0,00	0,00	-22 500,00	-45 000,00
Siirrot erien välillä	0,00	131 152,21	393 162,64	13 749,48	0,00	-1 368 271,23	-830 206,90
Tilikauden poisto	0,00	-1 085 079,82	-671 449,07	-47 981,73	0,00	0,00	-1 804 510,62
Poistamaton hankintameno 31.12.	4 305 279,73	13 664 616,07	3 116 764,15	57 388,55	0,00	491 770,10	21 635 818,60
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 305 279,73	13 664 616,07	3 116 764,15	57 388,55	0,00	491 770,10	21 635 818,60

Maa- ja vesialueiden erittely

Ei ilmoitettavaa

Osakkeet ja osuudet

	Konserniyhtiöt	Omistusyhteisöt	Kuntayht.-osuudet	Muut osakkeet ja os.	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 844 585,55	662 969,67	39 060,65	418 457,57	4 965 073,44
Lisäykset	31 672,20	11 781,60	0,00	0,00	43 453,80
Hankintameno 31.12.	3 876 257,75	674 751,27	39 060,65	418 457,57	5 008 527,24
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 876 257,75	674 751,27	39 060,65	418 457,57	5 008 527,24

Jvk, laina ja muut saamiset

	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Palautettavat liittymismaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	858 472,00	0,00	261 817,75	0,00	1 120 289,75
Hankintameno 31.12.	858 472,00	0,00	261 817,75	0,00	1 120 289,75
Kirjanpitoarvo 31.12.	858 472,00	0,00	261 817,75	0,00	1 120 289,75

19-21) OMISTUKSET MUISSA YHTEISÖISSÄ

	Y-tunnus	Kunnan omis- tusosuus	Konsernin omis- tusosuus	Konsernin osuus (1 000 euroa)		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilik. voi- tosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Luumäen Asunnot Oy	0612155-9	100,00 %	100,00 %	2 456	10 468	-25
Luumäen Energia Oy	2663432-7	100,00 %	100,00 %	1 084	1 022	20
Asunto Oy Luumäen Joukolanpuisto	2126985-0	66,32 %	66,32 %	976	918	10
Yhteensä				4 517	12 408	6
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
As Oy Taavetin Käpykuja	0900738-0	17,61 %	17,61 %	0	0	0
Yhteensä				0	0	0
Kuntayhtymät						
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	1027740-9	1,21 %	1,21 %	276	135	4
Etelä-Karjalan liitto	0869462-5	3,57 %	3,57 %	104	20	1
Yhteensä				380	155	6
Osakkuusyhteisöt						
Asunto Oy Luumäen Valliheikki	1962488-4	36,25 %	36,25 %	738	180	4
As Oy Luumäen Parsikonpuisto	1548179-3	22,34 %	22,34 %	309	1	0
Yhteensä				1 047	181	4

22) SAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ SEKÄ OSAKKUUS- JA MUILTA OMISTUSYHTEISYHTEISÖILTÄ

	2025		2024	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	20 143,75	0,00	54 204,96
Lainasaamiset	1 807 853,00	35 500,00	1 843 353,00	35 500,00
Yhteensä	1 807 853,00	55 643,75	1 843 353,00	89 704,96
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Siirtosaamiset	0,00	1 450,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	1 450,00	0,00	0,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	2 621,81	0,00	3 132,54
Yhteensä	0,00	2 621,81	0,00	3 132,54
Saamiset yhteensä	1 807 853,00	59 715,56	1 843 353,00	92 837,50

23) SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	3 249,58	5 483,57	3 249,58	5 483,57
Vakuutuskorvaukset	35 000,00	0,00	35 000,00	0,00
Kela/työterveyshuollon korvaukset	45 436,35	63 600,00	45 436,35	63 600,00
Tuet ja avustukset	26 147,13	222 101,71	25 500,00	216 710,96
Muut tulojäämät	54 093,32	22 901,87	39 874,10	21 636,70
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	163 926,38	314 087,15	149 060,03	307 431,23

8.5.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

24) OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	17 696 574,34	17 696 574,00	17 696 574,00	17 696 574,00
Peruspääoma 31.12.	17 696 574,34	17 696 574,00	17 696 574,00	17 696 574,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	15 953,00	15 953,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	15 953,00	15 953,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	449 594,00	129 925,00	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	319 669,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-588,00	0,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	449 006,00	449 594,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	11 476 734,62	11 860 289,69	13 720 290,62	13 121 851,90
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	11 476 734,62	11 860 289,69	13 720 290,62	13 121 851,90
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-1 273 721,03	-163 124,06	-819 007,90	598 438,72
Oma pääoma yhteensä 31.12.	28 364 546,93	29 859 286,63	30 597 857,06	31 416 864,96

25) POISTOERO

	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	3 048 733,77	3 588 091,15

26) MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA ERÄÄNTYVÄT VELAT

	2025	2024
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 953 707,84	3 113 898,70
Pitkäaikaiset velat yhteensä	2 953 707,84	3 113 898,70

27) ALLE VUODEN KULUESSA ERÄÄNTYVÄT JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

Ei alle vuoden kuluessa erääntyviä joukkovelkakirjalainoja.

28) PAKOLLISET VARAUKSET

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset	5 553,75	9 693,21	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	5 553,75	9 693,21	0,00	0,00

29) PITKÄ- JA LYHYTAIKAISET VELAT TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ JA OSAK-
KUUS- SEKÄ MUILTA OMISTUSYHTEISYHTEISÖILTÄ

	Lyhytaikainen		Pitkäaikainen	
	2025	2024	2025	2024
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	57 775,62	74 212,90	0,00	0,00
Muut velat	0,00	0,00	96 166,34	96 101,02
Yhteensä	57 775,62	74 212,90	96 166,34	96 101,02
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Muut velat	0,00	0,00	27 111,30	27 111,30
Yhteensä	0,00	0,00	27 111,30	27 111,30
Vieras pääoma yhteensä	57 775,62	74 212,90	123 277,64	123 212,32

30) SEKKITILILIMIITTI

Ei ilmoitettavaa

31) MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

Ei ilmoitettavaa

32) SIIRTOVELAT

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	55 857,78	27 574,40	55 857,78	27 574,40
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 024 774,09	872 079,66	991 158,93	849 245,96
Valtionosuus oikaisu	99 698,00	30 977,00	99 698,00	30 977,00
Korkojaksotukset	18 350,93	20 122,03	18 350,93	20 122,03
2024 vuokra hva	0,00	163 395,42	0,00	163 395,42
Muut siirtovelat	235 338,94	246 232,31	190 588,80	186 261,50
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	1 434 019,74	1 360 380,82	1 355 654,44	1 277 576,31

8.5.3. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot**33) VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU KIINNITYKSIÄ KIINTEISTÖIHIN**

Ei ilmoitettavaa

33) VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU OSAKKEITA

Ei ilmoitettavaa

34) ERITTELY VAKUUKSISTA, JOTKA KUNTA ON MUUTEN KUIN EDELLÄ KOHDASSA 33 TARKOITETULLA TAVALLA ANTANUT PUOLESTAAN, YHTEENLASKETTU ARVO VAKUUSLAJEITTAIN ERITELTYNÄ.

Ei ilmoitettavaa

35) ERITTELY VAKUUKSISTA, JOTKA KUNTA ON ANTANUT SEN KANSSA SAMAN KONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN PUOLESTA, YHTEENLASKETTU ARVO VAKUUSLAJEITTAIN ERITELTYNÄ

Ei ilmoitettavaa

36) YHTEENLASKETTU ARVO KUNNAN ANTAMISTA MUISTA KUIN EDELLÄ 33–35 KOHDISSA TARKOITETUISTA VAKUUKSISTA LAJEITTAIN ERITELTYNÄ.

Ei ilmoitettavaa

37) TASEEN ULKOPUOLISET VASTUUSITOUMUKSET

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Vuokravastuut yhteensä	4 723 955,16	487 895,79	4 759 587,41	430 772,68
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	450 782,34	414 736,23	522 921,08	400 678,37
Leasingvastuut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

38-39) VASTUUSITOUMUKSET

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	15 855 105,26	17 385 862,26
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	10 255 280,99	11 360 895,84
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 688 000,00	0,00	2 688 000,00	2 688 000,00
Jäljellä oleva pääoma	2 063 397,00	0,00	2 063 397,00	2 099 643,00

39) TAKAUSVASTUUT

	2025	2024
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	40 480 631,48	37 992 503,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	51 814,49	40 770,00

40) TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut	1 777 673,00	0,00	1 740 334,00	1 740 334,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	499 596,13	0,00	468 481,13	525 701,55

40) KORONVAIHTOSOPIMUKSET

Ei ilmoitettavaa

8.5.4. Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Ilmastosuunnitelma laadittu (ks. 1.2.8. Ympäristöasiat).

8.5.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot**41) HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 31.12.**

Henkilöstöraportti liitteenä.

42) TASEESEEN AKTIVOITUT HENKILÖSTÖMENOT

	2025	2024
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	-8 190 466,09	-8 121 837,81
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0,00	0,00
Henkilöstökulut yhteensä	-8 190 466,09	-8 121 837,81

43) LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

	2025	2024
Kansallinen Kokoomus	1 854,51	1 003,50
Suomen Keskusta	2 429,82	2 130,00
Kristillisdemokraatit	62,50	115,00
Suomen sosiaalidemokraattinen puolue	2 291,83	813,00
Luumäen Perussuomalaiset	310,50	257,00
Luottamushenkilömaksut yhteensä	6 949,16	4 318,50

44) TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	2025	2024
BDO AUDIATOR OY		
TILINTARKASTUSPALKKIOT	5 727,00	5 692,50
PALKKIOT YHTEENSÄ	5 727,00	5 692,50

45) TIEDOT KUNNAN JA SEN INTRESSITAHOIHIIN KUULUVIEN VÄLISISTÄ LIIKETOIMISTA, JOS NE OVAT OLENNAISIA EIKÄ NIITÄ OLE TOTEUTETTU TAVANOMAISIN KAUPALLISIN EHDoin

Vuonna 2025 oli voimassa kunnanjohtajan kanssa 15.5.2021 solmittu johtajasopimus, jossa on sovittu kuuden kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

9. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET JA MUUT ERIYTETYT LASKELMAT

9.1. Vesilaitoksen toimintakertomus

VEDENKÄYTTÖMAKSU € ALV 0 %

2022	2023	2024	2025
1,80	1,80	1,91	1,91

JÄTEVEDENKÄYTTÖMAKSU € ALV 0 %

2022	2023	2024	2025
2,54	2,54	2,70	2,70

Talousvesi tutkitaan Lappeenrannan seudun ympäristötoimen hyväksymän tutkimusohjelman mukaisesti, tutkimusohjelma on päivitetty 2022. Luumäen kunnan vesilaitoksen talousvesi täyttää talousvedelle asetetut laatuvaatimukset. Vesitulokset ovat saatavissa nykyään kuntalaisille osoitteessa <https://www.vesi.fi/> ja tämä palvelu otettiin käyttöön vuoden 2024 aikana. Vesilaitos otti käyttöön myös vuoden 2024 aikana tekstiviestipalvelun, jolla voidaan viestiä mahdollisista häiriötilanteista nopeasti laajalle joukolle.

Taavetin taajama-alueella oli elokuussa vedenkeittokehotus, kun yhdessä otetussa näytteessä oli bakteeriarvo yli sallitun. Kunta järjesti viikonlopulle vedenjakelupisteen kunnantalon paikoitusalueelle. Vedenkeittokehotus astui voimaan torstaina 14.8 ja päättyi 18.8.

Talousvedenkäsittelyyn rakennettiin vuoden 2022 aikana erillinen yksikkö Taavettiin, jonka käänteisosmoosilaitteistossa on ollut haasteita vuosien aikaan. Tähän jouduttiin uusimaan suodattimet alkuvuodesta, joiden kustannus oli lähes 15 000 euroa.

Yksikkö valmistui käyttöönottovalmiuteen alkuvuodesta 2023. Investoinnin yhteydessä asennettiin myös talousveden UV-käsittely-yksikkö verkoston syöttöön varmistamaan laitoksen edellytykset saavuttaa uuden juomavesidirektiivin vaatimukset.

Vuonna 2025 ei tehty korjausinvestointeja. Taavetin vesitorni tullaan korvaamaan tulevaisuudessa alavesisäiliöillä, joiden rakennustyöt on tarkoitus suorittaa vuonna 2026. Tämä korvaa kokonaisuudessaan Taavetin vesitornin. Kansistojen uusintaa tehtiin asfaltoitavien kohteiden mukaisesti. Vesilaitos oli vuonna 2023 mukana toteuttamassa entisen lomakylän alueen vesihuoltoa, jonka oletettavasti yksityinen toimija luovuttaa kunnalle tulevien vuosien aikana. Luovuttaminen ei tapahtunut vuonna 2025, mutta asiakkaita on liitetty jo verkostoon ja sitä kautta kunta hoitaa alueen vesihuoltoverkostoa.

Kunnallistekniikka kartoitettiin vuosien 2024 ja 2025 aikana kokonaisuudessaan ja muutettiin kesätyöntekijän toimesta digitaaliseen muotoon kuluvana vuonna. Tästä on tarkoitus jatkaa kehitysohjelman laatimiseen ja omaisuudenhallintaohjelman tekemiseen alkuvuodesta 2026. Kartoitustyön yhteydessä havaittiin useita tukoksia verkostossa ja näiden puhdistamista jouduttiin suorittamaan käyttötaloudesta ja tämä vaati lisätalousarvion laatimiseen. Lisätalousarvion mukaisesti lisäkuluja tuotiin vesi- ja viemärlaitokselle 123 000 euroa. Vesilaitoksen tulos oli huomattavasti heikompi kuin talousarviossa. Tulevaisuudessa on panostettava vesilaitoksen kulujen hallintaan ja hinnan korotuksia on odotettavissa, kun toiminnan on pyörittävä saaduilla tuloilla.

Jätevedenpuhdistamo

Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy (ent. Saimaan Vesi- ja Ympäristötutkimus Oy) on tehnyt Luumäen Taavetin jätevedenpuhdistamon tarkkailua Luumäen kunnan toimeksiannosta jo 1980-luvun alusta lähtien. Näytteet on otettu laitoksen henkilökunnan toimesta. Näytteiden laboratoriomääritykset on tehty akkreditoidussa laboratoriossa.

Taavetin jätevedenpuhdistamolta otettiin tarkkailuohjelman mukaiset päästötarkkailunäytteet vuorokauden (24 h) kokoomanäyteinä vuoden 2025 aikana kuusi (6) kertaa: 29.1., 26.3., 21.5., 30.7., 1.10. ja 26.11. Näytteet otettiin puhdistamonhoitajan toimesta ja näytteet analysoitiin Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:n (SKYT) laboratorioissa.

Vuoden 2025 ensimmäisellä puolivuosisijaksolla (tammi-kesäkuu) sekä toisella puolivuosisijaksolla (heinä-joulukuu) vesistöön johdettavan jäteveden jäännöspitoisuudet alittivat

puolivuosisijaksolle asetetut enimmäispitoisuudet ja puhdistustehovaatimukset saavuttivat jaksolle asetetut vähimmäisvaatimukset. Yhdyskuntajätevesiä koskevan valtioneuvoston asetuksen (888/2006) näytekohdaiset käsittelyvaatimukset saavutettiin kaikilla kuudella tarkkailukerralla.

Vuosikeskiarvona laskettavan ammoniumtyyppien (NH₄N, nitrifikaatioaste) käsittelytehovaatimusta ei saavutettu.

Laitoksella käytettiin ferrosulfaattia (PIX-105) saostuskemikaalina vuonna 2025 yhteensä 126 829 kg (vuonna 2024: 115 467 kg, 316 g/m³) eli keskimäärin 348 kg/vrk. Sähköä laitos kulutti vuonna 2025 tammi-joulukuussa 419 841 kWh eli keskimäärin 1 150 kWh/vrk. Viemäriverkostoon liittyneiden kiinteistöjen puhtaan veden kulutus oli vuonna 2024 yhteensä 167 570 m³ (vuonna 2024: 160 751 m³) eli keskimäärin 459 m³/vrk.

Puhdistamon jätevesiliete kompostoidaan puhdistamon asfaltoidulla ja viemäröidyllä kentällä. Kompostin sekoitussuhteet ovat 2/3 turvetta ja 1/3 lietettä. Kompostointiauman lämpötilaa seurataan säännöllisesti. Alueella on kolme kompostiaumaa ja jälkikomposti, joiden yhteistilavuus oli vuoden 2025 lopussa noin 3 000 m³ (vuonna 2025 kompostointiin 585 m³).

Talousvettä pumpattiin kolmelta vedenottamolta verkostoon 167570 m³ (vuonna 2024 160 751 m³) ja laskutettiin 159 900 m³. Vuonna 2025 laitokselle johdetun jäteveden määrä oli yhteensä 281 854 m³, joka oli enemmän mitä aikaisempina vuotena. Sadevesien osuus oli noin 35 % käsitellyistä jätevesistä.

Vuoden 2025 aikana tapahtui seuraavat häiriöt:

- Linnalantie viemäritukos ja kiinteistöön valui jätevettä noin 30 kuutiota
- Jätevesiverkostossa useita tukoksia eri puolella aluetta

9.2. Vesilaitoksen tuloslaskelma

VESILAITOKSEN TULOSLASKELMA

	2025	2024
Liikevaihto	719 382,40	744 896,80
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-143 229,62	-148 237,76
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yht.	-143 229,62	-148 237,76
Palvelujen ostot	-241 267,57	-242 726,85
Materiaalit ja palvelut yht.	-384 497,19	-390 964,61
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-114 750,88	-112 080,35
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-20 344,18	-17 935,13
Muut henkilösivukulut	-4 688,57	-3 110,56
Henkilöstökulut yht.	-139 783,63	-133 126,04
Poistot ja arvonalentumiset	-294 505,89	-285 731,06
Liiketoiminnan muut kulut	-5 351,38	-2 033,20
Liikeyli-/alijäämä	-104 755,69	-66 958,11
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-32 373,18	-32 373,18
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-32 373,18	-32 373,18
Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	-137 128,87	-99 331,29
Yli-/alijäämä ennen varauksia	-137 128,87	-99 331,29
Poistoeron muutos	36 886,41	50 989,22
Tilikauden yli-/alijäämä	-100 242,46	-48 342,07

VESILAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-7,9 %	-11,0 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-10,3 %	-14,2 %
Voitto, %	-19,1 %	-13,3 %

9.3. Vesilaitoksen rahoituslaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Liikeyli-/alijäämä	-104 755,69	-66 958,11
Poistot ja arvonalentumiset	294 505,89	285 731,06
Rahoitustuotot ja -kulut	-32 373,18	-32 373,18
Toiminnan rahavirta yhteensä	157 377,02	186 399,77
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-25 405,44	-33 807,31
Investointien rahavirta yhteensä	-25 405,44	-33 807,31
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	131 971,58	152 592,46
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-14 580,41	-10 123,82
Korottomien velkojen muutos muilta	-115 011,41	-142 468,65
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-129 591,82	-152 592,47
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-129 591,82	-152 592,47
Rahavarojen muutos	2 379,76	-0,01
Rahavarat jakson lopussa	2 379,76	-0,01

VESILAITOKSEN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	284 564	152 592
Investointien tulorahoitus, %	619,5 %	551,4 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,00	0,00
Kassan riittävyys, pv	1	0
Quick ratio	0,81	0,59
Current ratio	0,81	0,59

9.4. Vesilaitoksen tase

VESILAITOKSEN TASE - VASTAAVAA

	2025	2024
VASTAAVAA		
A Pysyvät vastaavat		
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	6 700,00	6 700,00
2. Rakennukset	375 989,65	404 348,89
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 111 505,85	1 369 011,46
4. Koneet ja kalusto	18 816,69	25 088,94
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	240 901,63	215 496,19
II Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 753 913,82	2 020 645,48
A Pysyvät vastaavat yhteensä	1 753 913,82	2 020 645,48
C Vaihtuvat vastaavat		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	301 288,90	290 845,71
4. Muut saamiset	9 604,71	5 467,49
II Saamiset yhteensä	310 893,61	296 313,20
C Vaihtuvat vastaavat yhteensä	310 893,61	296 313,20
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 064 807,43	2 316 958,68

VESILAITOKSEN TASE - VASTATTAVAA

	2025	2024
VASTATTAVAA		
A Oma pääoma		
I Peruspääoma	1 618 658,95	1 618 658,95
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-417 973,65	-369 631,59
V Tilikauden yli-/alijäämä	-100 242,46	-48 342,07
A Oma pääoma yhteensä	1 100 442,84	1 200 685,29
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
1. Poistoero	165 036,04	201 922,45
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	165 036,04	201 922,45
E Vieras pääoma		
Korottomat		
9. Muut velat / liittymismaksut	413 528,22	410 985,42
Korottomat		
7. Ostovelat	57 746,26	22 646,35
9. Muut velat / liittymismaksut	302 302,12	460 486,30
10. Siirtovelat	25 751,95	20 232,86
E Vieras pääoma yhteensä	799 328,55	914 350,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 064 807,43	2 316 958,67

VESILAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Omavaraisuusaste, %	61,3 %	60,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	111,1 %	122,8 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	-518	-418
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	-120	-96
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	0	0
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	0	0
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1 000 euroa	0	0
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	0	0
Lainasaamiset, 1 000 euroa	0	0
Asukasluku	4 305	4 359

9.5. Muut eriytetyt laskelmat

Kirjanpidon eriyttäminen on toteutettu siten, että kilpailuilla markkinoilla harjoitettavat palvelut on kirjattu omille kustannuspaikoilleen ja niihin on kohdistettu kaikki toiminnasta aiheutuvat tulot ja kulut. Kulut on jaettu kustannuspaikoilla ulkoisen ja sisäisen myynnin suhteessa. Tilapalveluiden kulut on jyvitetty neljän kuukauden perusteella.

9.5.1. Työllistämisyksikkö ja kiinteistönhuolto**Työllistämisyksikkö ja kiinteistönhuolto**

TOIMINTATUOTOT	
Muut suoritt. myyntituotot	18 303,52
TOIMINTAKULUT	
Henkilöstökulut	-43 526,18
Palvelujen ostot	-5 567,46
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 033,05
Vuokrat	-16 725,00
Muut toimintakulut	-79,68
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-67 931,37
Tilikauden yli-/alijäämä	-49 627,85

9.5.2. Tilapalvelut**Tilapalvelut**

TOIMINTATUOTOT	1 312 806,71
TOIMINTAKULUT	-720 634,85
POISTOT	-129 299,18
Tilikauden yli-/alijäämä	462 872,69

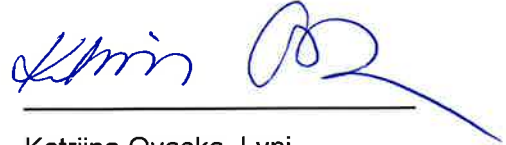
10. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Luumäellä 30. päivänä maaliskuuta 2026

Luumäen kunnanhallitus

Juri Vuorinen, pj

Katriina Ovaska, I vpj

Päivi Kärmeniemi, II vpj

Antero Pesu

Linda Kiviluoma

Timo Ahola

Rasmus Lempinen

Virpi Nurmilaukas

Anne Pylväläinen

Kai Könönen, vt kunnanjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Luumäellä ____ / ____ 2026

BDO Audiator Oy

_____
Ulla-Maija Tuomela

JHT, KHT

11. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

Asiakirja	Säilytystapa
Tilinpäätös	sidottuna
Tase-erittelyt	paperilla
Liitetietositteet	paperilla
Päiväkirja	atk-tulosteena ja paperilla
Pääkirja	atk-tulosteena ja paperilla

Tositelajit

Pankkitositteet	1
Palkkatositteet	9
Laskennalliset tositteet, kp	10
Laskennalliset tositteet, sl	12
Luottotappiot	15
Ostoreskontramaksut	20
Ostoreskontralaskut	21
Myyntireskontran suoritukset	30
Myyntilaskut, hallinto	31
Myyntilaskut, työllistämisyksikkö	40
Myyntilaskut, tekninen toimi	50
Myyntilaskut, rakennusvalvonta	51
Myyntilaskut, ympäristönsuojelu	52
Myyntilaskut, vesilaskutus	55
Myyntilaskut, sivistystoimi	60
Myyntilaskut, tilavarauslaskut	61
Myyntilaskut, päivähoito	71
Hyvityslaskujen kohdistus	86
Muistiotositteet	90
Tuloksen kirjaus kp	96
Tuloksen kirjaus kp, laskennallinen	97
Tuloksen kirjaus, sl	98
Tuloksen kirjaus sl, laskennallinen	99

EU-projekteihin liittyvä tositeaineisto säilytetään hankkeiden päätösten ehtojen ja kirjanpitolain mukaisesti.